STRATEGIA ROZWOJU LOKALNEGO KIEROWANEGO PRZEZ SPOŁECZNOŚĆ na lata 2016-2024

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Okno Południowej Wielkopolski”

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich – Europa inwestująca w obszary wiejskie. Opracowanie Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2016-2023 Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Okno Południowej Wielkopolski” współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach działania „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, Poddziałanie 19.1. Wsparcie przygotowawcze

Krotoszyn, 2015 (z późn. zm.)

wersja 1.1.0

Spis treści

WSTĘP ... 3

ROZDZIAŁ I CHARAKTERYSTYKA LGD ... 4

ROZDZIAŁ II PARTYCYPACYJNY CHARAKTER LSR ... 8

ROZDZIAŁ III DIAGNOZA – OPIS OBSZARU I LUDNOŚCI ... 12

ROZDZIAŁ IV ANALIZA SWOT ... 24

ROZDZIAŁ V CELE I WSKAŹNIKI ... 26

ROZDZIAŁ VI SPOSÓB WYBORU I OCENY OPERACJI I GRANTOBIORCÓW ORAZ SPOSÓB USTANAWIANIA KRYTERIÓW WYBORU ... 37

ROZDZIAŁ VII PLAN DZIAŁANIA ... 42

ROZDZIAŁ VIII BUDŻET ... 43

ROZDZIAŁ IX PLAN KOMUNIKACJI ... 44

ROZDZIAŁ X ZINTEGROWANIE ... 46

ROZDZIAŁ XI MONITORING I EWALUACJA ... 51

ROZDZIAŁ XII STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO ... 53

ZAŁĄCZNIKI DO LSR ... 54

Spis tabel ... 66

Spis rysunków ... 66

Szanowni Państwo!

W marcu 2008 roku zostało powołane do życia **Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Okno Południowej Wielkopolski” (LGD)**, którego celem jest realizacja działań na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.

Stowarzyszenie stanowi lokalną grupę działania (LGD), będącą w partnerstwie trzech sektorów (społecznego, publicznego i gospodarczego) oraz mieszkańców, wspierającą inicjatywy lokalne na terenie sześciu gmin: Krotoszyn, Nowe Skalmierzyce, Ostrów Wielkopolski, Raszków, Sulmierzyce i Zduny.

W latach 2009-2015 LGD realizowało Lokalną Strategię Rozwoju w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) – LEADER na lata 2007-2013, ukierunkowaną na poprawę warunków i jakości życia mieszkańców LGD, wzrost konkurencyjności gospodarczej oraz rozwój rynku pracy, wzrost aktywności i rozwój kapitału ludzkiego a także skuteczną promocję obszaru LGD.

W związku z nowym okresem programowania na lata 2014-2020 niezbędnym było stworzenie **Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2016-2024** (LSR), co było trudnym, czasochłonnym i wymagającym dużego nakładu pracy zadaniem.

Prezentowana LSR jest adresowana do całej lokalnej społeczności i została opracowana przy jej szerokim udziale, co jest jej największym atutem. Realizacja strategii ma przyczynić się do rozwoju obszaru i aktywizacji jego mieszkańców, przede wszystkim poprzez włączanie się partnerów społecznych, publicznych i gospodarczych, a także mieszkańców, do planowania i wdrażania lokalnych inicjatyw oddolnych. Takie podejście to wielkie wyzwanie i wielka szansa dla zmiany wizerunku wielkopolskiej wsi na terenie LGD.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Okno Południowej Wielkopolski” składa serdeczne podziękowania pracownikom Biura LGD: **Kamili Robaszyńskiej**, **Joannie Ptak i Agnieszce Zwolińskiej** za opracowanie Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2016-2024. Podziękowania kierowane są również do wszystkich osób, które poprzez udział w partycypacyjnych metodach angażujących społeczności lokalne w proces tworzenia LSR, przyczyniły się do jej powstania i wpłynęły na jej ostateczny kształt.

Wyrażam głęboką nadzieję, że Strategia zwiększy atrakcyjność obszaru objętego LSR i wpłynie na jego rozwój, czyniąc go przyjaznym dla wszystkich mieszkańców. Zachęcam wszystkich do zaangażowania się w realizację zapisanych w LSR celów i przedsięwzięć, by móc wkrótce zobaczyć przez nasze „Okno” nowy lepszy świat, czego Państwu i sobie gorąco życzę.

Franciszek Marszałek

Prezes LGD

ROZDZIAŁ I CHARAKTERYSTYKA LGD

Nazwa LGD

Nazwa: Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Okno Południowej Wielkopolski”, zwane dalej LGD.
Data wpisu do KRS: 20 marca 2008 r.
Forma organizacyjno-prawna: Stowarzyszenie „specjalne” posiadające osobowość prawną.
Podstawa prawna:

- ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2015 poz. 1393 z późn. zm.).
- ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013” (Dz. U. z 2013, poz. 173 z późn. zm.).
- ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. 2015 poz. 349).
- ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. 2015 poz. 378).

Numer KRS: 0000301952
Numer REGON: 300804640
Numer NIP: 6211765688
Nadzór nad Stowarzyszeniem: Marszałek Województwa Wielkopolskiego.
Władze: Walne Zebranie Członków, Zarząd, Komisja Rewizyjna, Rada.

Zwięzły opis obszaru w szczególności zawierający liczbę i nazwy gmin, ich powierzchnię i liczbę mieszkańców

Obszar objęty Strategią Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność, zwaną dalej LSR, położony jest centralnie w południowej części województwa wielkopolskiego, w południowej części Wysoczyzny Kaliskiej i obejmuje teren 6 gmin (w tym 1 gminę wiejską, 4 gminy miejsko-wiejskie, 1 gminę miejską, z wyłączeniem miast zamieszkanych przez więcej niż 20 tys. mieszkańców) tj.:

1) Miasto i Gmina Krotoszyn (z wyłączeniem Krotoszyna); TERYT: 3012045 (powiat krotoszyński; gmina miejsko-wiejska; obszar wiejski w gminie miejsko-wiejskiej),
2) Gmina Zduny; TERYT: 3012063 (powiat krotoszyński; gmina miejsko-wiejska),
3) Miasto Sulmierzyce; TERYT: 3012011 (powiat krotoszyński; gmina miejska),
4) Gmina Ostrów Wielkopolski; TERYT: 3017042 (powiat ostrowski; gmina wiejska),
5) Gmina i Miasto Raszków; TERYT: 3017063 (powiat ostrowski; gmina miejsko-wiejska),
6) Gmina i Miasto Nowe Skalmierzyce; TERYT: 3017023 (powiat ostrowski; gmina miejsko-wiejska).

Wszystkie ww. gminy są członkami zwykłymi LGD i nie są jednocześnie członkami ani partnerami innych LGD. Dokumentami potwierdzającymi członkostwo gmin wchodzących w skład LGD są uchwały Rad gmin o przystąpieniu do LGD w charakterze członka.

Ogólna powierzchnia obszaru LGD wynosi 815 km² i zamieszkuje go 67 408 osób, na dzień 31 grudnia 2013 r. Średnia gęstość zaludnienia na tym obszarze wynosi ok. 90 osób/km². Dane te przedstawiają kolejno tabele 1,2 i 3.

Tabela 1 Liczba mieszkańców obszaru LSR

L.p.	Gmina	2012	2013	2014
1.	KROTOSZYN (obszar wiejski)	11.292	11.321	11.400
2.	SULMIERZYCE	2.895	2.905	2.905
3.	ZDUNY	7.344	7.427	7.454
4.	OSTRÓW WLKP.	18.732	18.782	18.909
5.	RASZKÓW	11.812	11.833	11.835
6.	NOWE SKALMIERZYCE	15.163	15.140	15.246
	Łączna liczba ludności:	**67.238**	**67.408**	**67.749**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Tabela 2 Powierzchnia obszaru LSR

L.p.	Gmina	Powierzchnia (w km²)
1.	KROTOSZYN (obszar wiejski)	233
2.	SULMIERZYCE	29
3.	ZDUNY	85
4.	OSTRÓW WLKP.	208
5.	RASZKÓW	135
6.	NOWE SKALMIERZYCE	125
	Łącznie:	815

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Tabela 3 Gęstość zaludnienia obszaru LSR

L.p.	Gmina	Gęstość zaludnienia (liczba osób/km²)	
		2013	2014
1.	KROTOSZYN (obszar wiejski)	49	49

2.	SULMIERZYCE	99	99
3.	ZDUNY	88	88
4.	OSTRÓW WIELKOPOLSKI	90	91
5.	RASZKÓW	88	88
6.	NOWE SKALMIERZYCE	121	122
	Średnia gęstość zaludnienia:	**89,17**	**89,5**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Mapa obszaru objętego LSR z zaznaczeniem granic poszczególnych gmin wykazująca spójność przestrzenną obszaru objętego LSR

Terytorium LGD spełnia warunek spójności przestrzennej obszaru objętego LSR i jest zamieszkany przez nie więcej niż 150 tys. mieszkańców. Obejmuje 1 gminę wiejską i 4 gminy miejsko-wiejskie, z wyłączeniem miast powyżej 20 000 mieszkańców oraz 1 gminę miejską.

Gmina Krotoszyn, miasto Sulmierzyce i gmina Zduny wchodzą w skład Powiatu krotoszyńskiego, natomiast gmina Ostrów Wielkopolski, gmina i miasto Nowe Skalmierzyce oraz gmina i miasto Raszków są gminami należącymi do powiatu ostrowskiego. Mapę obszaru objętego LSR przedstawia rysunek 1.

Rysunek 1 Mapa obszaru objętego LSR

Opis procesu tworzenia partnerstwa uwzględniający dotychczasowe doświadczenia grupy / jej członków we wdrażaniu podejścia LEADER

W lutym 2008 r. odbyło się Zebranie Założycielskie, na które zostali zaproszeni reprezentanci trzech sektorów – publicznego, społecznego i gospodarczego, na którym powołano uchwałą LGD, które przyjęło nazwę Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Okno Południowej Wielkopolski” (LGD) z siedzibą w Krotoszynie. 20 marca 2008 r. Komitet Założycielski otrzymał postanowienie Sądu Rejonowego w Poznaniu o wpisie do KRS Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Okno Południowej Wielkopolski” oraz numer identyfikacyjny REGON, nadany przez Urząd Statystyczny w Poznaniu. Podczas I Walnego Zebrania Członków LGD odbyły się wybory członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej oraz zebrane zostały pisemne deklaracje członkowskie. Następnie odbyły się pierwsze posiedzenia nowo wybranych władz LGD, na których zostały podjęte uchwały dotyczące ich ukonstytuowania się i przyjęcia kandydatów w poczet członków LGD. Zapadły także decyzje w sprawie otwarcia konta bankowego i propozycji preliminarza wydatków na 2008 r. W tym też miesiącu LGD został nadany przez Urząd Skarbowy w Krotoszynie Numer Identyfikacji Podatkowej (NIP).

LGD powstało aby wspierać oddolne inicjatywy lokalne na terenie sześciu gmin: Krotoszyn, Nowe Skalmierzyce, Ostrów Wielkopolski, Raszków, Sulmierzyce i Zduny poprzez realizację działań na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. W okresie programowania 2014-2020 LGD zamierza kontynuować swoją politykę rozwoju obszaru uwzględniającą m.in. poprawę zatrudnienia i tworzenie miejsc pracy (w tym z uwzględnieniem zdefiniowanych grup defaworyzowanych) oraz ochronę środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu i innowacyjność.

LGD realizowała projekt:

- pn. „Budowanie Lokalnej Strategii Rozwoju” w ramach otwartego konkursu ofert Województwa Wielkopolskiego na realizację zadania publicznego w zakresie działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych pn. „Wspomaganie rozwoju społeczności lokalnych poprzez działania mające na celu dostosowanie lokalnych strategii rozwoju do wymagań rozwoju obszarów wiejskich”, który polegał na cyklu 4 warsztatów dot. programu LEADER i budowy LSR oraz 2 spotkań podsumowującego i zamykającego (szerzej na temat ww. projektu w rozdziale XI LSR na lata 2007-2013),
- pn. „Zaplanuj swoją przyszłość” (I) współfinansowany ze środków Narodowego Banku Polskiego w ramach Programu edukacji finansowej dla osób o niskich dochodach z terenów wiejskich, realizowanego przez Fundację Wspomagania Wsi,
- pn. „Zaplanuj swoją przyszłość” (II) współfinansowany ze środków Narodowego Banku Polskiego w ramach Programu edukacji finansowej dla osób o niskich dochodach z terenów wiejskich, realizowanego przez Fundację Wspomagania Wsi.

- pn. „Zarządzenie długiem” współfinansowany ze środków Narodowego Banku Polskiego w ramach Programu edukacji finansowej dla osób o niskich dochodach z terenów wiejskich, realizowanego przez Fundację Wspomagania Wsi.

Doświadczenie członków LGD we wdrażaniu podejścia Leader w latach 2007-2013:

- w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” – 7 członków LGD zrealizowało 26 operacji inwestycyjnych na kwotę 4.409.115,77 zł. Główne operacje w tym zakresie to m.in.:
  - „Budowa placu zabaw i siłowni zewnętrznej wraz z zagospodarowaniem terenów w Zdunach” w efekcie tej operacji, powstał nowy plac zabaw i siłownia zewnętrzna aktywizująca mieszkańców.
  - „Rozbudowa i przebudowa Wiejskiego Domu Kultury w Kobiernie” w efekcie tej operacji, powstał zmodernizowany obiekt służący ludności lokalnej.
- w ramach działania „Małe projekty” – 24 członków LGD zrealizowało 65 operacji na kwotę 1.215.912,74 zł. Główne operacje w tym zakresie to m.in.:
  - „Zachowujemy lokalne dziedzictwo kulturowe: dziecięca kapela dudziarska i III Swojskie Spotkania z Folklorem” w efekcie tej operacji, odbyło się żywiołowe widowisko folklorystyczne oraz przeprowadzono 129 godzin warsztatów dudziarskich, utworzono tradycyjna wielkopolską kapelę dudziarską i zakupiono 2 szt. dud wielkopolskich. Działania te zachowują i promują dziedzictwo lokalne oraz aktywizująca mieszkańców.
  - „Odnowa parku dworskiego w Ociążu” w efekcie tej operacji nastąpiła poprawa estetyki parku, zachowanie w dobrym stanie 26 drzew należących do najcenniejszych gatunków rosnących na terenie gminy.
- w ramach działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” – 4 członków LGD zrealizowało 4 operacje na kwotę 229.970,00 zł. Główne operacje w tym zakresie to m.in.:
  - „Zakup sprzętu w celu prowadzenie działalności nierolniczej” w efekcie tej operacji nastąpił wzrost dochodów oraz rozszerzenie usług działalności pozarolniczej.
- w ramach „Nabywania umiejętności i aktywizacji” jednym z głównych zadań pracowników Biura LGD w okresie programowania 2007-2013 było animowanie społeczności lokalnej z obszaru LGD do podejmowania oddolnych inicjatyw w zakresie Osi 4 Leader PROW oraz dążenie do jak najbardziej owocnej i przynoszącej obustronne korzyści współpracy z tą społecznością. W okresie programowania 2014-2020 LGD planuje kontynuować zadania w tym zakresie m.in. poprzez dalsze:
  - organizowanie warsztatów i szkoleń podnoszących umiejętności mieszkańców obszarów wiejskich,
  - poznawanie lokalnych mieszkańców, ich historii, potrzeb i problemów,
  - podtrzymywanie zaangażowania i motywowanie mieszkańców obszaru do działania (np. imprezy integrujące mieszkańców),
  - pielęgnowanie kontaktów, zarządzanie informacją i zasobami,
  - wspieranie rozwoju przedsiębiorczości społecznej, w szczególności poprzez tworzenie i rozwijanie lokalnych przedsiębiorstw,

Animowanie społeczności lokalnej niesie za sobą szereg wymiernych korzyści tj.:

- zachęca członków społeczności lokalnej do samorozwoju, uczenia się i aktywności,
- pobudza stosunki międzyludzkie i poczucie przynależności,
- pozwala na lepsze zrozumienie potrzeb społeczności.

LGD wyznaczyła zadania w zakresie animacji lokalnej i współpracy, w tym metody ich pomiaru w załączniku nr 14 do wniosku o wybór (Tabela C).

Opis struktury LGD zawierający w szczególności krótką charakterystykę jej członków potwierdzającą, iż skład grupy jest reprezentatywny dla lokalnej społeczności, bez dominacji jakiejkolwiek grupy interesu i uwzględnia przedstawicieli sektora publicznego, społecznego, gospodarczego a także innych grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR oraz mieszkańców.

Zgodnie z § 7 pkt. 1 Statutu Stowarzyszenia, jego Członkami mogą być podmioty prawa cywilnego i gospodarczego: osoby fizyczne, osoby prawne, w tym jednostki samorządu terytorialnego, z wyłączeniem województw i jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, z wyłączeniem partii politycznych. LGD tworzy partnerstwo trójsektorowe gdzie każdy sektor jest reprezentowany przez przedstawicieli każdej z gmin członkowskich LGD. LGD jest Stowarzyszeniem otwartym i dynamicznym, w którym istnieje możliwość rozszerzania jego składu i partnerów co miało już odzwierciedlenie w realizacji poprzedniej LSR ponieważ na dzień składania wniosku o wybór LGD do realizacji LSR ilość członków LGD wynosiła 57, a w grudniu 2015 r. w skład LGD wchodziło 123 członków. Skład Członków Stowarzyszenia jest reprezentatywny dla lokalnej społeczności, bez dominacji jakiejkolwiek grupy interesu i uwzględnia przedstawicieli sektora publicznego, społecznego, gospodarczego oraz mieszkańców.

Członkowie LGD charakteryzują się dużą różnorodnością działania i w ramach poszczególnych sektorów można wyodrębnić kilka dziedzin. Sektor gospodarczy to przedstawiciele drobnego handlu, biur rachunkowych, kancelarii prawnej, agroturystyki, restauracji, lakiernictwa, doradztwa technicznego, betoniarni. Sektor społeczny to stowarzyszenia głównie działające dla rozwoju swojej miejscowości na całym obszarze LSR, takie jak np. OSP, PTTK, kluby sportowe, honorowi dawcy krwi, stowarzyszenia działające na rzecz dzieci. Sektor publiczny to gminy, powiat i dom kultury. Najliczniejszą grupą są mieszkańcy reprezentujący cały obszar LSR. Szczegóły dotyczące członkostwa w Stowarzyszeniu określa Statut.

Opis składu organu decyzyjnego wskazujący, że ani władze publiczne, ani żadna pojedyncza grupa interesu, nie posiada więcej niż 49% praw głosu w podejmowaniu decyzji

Rada, stanowiąca organ decyzyjny LGD, funkcjonuje na mocy Statutu LGD oraz Regulaminu Rady, który zapewnia przejrzystość, demokratyczność oraz jawność podejmowania decyzji. W składzie Rady znajdują się przedstawiciele wszystkich gmin członkowskich LGD. Sektor publiczny stanowi mniej niż 30% składu Rady. W organie decyzyjnym znajduje się 2 przedsiębiorców oraz 10 kobiet oraz jedna osoba poniżej 35-tego roku życia (na dzień wyboru LSR).

W skład Rady wchodzi od 7 do 15 członków i żadna z grup interesu ani władze publiczne nie posiadają więcej niż 49% praw głosu w podejmowaniu decyzji. Do zadań Rady w szczególności należy wybór operacji w rozumieniu art. 2 pkt. 9 rozporządzenia 1303/2013, które mają być realizowane w ramach LSR, a także ustalenie kwoty wsparcia zgodnie z art. 34 ust. 3 lit. f rozporządzenia 1303/2013 oraz ustawy z dnia 20 lutego 2015 roku o Rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności art. 4 ust. 3. pkt. 4.

Tabela 4 Struktura Rady LGD

STRUKTURA RADY LGD					
L.P.	IMIĘ / IMIONA I NAZWISKO członka / osoby reprezentującej członka Rady	NAZWA CZŁONKA, którego przedstawicielem w Radzie jest dana osoba	GMINA, którą członek/ osoba reprezentująca członka Rady reprezentuje	FUNKCJA W RADZIE	Reprezentowany sektor
1.	Wiśniewski Andrzej	WIKRO Andrzej Wiśniewski	Zduny	Członek	gospodarczy
2.	Podziemek Elżbieta	Atlas Sp. z o.o.	Raszków	Członek	gospodarczy
3.	Czubak Mariola	-	Raszków	Przewodnicząca Rady	mieszkańcy
4.	Kurek Michał	-	Krotoszyn	Wiceprzewodniczący Rady	mieszkańcy
5.	Jędrzejak Łukasz	-	Ostrów Wlkp.	Członek	mieszkańcy
6.	Ziętkiewicz Grzegorz	-	Krotoszyn	Członek	mieszkańcy
7.	Łasińska Barbara	Stowarzyszenie Razem dla Konarzewa	Zduny	Członek	społeczny
8.	Zuzanna Nadzieja	-	Krotoszyn	Członek	mieszkańcy
9.	Głowienkowska Magdalena	Centrum Krotoszyńskich Inicjatyw	Krotoszyn	Sekretarz Rady	społeczny
10.	Woszczyńska Agnieszka	-	Sulmierzyce	Członek	mieszkańcy
11.	Ratajczak Wanda	-	Ostrów Wlkp.	Członek	mieszkańcy
12.	Natalia Maj-Tabaka	-	Nowe Skalmierzyce	Członek	mieszkańcy
13.	Sylwester Kląskała	-	Ostrów Wlkp.	Członek	mieszkańcy
14.	Magdalena Grobelna	-	Nowe Skalmierzyce	Członek	mieszkańcy
15.	Dorota Migaj	-	Sulmierzyce	Członek	mieszkańcy

Źródło: opracowanie własne

Procentowy udział członków Rady w poszczególnych sektorach przedstawia się następująco:

- mieszkańcy – 73,34 %
- sektor społeczny – 13,33 %
- sektor gospodarczy – 13,33%

Zwięzła charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym bez powielania informacji zawartych w statucie i innych dokumentach wewnętrznych

Wszystkie kwestie związane z rozwiązaniami stosowanymi w procesie decyzyjnym są zawarte w statucie oraz innych dokumentach wewnętrznych.
Poniżej przestawiona jest zwięzła charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym, w postaci założeń następujących dokumentów:

1) Regulamin Rady określa w szczególności uregulowania w zakresie: obowiązków i uprawnień członków Rady, wykluczeń dotyczących członków Rady, zwoływania i przebiegu posiedzeń Rady.
2) Księga procedur oceny i wyboru operacji określa w szczególności uregulowania w zakresie: ogłaszania i naboru wniosków, zwoływania i przebiegu posiedzeń Rady mających na celu ocenę i wybór operacji, procedury zachowania parytetu i bezstronności oraz unikania konfliktu interesów, oceny i wyboru operacji, ustalenia kwoty wsparcia oraz procedury odwoławczej.
3) Księga procedur grantowych określa w szczególności uregulowania w zakresie: ogłaszania i naboru wniosków o powierzenie grantu zwoływania i przebiegu posiedzeń Rady mających na celu ocenę i wybór zadań; procedury zachowania parytetu i bezstronności oraz unikania konfliktu interesów, oceny zadań i wyboru grantobiorców, ustalenia kwoty wsparcia, procedury odwoławczej, podpisania umowy i zabezpieczeń, procedury kontroli i monitoringu realizacji umowy, złożenia i weryfikacji wniosku o rozliczenie grantu, wypłaty środków (refundacji), rozwiązania umowy o powierzenie grantu, odstąpienia od naboru.

Wskazanie dokumentów regulujących funkcjonowanie LGD z podaniem sposobu ich uchwalania i aktualizacji oraz opisem głównych kwestii, które będą w nich zawarte

Tabela 5 Wykaz dokumentów regulujących funkcjonowanie LGD

L.p.	Rodzaj dokumentu	Regulowane kwestie	Sposób uchwalania
1.	Statut LGD	Statut zawiera w swej treści podstawy prawne funkcjonowania, cele istnienia Stowarzyszenia, prawa i obowiązki członków, organy władz i ich kompetencje, źródła majątku, etc.	Uchwała Walnego Zebrania Członków zgodnie ze Statutem
2.	Regulamin Rady	Regulamin Rady określa organizację wewnętrzną i tryb pracy Rady	Uchwała Zarządu zgodnie ze Statutem
3.	Regulamin podróży służbowych	Regulamin podróży służbowych ustala zasady rozliczania podróży służbowych pracowników LGD	Uchwała Zarządu zgodnie ze Statutem
4.	Regulamin Biura LGD	Regulamin Biura LGD określa: procedurę naboru pracowników, podstawowe prawa i obowiązki pracownika i pracodawcy, zasady funkcjonowania Biura LGD, w tym zakres działania i kompetencje pracowników, sposób potwierdzania obecności oraz usprawiedliwiania nieobecności w pracy, procedurę pomiaru jakości i oceny efektywności świadczonego (udzielonego) doradztwa, zasady wynagradzania pracowników, nagrody i wyróżnienia, odpowiedzialność porządkową pracowników.	Uchwała Zarządu zgodnie ze Statutem

5.	Dokumentacja ochrony danych osobowych	Dokumentacja reguluje procedury przetwarzania danych osobowych stosowane w LGD.	Uchwała Zarządu zgodnie ze Statutem
6.	Regulamin pracy zdalnej	Regulamin pracy zdalnej określa zasady wykonywania pracy zdalnej oraz związane z tym prawa i obowiązki Pracodawcy i Pracownika.	Uchwała Zarządu zgodnie ze Statutem

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentów wewnętrznych LGD

Potencjał ludzki LGD a regulaminy organu decyzyjnego/biura

Osoby zaangażowane w pracę na rzecz LGD posiadają odpowiednie kompetencje i zasoby do tworzenia i zarządzania procesami rozwoju na poziomie lokalnym. Zarówno członkowie Zarządu jak i wszyscy pracownicy Biura LGD posiadają doświadczenie zdobyte we wdrażaniu Osi 4 Leader Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Regulamin Biura LGD określa szczegółowo podział zadań i obowiązków pracowników Biura LGD. Wymagania są adekwatne do obowiązków. Na stanowiskach pracy związanych z udzielaniem doradztwa określono sposób pomiaru jego jakości, a metoda oceny efektywności świadczonego doradztwa została opisana w sposób szczegółowy (Regulamin Biura § 6). Wszyscy pracownicy zatrudnieni w Biurze LGD posiadają doświadczenie i niezbędną wiedzę do wdrażania i aktualizacji dokumentów strategicznych o zasięgu regionalnym. Celem doskonalenia umiejętności zespołu wdrażającego LSR przewidziano plan szkoleń dla pracowników biura i członków organu decyzyjnego.

ROZDZIAŁ II PARTYCYPACYJNY CHARAKTER LSR

Przesłanki leżące u podstaw partycypacyjnego charakteru LSR

Partycypacja społeczna to aktywny udział liderów i mieszkańców w istotnych sprawach społecznych poprzez wspólne włączenie się w proces obustronnego współdziałania i komunikowania się. Partycypacja lokalnych społeczności jest kluczowym wyznacznikiem procesu tworzenia LSR, która została opracowana przez LGD samodzielnie, przy zaangażowaniu społeczności lokalnej, bez udziału podmiotów zewnętrznych (z wyłączeniem ekspertyz i analiz służących przygotowaniu strategii). Udział mieszkańców i reprezentantów sektorów podczas powstawania LSR pozwolił osiągnąć szereg korzyści, przede wszystkim wypracować diagnozę i rozwiązania lepiej dopasowane do społecznych potrzeb i oczekiwań. Zarówno w procesie tworzenia jak i realizacji LSR partycypacja społeczna jest oparta na stałej i systematycznej wymianie informacji. Pozwala to zapewnić większe zaufanie i akceptację podejmowanych przez LGD przedsięwzięć, a w konsekwencji wzmacnia szanse na aktywny udział mieszkańców we wdrażaniu LSR.

Partycypacyjne metody konsultacji wykorzystane na każdym kluczowym etapie prac nad opracowaniem LSR

Włączenie społeczności zakładało udział przedstawicieli sektora społecznego, publicznego i gospodarczego oraz mieszkańców. Przy wyborze właściwych rodzajów metod współpracy posłużono się „Bazą dobrych praktyk partycypacji” prowadzoną w ramach projektu „Decydujmy razem”, dostępną na stronie http://partycypacja.fise.org.pl/x/637582. Podczas opracowania LSR wykorzystano 15 różnych partycypacyjnych metod konsultacji społecznej, z uwzględnieniem udziału grup istotnych z punktu widzenia realizacji LSR, w tym grup defaworyzowanych, opisanych w tabeli 6.

Tabela 6 Ogólna charakterystyka metod partycypacyjnych

Lp.	Nazwa metody	Cel / uzasadnienie zastosowania	Czas trwania	Liczba osób i sposób doboru uczestników
1.	Grupa robocza 4 LGD	zaawansowana praca nad określonym tematem, złożonym zagadnieniem, wypracowanie rozwiązań	kilka-kilkanaście miesięcy	-6-30 -celowy
2.	Badanie ankietowe (ankieta papierowa i elektroniczna)	poznanie rozkładu opinii reprezentatywnej grupy osób, badanie ogólnie weryfikujące obszar i mieszkańców	kilka-kilkanaście miesięcy	-kilkaset-kilka tysięcy -otwarty
3.	Zogniskowany wywiad grupowy (fokus)	poznanie potrzeb / opinii grupy osób na określony temat	1,5-2 h	-8-14 -celowy i/lub otwarty
4.	Konsultacje społeczne	poznanie opinii, stanowisk, propozycji, potrzeb, danych do analizy SWOT, itp.	1,5-5 h	-kilka-kilkadziesiąt - otwarty
5.	Punkt konsultacyjny ds. opracowania LSR	poznanie opinii, stanowisk, propozycji, potrzeb, sugestii, itp.	w zależności od potrzeb	-kilka-kilkaset -otwarty
6.	Warsztatowe Forum Partycypacyjne (forum lokalne)	poznanie opinii w konkretnym temacie lub obszarze tematycznym	2-4 h	-15-25 -celowy i/lub otwarty
7.	Arkusz pomysłu na projekt	poznanie sprecyzowanych potrzeb	kilka-kilkanaście miesięcy	-kilka-kilkaset -otwarty
8.	Zespół roboczy	zaawansowana praca nad określonym tematem, złożonym zagadnieniem, wypracowanie rozwiązań, dokumentów, rekomendacji, itp.	kilka-kilkanaście miesięcy	-3-30 -celowy
9.	Biały wywiad (wywiad źródeł jawnych)	systematyczne gromadzenie i analizowanie informacji na wybrany temat pochodzących z ogólnie dostępnych źródeł	w zależności od potrzeb i tematu	brak
10.	Warsztaty strategiczne	analiza bieżącej sytuacji, określenie strategicznych kierunków, stworzeniu planów działania dla realizacji założeń	1,5-4 h	-5-35 -celowy i/lub otwarty
11.	Partycypacyjna grupa robocza	praca nad określonym tematem, złożonym zagadnieniem	w zależności od potrzeb i tematu	-5-25 -celowy i/lub otwarty
12.	Warsztaty przyszłościowe	wspólna wizja rozwoju, ustalenie planu działania, praca nad kluczowymi zagadnieniami	1-2 dni	-15-30 -celowy i/lub otwarty

13.	Warsztaty konsultacyjne	warsztatowe przepracowanie konkretnych kwestii i rozwiązań, wypracowanie opinii, określenie priorytetów	1,5-2,5 h	-10-35 - celowy i/lub otwarty
14.	Spotkanie konsultacyjne	poznanie opinii na temat założonych rozwiązań konkretnych kwestii	1,5-2 h	-5-50 -celowy i/lub otwarty
15.	Kawiarnia obywatelska	poznanie opinii na temat określonego zagadnienia w nieformalnej przestrzeni	1-2 h	-8-10 -celowy i/lub otwarty

Źródło: opracowanie własne

Uzasadnieniem wyboru metody partycypacji w ramach poszczególnych etapów była adekwatność do wytycznych charakteryzujących daną metodę i zasadność jej stosowania, w zależności od celu i zakresu omawianego zagadnienia, czasu trwania, wielości preferowanej grupy oraz rodzaju jej uczestników. Na każdym z pięciu kluczowych etapów opracowania LSR wykorzystano co najmniej 6 partycypacyjnych metod konsultacji:

ETAP I - Diagnoza i analiza SWOT, w tym definiowanie potrzeb i problemów oraz identyfikacja grup docelowych

Zastosowane metody partycypacji społecznej:

1. **Grupa robocza 4 LGD –** uczestnicy: reprezentanci 4 LGD (6 osób); 26.08.2015, Krotoszyn; temat: omówienie planowanych metod partycypacji, założeń analizy SWOT, dyskusja nad obszarami strategicznymi i grupami docelowymi, w tym defaworyzowanymi, weryfikacja dokumentów i aktów prawnych dotyczących opracowania LSR.
2. **Badanie ankietowe –** uczestnicy: mieszkańcy, w tym przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedstawiciele sektorów (316 osób); 11.09-16.10.2015, obszar LSR; temat: badanie zagadnień dotyczących diagnozy i analizy SWOT, potrzeb i problemów oraz grup docelowych, w tym defaworyzowanych.
3. **Biały wywiad –** uczestnicy: Biuro LGD (3 osoby); 16.09-21.12.2015, Krotoszyn; temat: systematyczne gromadzenie i analizowanie informacji dotyczących diagnozy obszaru, pochodzących z ogólnie dostępnych źródeł.
4. **Arkusz pomysłu na projekt –** uczestnicy: mieszkańcy, w tym przedstawiciele grup defaworyzowanych (6 osób); 15.09-21.12.2015, Krotoszyn; temat: diagnoza w zakresie preferowanych przez mieszkańców propozycji działań/projektów, które chcieliby realizować na obszarze za pośrednictwem LGD.
5. **Zespół roboczy –** uczestnicy: członkowie Zespołu ds. LSR (3 osoby + 6 wspierających); 16.09-28.12.2015, Krotoszyn; temat: zaawansowana praca nad diagnozą i analizą SWOT, weryfikowanie zdefiniowanych w ramach partycypacji społecznej potrzeb, problemów i grup docelowych, w tym defaworyzowanych, analizowanie zgromadzonych danych, wypracowywanie rozwiązań, opracowywanie treści LSR, itp.
6. **Zogniskowany wywiad grupowy (fokus) –** uczestnicy: przedstawiciele JST i Zespołu ds. LSR (14 osób); 16.09.2015, Krotoszyn; temat: przedstawienie założeń LEADER PROW 2014-2020 i LSR 2016-2024 oraz możliwości wsparcia dla lokalnych inicjatyw, dyskusja na temat kierunków rozwoju obszaru i jego mieszkańców.
7. **Konsultacje społeczne –** uczestnicy: mieszkańcy, w tym przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedstawiciele sektorów i Zespołu ds. LSR (140 osób) [16.09.2015, Krotoszyn (43 osoby); 17.09.2015, Ostrów Wlkp. (15 osób); 18.09.2015, Zduny (21 osób); 21.09.2015, Raszków (12 osób); 22.09.2015, Sulmierzyce (24 osoby); 23.09.2015, Skalmierzyce (25 osób)]; temat: diagnoza obszaru, analiza SWOT, analiza potrzeb i oczekiwań, identyfikacja grup docelowych, w tym defaworyzowanych.
8. **Punkt konsultacyjny ds. opracowania LSR –** uczestnicy: interesanci (5 osób) i Biuro LGD; 01.10-21.12.2015, Krotoszyn; temat: diagnoza obszaru i ludności, definiowanie potrzeb i problemów, identyfikacja grup docelowych i defaworyzowanych.
9. **Warsztatowe Forum Partycypacyjne –** uczestnicy: mieszkańcy, w tym przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedstawiciele sektorów i Zespołu ds. LSR (32 osoby); 07.10.2015, Chruszczyny; temat: analiza zebranego materiału, diagnoza potrzeb i zmian, jakich oczekują mieszkańcy (diagnoza obszaru) oraz identyfikacja grup defaworyzowanych na obszarze.
10. **Warsztaty strategiczne I i II –** uczestnicy: mieszkańcy, w tym przedstawiciele grup defaworyzowanych przedstawiciele sektorów i Zespołu ds. LSR (21 osób) – 12.10.2015, Krotoszyn; temat: podsumowanie i zdefiniowanie potrzeb i problemów obszaru, analiza zebranego materiału oraz konfrontacja z diagnozą obszaru i analizą SWOT.

Etap II: Określanie celów i wskaźników oraz opracowanie planu działania, w tym poszukiwanie rozwiązań, stanowiących sposoby realizacji strategii

Zastosowane metody partycypacji społecznej:

1. **Badanie ankietowe –** uczestnicy: mieszkańcy, w tym przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedstawiciele sektorów (316 osób); 11.09-16.10.2015, obszar LSR; temat: badanie zagadnień dotyczących poszukiwania rozwiązań, stanowiących sposoby realizacji LSR.
2. **Zespół roboczy –** uczestnicy: członkowie Zespołu ds. LSR (3 osoby + 6 wspierających); 16.09-28.12.2015, Krotoszyn; temat: zaawansowana praca nad określaniem celów i wskaźników oraz opracowaniem planu działania, w tym poszukiwaniem rozwiązań, stanowiących sposoby realizacji strategii, analizowanie zgromadzonych danych, wypracowywanie rozwiązań, opracowywanie treści LSR, itp.
3. **Zogniskowany wywiad grupowy (fokus) –** uczestnicy: przedstawiciele JST i Zespołu ds. LSR (14 osób); 16.09.2015, Krotoszyn; temat: wstępne zdefiniowanie i hierarchizacja celów LSR.
4. **Konsultacje społeczne –** uczestnicy: mieszkańcy, w tym przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedstawiciele sektorów i Zespołu ds. LSR (140 osób) [16.09.2015, Krotoszyn (43 osoby); 17.09.2015, Ostrów Wlkp. (15 osób); 18.09.2015, Zduny (21 osób); 21.09.2015, Raszków (12 osób); 22.09.2015, Sulmierzyce (24 osoby); 23.09.2015, Skalmierzyce (25 osób)]; temat: wstępne analizowanie i określanie zaproponowanych celów oraz ustalanie ich hierarchii, dyskusja na temat poszukiwania rozwiązań, stanowiących sposoby realizacji LSR.
5. **Punkt konsultacyjny ds. opracowania LSR –** uczestnicy: interesanci (7 osób) i Biuro LGD; 01.10-21.12.2015, Krotoszyn; temat: konsultacja celów i wskaźników oraz planu działania.
6. **Warsztatowe Forum Partycypacyjne –** uczestnicy: mieszkańcy, w tym przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedstawiciele sektorów i Zespołu ds. LSR (32 osoby); 07.10.2015, Chruszczyny; temat: omówienie wstępne zaproponowanych celów LSR.
7. **Warsztaty strategiczne I i II –** uczestnicy: mieszkańcy, w tym przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedstawiciele sektorów i Zespołu ds. LSR (21 osób) – 12.10.2015, Krotoszyn; temat: wstępne formułowanie celów ogólnych i szczegółowych, przedsięwzięć oraz wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania.

8. **Grupa robocza 4 LGD –** uczestnicy: reprezentanci 4 LGD (6 osób); 15.10.2015, Baranów; temat: wymiana doświadczeń 4 LGD z zakresu opracowania LSR, wypracowanie wspólnych zasad w zakresie określania celów i wskaźników LSR, omówienie wytycznych konstruowania planu działania, weryfikacja dokumentów i aktów prawnych dotyczących opracowania LSR.
9. **Partycypacyjna grupa robocza –** uczestnicy: członkowie 24-osobowej grupy partycypacyjnej, w tym przedstawiciele grup defaworyzowanych (15 osób); 30.11.2015 i 22.12.2015; temat: mailowa konsultacja wypracowanych celów, przedsięwzięć, wskaźników oraz planu działania.
10. **Warsztaty konsultacyjne –** uczestnicy: przedstawiciele Rady, Zarządu i Zespołu ds. LSR (13 osób); 15.12.2015, Krotoszyn; temat: konsultacja treści i wartości wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania.
11. **Warsztaty przyszłościowe –** uczestnicy: mieszkańcy, w tym przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedstawiciele sektorów i Zespołu ds. LSR (20 osób); 21.12.2015, Krotoszyn; temat: konsultacja celów, przedsięwzięć i wskaźników oraz planu działania.

Etap III: Opracowanie zasad wyboru operacji i ustalania kryteriów wyboru

Zastosowane metody partycypacji społecznej:

1. **Zespół roboczy –** uczestnicy: członkowie Zespołu ds. LSR (3 osoby + 6 wspierających); 16.09-28.12.2015, Krotoszyn; temat: zaawansowana praca nad określaniem zasad wyboru operacji i ustalaniem kryteriów wyboru, analizowanie zgromadzonych danych, wypracowywanie rozwiązań, opracowywanie treści LSR, itp.
2. **Punkt konsultacyjny ds. opracowania LSR –** uczestnicy: interesanci (6 osób) i Biuro LGD; 01.10-21.12.2015, Krotoszyn; temat; 01.10-21.12.2015, Krotoszyn; temat: konsultacja kryteriów wyboru, omówienie zasad wyboru operacji.
3. **Grupa robocza 4 LGD –** uczestnicy: reprezentanci 4 LGD (5 osób); 29.10.2015, Ostrzeszów; temat: wymiana doświadczeń 4 LGD z zakresu opracowania LSR, wypracowanie wspólnych zasad w zakresie zasad wyboru operacji i ustalania kryteriów wyboru, weryfikacja dokumentów i aktów prawnych dotyczących opracowania LSR.
4. **Warsztaty konsultacyjne** – uczestnicy: przedstawiciele Rady, Zarządu i Zespołu ds. LSR (13 osób); 15.12.2015, Krotoszyn; temat: analiza treści i wartości kryteriów wyboru.
5. **Partycypacyjna grupa robocza –** uczestnicy: członkowie 24-osobowej grupy partycypacyjnej, w tym przedstawiciele grup defaworyzowanych (12 osób); 22.12.2015; temat: mailowa konsultacja wypracowanych kryteriów wyboru.
6. **Warsztaty przyszłościowe –** uczestnicy: mieszkańcy, w tym przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedstawiciele sektorów i Zespołu ds. LSR (20 osób); 21.12.2015, Krotoszyn; temat: omówienie zasad wyboru operacji.
7. **Spotkanie konsultacyjne** – uczestnicy: przedstawiciele sektorów, Rady i Zespołu ds. LSR (20 osób); 21.12.2015, Krotoszyn; temat: podsumowanie zapisów kryteriów wyboru operacji oraz kryteriów Grantobiorcy wraz z przyznaniem punktacji, zatwierdzenie zasad wyboru operacji.

Etap IV: Opracowanie zasad monitorowania i ewaluacji

Zastosowane metody partycypacji społecznej:

1. **Zespół roboczy –** uczestnicy: członkowie Zespołu ds. LSR (3 osoby + 6 wspierających); 16.09-28.12.2015, Krotoszyn; temat: zaawansowana praca nad określaniem zasad monitorowania i ewaluacji, analizowanie zgromadzonych danych, wypracowywanie rozwiązań, opracowywanie treści LSR, itp.
2. **Punkt konsultacyjny ds. opracowania LSR –** uczestnicy: interesanci (3 osoby) i Biuro LGD; 01.10-21.12.2015, Krotoszyn; temat; 01.10-21.12.2015, Krotoszyn; temat: omówienie planu monitoringu i ewaluacji.
3. **Grupa robocza 4 LGD –** uczestnicy: reprezentanci 4 LGD (5 osób); 17.11.2015, Łubowo; temat: wymiana doświadczeń 4 LGD z zakresu opracowania LSR, wypracowanie wspólnych zasad w zakresie monitoringu i ewaluacji, weryfikacja dokumentów i aktów prawnych dotyczących opracowania LSR.
4. **Warsztaty konsultacyjne** – uczestnicy: przedstawiciele Zarządu, Rady, partycypacyjnej grupy roboczej i Zespołu ds. LSR (16 osób) – 07.12.2015, Krotoszyn; temat: przedstawienie ogólnych założeń Monitoringu i Ewaluacji, omówienie poszczególnych elementów systemu i jego realizacji.
5. **Partycypacyjna grupa robocza –** uczestnicy: członkowie 24-osobowej grupy partycypacyjnej, w tym przedstawiciele grup defaworyzowanych (9 osób); 07.12.2015; temat: mailowa konsultacja wypracowanych założeń systemu monitoringu i ewaluacji.
6. **Warsztaty przyszłościowe –** uczestnicy: mieszkańcy, w tym przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedstawiciele sektorów i Zespołu ds. LSR (20 osób); 21.12.2015, Krotoszyn; temat: konsultacja założeń planu monitoringu i ewaluacji.

Etap V: Przygotowanie planu komunikacyjnego

Zastosowane metody partycypacji społecznej:

1. **Badanie ankietowe –** uczestnicy: mieszkańcy, w tym przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedstawiciele sektorów (316 osób); 11.09-16.10.2015, obszar LSR; temat: badanie zagadnień dotyczących skuteczności metod informowania w ramach Planu komunikacji.
2. **Zespół roboczy –** uczestnicy: członkowie Zespołu ds. LSR (3 osoby + 6 wspierających); 16.09-28.12.2015, Krotoszyn; temat: zaawansowana praca nad tworzeniem planu komunikacji, analizowanie zgromadzonych danych, wypracowywanie rozwiązań, opracowywanie treści LSR, itp.
3. **Zogniskowany wywiad grupowy (fokus) –** uczestnicy: przedstawiciele JST i Zespołu ds. LSR (14 osób); 16.09.2015, Krotoszyn; temat: założenia planu komunikacji oraz skutecznych środków przekazu.
4. **Konsultacje społeczne** – uczestnicy: mieszkańcy, w tym przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedstawiciele sektorów i Zespołu ds. LSR (140 osób) [16.09.2015, Krotoszyn (43 osoby); 17.09.2015, Ostrów Wlkp. (15 osób); 18.09.2015, Zduny (21 osób); 21.09.2015, Raszków (12 osób); 22.09.2015, Sulmierzyce (24 osoby); 23.09.2015, Skalmierzyce (25 osób)]; temat: podstawowe założenia Planu komunikacji.
5. **Punkt konsultacyjny ds. opracowania LSR –** uczestnicy: interesanci (3 osoby) i Biuro LGD; 01.10-21.12.2015, Krotoszyn; temat; 01.10-21.12.2015, Krotoszyn; temat: konsultacja planu komunikacji.
6. **Spotkanie konsultacyjne** – uczestnicy: przedstawiciele OSZ, MCK, CKI i Zespołu ds. LSR (7 osób) – 30.11.2015, Krotoszyn; temat: przedstawienie ogólnych założeń Planu komunikacji oraz wykazu zdiagnozowanych grup defaworyzowanych, dyskusja na temat propozycji działań komunikacyjnych skierowanych do ww. grup.

7. **Kawiarnia obywatelska** – uczestnicy: mieszkańcy i przedstawiciele Zespołu ds. LSR (10 osób); 04.12.2015, Krotoszyn; temat: przedstawienie ogólnych założeń planu komunikacji, dyskusja na temat barier w komunikacji.
8. **Warsztaty konsultacyjne** – uczestnicy: przedstawiciele Zarządu, Rady, partycypacyjnej grupy roboczej i Zespołu ds. LSR (16 osób) – 07.12.2015, Krotoszyn; temat: przedstawienie ogólnych założeń Planu komunikacji, dyskusja na temat poszczególnych elementów panu i jego realizacji.
9. **Partycypacyjna grupa robocza** – uczestnicy: członkowie 24-osobowej grupy partycypacyjnej, w tym przedstawiciele grup defaworyzowanych (8 osób); 12.12.2015; temat: mailowa konsultacja wypracowanych założeń.
10. **Warsztaty przyszłościowe** – uczestnicy: mieszkańcy, w tym przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedstawiciele sektorów i Zespołu ds. LSR (20 osób); 21.12.2015, Krotoszyn; temat: konsultacja założeń planu komunikacyjnego.

Podczas realizacji wszystkich metod partycypacji społecznej, LGD każdorazowo informowało uczestników spotkań o współfinansowaniu realizowanych działań ze środków Unii Europejskiej w ramach działania „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER”, PROW na lata 2014-2020, poddziałanie 19.1 „Wsparcie przygotowawcze” oraz stosowało logo UE i PROW zgodnie z Projektem Księgi wizualizacji znaku PROW 2014-2020.

Podsumowanie danych z przeprowadzonych działań partycypacyjnych oraz wyników analizy wniosków

Do opracowania LSR wykorzystano dane z konsultacji społecznych oraz innych działań partycypacyjnych przeprowadzonych na obszarze objętym LSR. W poszczególnych rozdziałach LSR przedstawiono skutki i wyniki zastosowanych przez LGD partycypacyjnych metod tworzenia strategii. Dodatkowo w Procedurze aktualizacji LSR (Załącznik nr 1 do LSR), Planie komunikacji (Rozdział IX, załącznik nr 5 do LSR), Monitoringu i ewaluacji (Rozdział XI, załącznik nr 2 do LSR) oraz w Procedurze ustalania i zmiany kryteriów (Rozdział VI) przewidziano konsultacje LSR ze społecznością lokalną przy aktualizacji LSR.

Podczas opracowania LSR uwzględniono wyniki badań własnych (badanie ankietowe – opisane w niniejszym Rozdziale jako jedna z metod partycypacji) i ewaluacji (badanie ewaluacyjne). W ramach rekomendacji z „Raportu z badania ewaluacyjnego LSR na lata 2009-2015 LGD – rezultaty wdrażania, identyfikacja zmian i potencjału rozwojowego obszaru” wdrożono następujące zalecenia dotyczące partycypacji społecznej: „W celu opracowania LSR na lata 2014-2020 rekomenduje się aktywy udział przedstawicieli LGD w konsultacjach społecznych i analizie dokumentów o charakterze strategicznym opracowywanych przez gminy, powiat czy województwo. LSR będzie instrumentem długofalowego zarządzania obszarem LGD i kluczowym elementem planowania rozwoju lokalnego. Dobrze zorganizowany proces opracowania strategii umożliwia zaangażowanie władz publicznych, lokalnych partnerów społecznych i gospodarczych oraz mieszkańców z każdej gminy, której obszar jest objęty LSR, w planowanie swojej przyszłości. Uwzględnienie zgłaszanych opinii i pomysłów pozwoli na wypracowanie dokumentu, z którym będzie się identyfikowała społeczność lokalna, co stanowi niezbędny warunek jej skutecznej realizacji. Rekomenduje się przeprowadzenie rzetelnej diagnozy społecznej i gospodarczej w związku z obecnym okresem programowania 2014-2020, opartej nie tylko na danych statystycznych, czy danych pozyskanych z jednostek samorządu terytorialnego, ale także wypracowanie własnych rozwiązań dotarcia z informacją do osób i podmiotów potencjalnie zainteresowanych wsparciem. Zaleca się systematyczne zbieranie tzw. „informacji zwrotnych” od odbiorców działań LGD, czyli oceny przez odbiorców działań informacyjnych i promocyjnych prowadzonych przez LGD w formie ankiet ewaluacyjnych oceniających działalność Biura LGD, przedsięwzięć i materiałów informacyjno-promocyjnych. Taka informacja może się okazać bardzo cenna w kontekście przygotowania partycypacyjnego tworzenia lokalnej strategii rozwoju w ramach instrumentu będącego kontynuacją podejścia LEADER pod nazwą „Rozwój lokalny kierowany przez społeczność” (RLKS). Jednym z ważniejszych aspektów tego instrumentu jest włączenie lokalnej społeczności w jak najszerszym zakresie we wszystkie etapy planowania, realizacji i ewaluacji LSR” – realizację powyższych rekomendacji potwierdzają zastosowane metody angażowania społeczności lokalnej w przygotowanie LSR (opisane w niniejszym Rozdziale).

Dokonano analizy przyjęcia bądź odrzucenia wniosków z konsultacji na każdym z pięciu kluczowych etapów opracowania LSR poprzez przygotowanie LSR w oparciu o zestawienia wykorzystanych informacji w treściach analiz dotyczących m.in.: kluczowych grup docelowych i defaworyzowanych, obszarów interwencji na obszarze objętym LSR, adekwatnych założeń planu komunikacyjnego i działania, monitoringu i ewaluacji, najważniejszych sfer, na które może mieć wpływ LGD, najważniejszych problemów, potrzeb i zasobów, potencjału obszaru i ludności, celów, wskaźników i kryteriów wyboru operacji, a także mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń obszaru LGD w odniesieniu do diagnozy obszaru i ludności.

W analizie kluczowych grup docelowych i defaworyzowanych oraz obszarów interwencji na obszarze objętym LSR, wykorzystano informacje uzyskane z odpowiedzi respondentów badania ankietowego oraz wskazań i głosowania uczestników konsultacji społecznych w zakresie identyfikacji grup osób wykluczonych (defaworyzowanych) ze względu na dostęp do rynku pracy i ze względu na zagrożenie ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym oraz identyfikacji grup docelowych, które powinny zostać objęte głównym wsparciem w ramach LSR. Jako nieprzydatne dla dalszych prac nad budową LSR uznane zostały wpisy zawierające pojedyncze wskazania w ramach uzupełnień w kafeteriach odpowiedzi oraz odpowiedzi, które uzyskały najmniejsze liczby głosów (Rozdział III Diagnoza – opis obszaru i ludności).

W analizie założeń planu komunikacyjnego zostały opracowane rozwiązania określające grupy docelowe, działania komunikacyjne oraz narzędzia i środki komunikacji, wynikające z odpowiedzi respondentów badania ankietowego oraz wskazań uczestników działań partycypacyjnych. Do ujęcia w planie komunikacyjnym zarekomendowano rozwiązania najpopularniejsze z odpowiedzi respondentów oraz najbardziej adekwatne w stosunku do zaplanowanych działań komunikacyjnych i ich odbiorców. Na etapie przygotowania LSR część zaproponowanych rozwiązań została uznana za niewystarczającą lub mającą charakter zbyt niskiej powtarzalności wskazań, aby została włączona do planu komunikacji, co nie oznacza, że treści tych opracowań nie mogą zostać wykorzystane w trakcie realizacji LSR (Rozdział IX Plan komunikacji).

W analizie założeń monitoringu i ewaluacji zostały opracowane rozwiązania określające przebieg procesu z uwzględnieniem wszystkich niezbędnych elementów składowych zapewniających skuteczność podejmowanych działań. Do realizacji przyjęto elementy podlegające monitoringowi i ewaluacji wynikające z najczęstszych wskazań uczestników działań partycypacyjnych oraz najbardziej adekwatne w stosunku do zaplanowanych zadań. Część zaproponowanych rozwiązań uznanych za niekonieczne przy obecnych założeniach LSR została odrzucona, co nie oznacza, że propozycje te nie mogą zostać wykorzystane w monitoringu i ewaluacji w trakcie realizacji LSR (Rozdział XI Monitoring i ewaluacja).

W analizie najważniejszych sfer, na które może mieć wpływ LGD, z badania ankietowego wykorzystano informacje uzyskane z odpowiedzi respondentów na następujące tematy: identyfikacja form aktywizacji, z których mieszkańcy korzystają najchętniej, identyfikacja działań o zakresie preferowanym przez mieszkańców, które LGD powinno wspierać najbardziej w ramach LSR, identyfikacja rodzajów działań na obszarze objętym LSR, które będą sprzyjać tworzeniu lub utrzymaniu miejsc pracy, identyfikacja rodzajów projektów dotyczących polepszania jakości życia na wsi. W wyniku konsultacji społecznych uczestnicy spotkań wskazali bardzo wiele różnych przedsięwzięć, w których chętnie uczestniczyliby mieszkańcy obszaru. Jednocześnie uczestnicy działań partycypacyjnych zgłosili szereg przedsięwzięć, które sami są gotowi realizować przy wsparciu środkami UE, w ramach LSR. W zestawieniach podsumowujących ujęto je kompleksowo,

porządkując i układając w odpowiednie grupy tematyczne. Jako nieprzydatne dla dalszych prac nad budową LSR uznane zostały wpisy zawierające pojedyncze wskazania w ramach uzupełnień w kafeteriach odpowiedzi oraz odpowiedzi, które uzyskały najmniejsze liczby głosów (Rozdział III Diagnoza – opis obszaru i ludności).

W analizie najważniejszych problemów, potrzeb i zasobów oraz potencjału obszaru i ludności, z badania ankietowego wykorzystano informacje uzyskane z odpowiedzi respondentów na następujące tematy: identyfikacja grup wpływu na rozwój lokalny, identyfikacja barier w rozwoju gospodarczym, identyfikacja barier w rozwoju społeczno-publicznym. W wyniku działań partycypacyjnych uczestnicy spotkań wskazali kilkaset oczekiwanych zmian, ujęto je kompleksowo, porządkując i układając w odpowiednie grupy tematyczne. Jako nieprzydatne dla dalszych prac nad budową LSR uznane zostały wpisy zawierające pojedyncze wskazania w ramach uzupełnień w kafeteriach odpowiedzi oraz odpowiedzi, które uzyskały najmniejsze liczby głosów. (Rozdział III Diagnoza – opis obszaru i ludności).

W analizie SWOT mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń obszaru LGD, w odniesieniu do diagnozy obszaru i ludności, zostały wykorzystane wyniki działań partycypacyjnych. Do przedmiotowej analizy zostało użytych niemal tysiąc identyfikacji czynników wpływających na rozwój obszaru. W zakresie czynników wewnętrznych w kategorii mocnych i słabych stron obszaru oraz czynników zewnętrznych stanowiących o szansach i zagrożeniach dla obszaru, prawie wszystkie zgłoszone wskazania uwzględniono w analizie. Niewielki procent odrzucenia wynikał z niespełniania kryterium danego czynnika lub z małej wagi jaka wynikła z oceny liczby wskazań i znaczenia tych czynników dla rozwoju obszaru (Rozdział IV Analiza SWOT).

W analizie celów, wskaźników i kryteriów uwzględniono wskazania i wyniki głosowania uczestników działań partycypacyjnych w zakresie poszczególnych zagadnień. Ponadto cele i wskaźniki wyniknęły bezpośrednio ze zgłaszanych problemów i potrzeb, których zależności przyczynowo-skutkowe obrazuje „drzewo problemów i celów”. Do ujęcia w LSR zarekomendowano najpopularniejsze propozycje respondentów oraz najbardziej adekwatne w stosunku do zaplanowanych obszarów interwencji LSR i ich docelowych odbiorców. Odrzucono problemy i potrzeby jednostkowe oraz marginalne, nie dotyczące szerszych społeczności, które nie mają odzwierciedlania w diagnozie obszaru (Rozdział V Cele i wskaźniki oraz Rozdział VI. Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru).

W analizie planu działania i budżetu LSR wraz z harmonogramem uwzględniono wskazania i sugestie uczestników działań partycypacyjnych w zakresie poszczególnych zagadnień, uwzględniające założenia programu oraz zidentyfikowane obszary wymagające wsparcia. W LSR przyjęto założenia adekwatne do wynikających z diagnozy celów i wskaźników oraz posiadanych środków finansowych i harmonogramu ich wydatkowania, w podziale na zaplanowane obszary interwencji i docelowych odbiorców. Na podstawie aktualnych analiz i doświadczeń minionego okresu wdrażania, odrzucono propozycje podziału budżetu oraz konstrukcji planu działania i harmonogramu, które na etapie opracowania LSR wydawały się ryzykowne i nieadekwatne do zdiagnozowanych oczekiwań lub odbiorców (Rozdział V Cele i wskaźniki oraz Rozdział VI Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru).

ROZDZIAŁ III DIAGNOZA – OPIS OBSZARU I LUDNOŚCI

Przesłanki leżące u podstaw opracowania diagnozy

Jednym z ważniejszych tematów w ramach opracowania LSR była diagnoza obszaru i mieszkańców, będąca punktem wyjścia do analizy SWOT. W tym celu wykorzystano 8 metod partycypacyjnych (Badanie ankietowe, Biały wywiad, Arkusz pomysłu na projekt, Zespół ds. LSR, Zogniskowany wywiad grupowy (fokus), Konsultacje społeczne, Punkt konsultacyjny ds. LSR, Warsztatowe Forum Partycypacyjne). Przeprowadzone badanie ankietowe pozwoliło na weryfikację zagadnień dotyczących obszaru LSR i jego mieszkańców, a biały wywiad był źródłem wielu danych i informacji w zakresie diagnozy i obszarów statystycznych LSR. Arkusz pomysłu na projekt przyniósł wiedzę na temat kilku przedsięwzięć, które mieszkańcy i podmioty z terenu obszaru LGD chcieliby potencjalnie zrealizować w ramach LSR, ale w wyniku analizy Zespół ds. LSR dokonał odrzucenia wniosków, z uwagi na niezgodność założeń proponowanych projektów z LSR. Zogniskowany wywiad grupowy pozwolił na szerokie ujęcie tematu w zakresie diagnozy obszaru oraz istotnych kierunków rozwoju jego i mieszkańców. Podczas konsultacji społecznych dokonano szerokiej oddolnej diagnozy obszaru i mieszkańców, którą podsumowano podczas Warsztatowego Forum Partycypacyjnego. W międzyczasie odbyły się również indywidualne konsultacje materiału w Punkcie konsultacyjnym ds. opracowania LSR. W oparciu o zebrane informacje Zespół ds. LSR sformułował ostateczne zapisy diagnozy w kontekście obszaru i mieszkańców.

Charakterystyka demograficzna ludności

Poniższe tabele przedstawiają krótką charakterystykę demograficzną ludności zamieszkującej obszar LSR oraz wskazują trendy na przełomie kilku lat, tj. wzrost liczby ludności, gęstości zaludnienia oraz strukturę ludności wg wieku i płci.

Tabela 7 Liczba ludności wg płci w latach 2012-2014

L.P.	Gmina	2012			2013			2014		
		Ludność ogółem w gminie	w tym		Ludność ogółem w gminie	w tym		Ludność ogółem w gminie	w tym	
			Kobiety	Mężczyźni		Kobiety	Mężczyźni		Kobiety	Mężczyźni
1.	Krotoszyn	11.292	5.646	5.646	11.321	5.643	5.678	11.400	5.675	5.725
2.	Sulmierzyce	2.895	1.454	1.441	2.905	1.466	1.439	2.905	1.461	1.444
3.	Zduny	7.344	3.668	3.676	7.427	3.699	3.728	7.454	3.731	3.723
4.	Ostrów Wielkopolski	18.732	9.477	9.255	18.782	9.505	9.277	18.909	9.562	9.347
5.	Raszków	11.812	5.877	5.935	11.833	5.906	5.927	11.835	5.885	5.950
6.	Nowe Skalmierzyce	15.163	7.670	7.493	15.140	7.624	7.516	15.246	7.697	7.549
Łączna liczba ludności:		**67.238**	33.792	33.446	**67.408**	33.843	33.565	**67.749**	34.011	33.738
Procentowy udział:		100%	50,3%	49,7%	100%	50,2%	49,8%	100%	50,2%	49,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Na terenie LGD zauważa się stały trend wzrostowy liczby ludności. W 2014 roku wynosiła ona 67.749,00 osób. Najliczniej zamieszkałą gminą jest niezmiennie Gmina Ostrów Wielkopolski. Najmniej mieszkańców liczy Gmina Sulmierzyce. W latach 2012-2014 przewagę wśród mieszkańców obszaru stanowiły kobiety. Wzrost liczby mieszkańców ma wpływ również na gęstość zaludnienia, która w niewielkim stopniu uległa zwiększeniu, co przedstawia tabela 2.

Tabela 8 Gęstość zaludnienia w latach 2013-2014

L.P.	Gmina	Gęstość zaludnienia (liczba osób/km²)	
		2013	2014
1.	Krotoszyn	49	49
2.	Sulmierzyce	99	99
3.	Zduny	88	88
4.	Ostrów Wielkopolski	90	91
5.	Raszków	88	88
6.	Nowe Skalmierzyce	121	122
Średnia gęstość zaludnienia na obszarze LSR:		**89,17**	**89,5**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Tabela 9 Struktura ludności wg grup wiekowych na lata 2013-2014

L.P.	Gmina	Grupa wiekowa											
		do 19 Lat		20-29 lat		30-39 lat		40-49 lat		50-59 lat		>60 lat	
		2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014
1.	Krotoszyn	2.827	2.801	1.815	1.806	1.789	1.787	1.381	1.429	1.469	1.449	2.040	2.128
2.	Sulmierzyce	728	717	495	468	490	515	321	325	366	356	505	524
3.	Zduny	1.710	1.706	1.247	1.192	1.186	1.228	819	840	1.112	1.072	1.353	1.416
4.	Ostrów Wlkp.	4.361	4.335	2.960	2.931	2.922	2.962	2.689	2.680	2.453	2.520	3.397	3.481
5.	Raszków	2.891	2.846	1.852	1.805	1.905	1.926	1.503	1.525	1.565	1.536	2.117	2.197
6.	Nowe Skalmierzyce	3.357	3.342	2.446	2.458	2.342	2.375	1.958	1.972	2.197	2.169	2.840	2.926
Łącznie:		15.874	15.747	10.815	10.660	10.634	10.793	8.671	8.771	9.162	9.102	**12.252**	**12.672**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Powyższa tabela przedstawia strukturę ludności według grup wiekowych. Najliczniejsza grupa wiekowa w latach 2013-2014 była reprezentowana przez osoby powyżej 60 roku życia. W roku 2014 w porównaniu do 2013 zmniejszyła się liczba osób w wieku do 19 lat, 20-29 lat, 50-59 lat i powyżej 60 roku życia. Rośnie natomiast liczba osób w wieku 30-49 lat.

Określenie grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR oraz problemów i obszarów interwencji odnoszących się do tych grup

Jednym z założeń zastosowanych wśród mieszkańców metod partycypacyjnych, było określenie grup docelowych, które powinny zostać objęte wsparciem w ramach LSR oraz grup defaworyzowanych będących w trudnej sytuacji ze względu na dostęp do rynku pracy oraz zagrożenie ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym.

W wyniku przeprowadzonych konsultacji społecznych we wszystkich gminach obszaru LGD, ich uczestnicy zidentyfikowali łącznie 10 grup defaworyzowanych, na które dokonano 212 wskazań. W wyniku analizy zebranego materiału Zespół ds. LSR połączył dwie ze wskazanych grup w jedną tj. seniorów 50+ oraz kobiety 50+. Wśród wymienionych grup uczestnicy konsultacji społecznych najliczniej wskazali:

1) młodzież, w tym absolwentów, dla których brakuje ofert zagospodarowania wolnego czasu (45 wskazań),
2) mieszkańców obszarów wiejskich (43 wskazania),
3) seniorów powyżej 50-roku życia, w tym kobiety 50+, defaworyzowanych m.in. przez niską mobilność i słabą komunikację (40 wskazań),
4) bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotni oraz absolwenci szkół (26 wskazań).

Ponadto jako grupy defaworyzowane wskazano: matki powracające na rynek pracy, osoby w wieku przedemerytalnym, niepełnosprawnych, grupy hobbystyczne i nieformalne oraz osoby uzależnione.

Na podstawie powyższego zestawienia, podczas Warsztatowego Forum Partycypacyjnego, przeprowadzono proces wyznaczenia grup defaworyzowanych, które mają znaczenie dla rozwoju obszaru w kontekście włączenia społecznego i przywrócenia na rynek pracy. Uczestnicy, mając do dyspozycji 10 punktów, wskazanym podczas konsultacji społecznych grupom defaworyzowanym przypisali punkty od 0 do 3, w wyniku czego kolejność ze względu na najwyższą liczbę punktów przedstawia się następująco:

1) mieszkańcy obszarów wiejskich,
2) młodzież,
3) seniorzy 50+, w tym kobiety 50+,
4) bezrobotni, w tym długotrwale bezrobotni oraz absolwenci szkół,
5) osoby w wieku przedemerytalnym.

Najmniej punktów uzyskały osoby uzależnione oraz grupy hobbystyczne i nieformalne.

Zespół ds. LSR, z uwagi na szeroki zakres dotyczący grupy mieszkańców obszarów wiejskich, uznał tą grupę jako docelową wszystkich działań realizowanych przez LGD i wyłączył ją z grup defaworyzowanych.

Przeprowadzone przez LGD badanie ankietowe dla mieszkańców pozwoliło na identyfikację przez respondentów grup osób defaworyzowanych oraz docelowych. Wyniki pokazały, że osoby bezrobotne w tym długotrwale, rodziny wielodzietne i niepełne oraz osoby powyżej 50 roku życia, wg respondentów, są grupami osób, które są wykluczone ze względu na zagrożenie ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym. Z sondażu wynika również, że grupą defaworyzowaną ze względu na dostęp do rynku pracy wg ankietowanych są: osoby powyżej 50 roku życia, kobiety, w tym matki powracające na rynek pracy, osoby młode pomiędzy 16 a 29 rokiem życia oraz bezrobotni w tym długotrwale bezrobotni. Nieprzydatne dla dalszych prac nad budową LSR uznane zostały wskazania z kategorii ‘inne’, ze względu na jednostkowe występowanie w kafeterii odpowiedzi.

Podczas przeprowadzonego zogniskowanego wywiadu grupowego z przedstawicielami władz Jednostek Samorządu Terytorialnego stwierdzono, iż na obszarze LGD nie występuje nadmierne bezrobocie. Nie mniej jednak z łatwością można wskazać grupy o utrudnionym dostępnie do rynku pracy. Wg przedstawicieli JST do tych grup zaliczają się: kobiety, absolwenci szkół średnich, którzy nie kontynuują nauki na studiach, młodzież bez stażu zawodowego, seniorzy, a także przedstawiciele środowisk o utrudnionej komunikacji do pracy. Wśród defaworyzowanych wymieniono osoby zatrudnione na tzw. umowach „śmieciowych”.

Grupa docelowa, która powinna zostać objęta wsparciem w ramach LSR została wytypowana na podstawie najwyższego wyniku badania ankietowego, z którego wynika, że grupę tą stanowią mieszkańcy obszarów wiejskich, miast i gmin objętych LSR oraz z uwagi na decyzję Zespołu ds. LSR w związku z uznaniem jej za docelową dla działań LGD. Dalsze grupy docelowe wg ilości oddanych głosów prezentowały się następująco: organizacje pozarządowe, grupy defaworyzowane, przedsiębiorcy, samorząd. Ze względu na takie uporządkowanie ww. grup docelowych należy zwrócić uwagę na „nadrzędność” identyfikacji miejsca zamieszkania jakim są obszary wiejskie, wobec np. przedsiębiorców, grup defaworyzowanych czy członków organizacji pozarządowych. Również jako nieprzydatne dla dalszych prac na budową LSR uznane zostały wskazania z kategorii ‘inne’, zawierające 13 pojedynczych wskazań w ramach uzupełnień w kafeterii odpowiedzi.

Po usystematyzowaniu danych zebranych podczas wszystkich zastosowanych metod partycypacyjnych według częstotliwości ich występowania, jako kluczową grupę docelową, szczególnie istotną z punktu widzenia realizacji LSR, zidentyfikowano mieszkańców obszarów wiejskich, natomiast jako grupy defaworyzowane ze względu na dostęp do rynku pracy wskazano: seniorów powyżej 50 roku życia, kobiety (w tym matki powracające na rynek pracy), osoby młode w wieku 16-29 lat (tj. w przedziale wiekowym od dnia 16 urodzin do dnia 29 urodzin) oraz bezrobotnych. W odniesieniu do naborów wniosków, spełnianie przez Wnioskodawcę statusu grupy defaworyzowanej w ramach przedsięwzięcia 1.3.1 obowiązuje na dzień składania wniosku do SLGDOPW, w ramach danego naboru wniosków ogłoszonego przez SLGDOPW. Zmiana tego statusu po złożeniu wniosku do SLGDOPW nie wpływa na negatywną ocenę Wnioskodawcy w zakresie jego spełniania. Jednocześnie zmiana ta nie może powodować sytuacji, w której Wnioskodawca nie będzie w stanie spełniać wymogów określonych w rozporządzeniu LSR.

Zespół ds. LSR dokonał również analizy najważniejszych problemów, potrzeb, zasobów, potencjału obszaru i ludności oraz sfer, na które LGD może mieć wpływ, w wyniku wskazania przez uczestników spotkań konsultacyjnych, Warsztatowego Forum Partycypacyjnego, JST podczas zogniskowanego wywiadu grupowego oraz respondentów badania ankietowego. W ww. analizie wykorzystano informacje uzyskane z odpowiedzi respondentów podczas badania ankietowego na temat identyfikacji: grup wpływu na rozwój lokalny (11 podwójnych i pojedyncze wskazania w ramach uzupełnień kafeterii odpowiedzi ‘inne’ uznano za nieprzydatne dla dalszych prac nad budową LSR), barier w rozwoju gospodarczym i społeczno-publicznym (7 pojedynczych wskazań w ramach uzupełnień kafeterii odpowiedzi ‘inne’ dot. barier w rozwoju gospodarczym i 10 pojedynczych wskazań dot. barier w rozwoju społeczno-publicznym uznano za nieprzydatne dla dalszych prac nad budową LSR).

Wyniki analizy przedstawiają się następująco:

- Problemy:

Podczas konsultacji społecznych uczestnicy wskazali 322 oczekiwania względem obszaru LSR, które następnie Zespół ds. LSR pogrupował na 15 zakresów, w ramach których powinna nastąpić oczekiwana przez mieszkańców zmiana. Najważniejszym problemem okazuje się być dostępność mieszkańców do infrastruktury technicznej i społecznej, które w konsekwencji przekładają się na niski rozwój życia społecznego, kulturalnego, sportowo-rekreacyjnego a także turystyki. Drugim ważnym problemem jest rozwój przedsiębiorczości, w ramach której mieszkańcy nie mają dostępu do miejsc pracy lub nowych, dodatkowych źródeł dochodu. Respondenci badania ankietowego uznali, że problemem w tym zakresie są też niskie dochody ludności, nieatrakcyjne oferty oraz obawy przed zakładaniem własnej działalności. Można tu wysunąć wniosek, że na obszarze LSR występuje problem z rozwojem kreatywności i przedsiębiorczości mieszkańców, którzy oczekują tworzenia miejsc pracy przysparzających dochody pozwalające na zaspokojenie ich potrzeb. Ponadto na obszarze LSR występuje niska aktywność lokalnych społeczności, wynikająca zdaniem respondentów m.in. z niechęci mieszkańców do podejmowania aktywności oraz niewystarczającej ilości środków finansowych. Można więc wywnioskować, że przy niskich dochodach ludność nie jest w stanie angażować się w życie publiczne. Jednocześnie brakuje ciekawych ofert placówek kultury jak i instytucji zajmujących się rozwojem sportu. Zidentyfikowano również problem w zakresie ochrony środowiska, tj. niska świadomość ekologiczna mieszkańców oraz niewystarczająca edukacja, co może mieć wpływ w dłuższej perspektywie na zanieczyszczenie środowiska. Mieszkańcy na konsultacjach społecznych zidentyfikowali również problemy związane z opieką nad ludźmi starszymi, osobami niepełnosprawnymi a także dziećmi wynikające m.in. z niskiej jakości warunków do ich ciekawszego życia. Oczekiwane jest by obszar LSR stał się obszarem wypromowanym i rozpoznawalnym.

- Potrzeby:

Uczestnicy konsultacji społecznych na podstawie występujących na obszarze LSR problemów zdefiniowali 4 grupy potrzeb. Mieszkańcy oczekują:

1) Poprawy w zakresie rozrywki, kultury i dziedzictwa lokalnego, w tym poszerzenie oferty imprez lokalnych oraz większej dbałości o obiekty zabytkowe, odnowę miejsc pamięci narodowej i kapliczek itp.
2) Poszerzenia oferty z zakresu edukacji i upowszechniania wiedzy (np. poprzez szkolenia i warsztaty, spotkania ze specjalistami, władzami i samorządowcami – w zależności od zakresu) podnoszące kwalifikacje zawodowe i umiejętności.
3) Wzrostu aktywności lokalnych społeczności poprzez zwiększenie integracji (np. poprzez imprezy integracyjne, uniwersytety III-ego wieku) a także współpracy lokalnych grup formalnych i nieformalnych.
4) Rozwoju działalności sportowo-turystycznej (np. poprzez organizowanie rajdów pieszych i rowerowych) oraz dofinansowania klubów sportowych.

Respondenci badania ankietowego wytypowali główne, chętnie wykorzystywane formy aktywizacji. Mają potrzebę uczestnictwa m.in. w: imprezach plenerowych, przeglądach artystycznych itp., aktywnych formach sportu takich jak: gry terenowe, questy, rajdy, zawody sportowe, szkolenia i warsztaty.

- Zasoby i potencjał obszaru i ludności:

Z analizy czynników wpływających na rozwój obszaru oraz analizy SWOT można zidentyfikować lokalny potencjał i zasoby w postaci:

1) Rozwiniętej infrastruktury, w tym sieci obiektów oświatowych, kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych.
2) Dobrego potencjału zasobów ludzkich.
3) Rozwijającej się przedsiębiorczości, co wpływa na niski poziom bezrobocia.
4) Licznych i dobrze działających organizacji pozarządowych współpracujących z LGD.
5) Rozwiniętego indywidualnego rolnictwa z bogatym zapleczem technicznym, o wysokiej kulturze użytków rolnych.
6) Bogatego, zachowanego dziedzictwa kulturowego i historycznego.
7) Obszaru o wysokich walorach przyrodniczych, z czystym środowiskiem, dużą lesistością i obszarem chronionym, w tym „Natura 2000”.
8) Rozwiniętego życia kulturalnego, w tym opartego na kultywowaniu lokalnych tradycji.

9) Sprawnego samorządu, nastawionego na rozwój terenów wiejskich.
10) Znanych zespołów i znanych sportowców osiągających bardzo dobre wyniki.
11) Dobrej lokalizacji na przecięciu szlaków drogowych, prowadzących do większych miast.

- Najważniejsze obszary, na które może mieć wpływ LGD:

Obszary, na które wpływ może mieć LGD zidentyfikowano na podstawie wskazań z badania ankietowego, uzyskanych informacji podczas spotkań konsultacyjnych w gminach obszaru, warsztatowego forum partycypacyjnego, a także w wyniku przeprowadzonego zogniskowanego wywiadu grupowego z przedstawicielami JST, dotyczących propozycji działań do realizacji. Z badania ankietowego wykorzystano informacje na temat: form aktywizacji, z których chętnie korzystają mieszkańcy; działań, które LGD powinno wspierać w ramach LSR; działań, które będą sprzyjać tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy (6 pojedynczych wskazań w ramach uzupełnień kafeterii odpowiedzi ‘inne’ uznano za nieprzydatne dla dalszych prac nad budową LSR); rodzajów projektów dotyczących polepszania jakości życia na wsi (4 pojedyncze wskazania w ramach uzupełnień w kafeterii odpowiedzi ‘inne’ uznano za nieprzydatne dla dalszych prac nad budową LSR). W wyniku konsultacji społecznych uczestnicy spotkań wskazali 164 przedsięwzięcia, w których chętnie by uczestniczyli mieszkańcy obszaru LGD. W zestawieniu wskazanych przedsięwzięć ujęto wszystkie zgłoszone, porządkując je i układając w 11 grupach tematycznych. Jednocześnie uczestnicy spotkań konsultacyjnych zgłosili 190 przedsięwzięć, które sami są gotowi realizować przy wsparciu środkami UE, w ramach LSR. W zestawieniu tym ujęto wszystkie zgłoszone, porządkując je i układając w 10 grup tematycznych.

Analiza zgromadzonego materiału poznawczego została wykonana w kontekście możliwości jakie tworzy Pogram Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 w zakresie podejścia LEADER co pozwoliło na sformułowanie i opis następujących obszarów:

1) Obszar związany z rozwojem życia społeczno-kulturalnego.

W badaniu ankietowym respondenci oceniali (w skali od 1 do 5) zadowolenie z życia w swojej miejscowości. Z 316 wskazań średnia wartość wynosi 3,53 pkt., co pozwala na określenie tego zadowolenia na poziomie średnim. Badanie ankietowe oraz konsultacje społeczne wykazały duże zainteresowanie przedstawicieli lokalnych społeczności wszelkimi formami rozwijania aktywności społecznej. Respondenci badania ankietowego wskazywali m.in.: festyny, koncerty, rajdy itp. W badaniu tym wyszczególniono również wzmocnienie kapitału społecznego, w tym przez podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych, także z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych jako działanie, które powinno być wspierane w ramach LSR. Analiza przedsięwzięć wskazanych w mini ankiecie przez uczestników spotkań konsultacyjnych wskazuje na zainteresowanie działaniami z zakresu: rozrywki, kultury i dziedzictwa lokalnego, edukacji i upowszechniania wiedzy oraz aktywizacji lokalnych społeczności. Uczestnicy warsztatowego forum partycypacyjnego wskazali, że oczekują zmian w rozwoju życia społecznego, integracji lokalnych społeczności, polepszenia jakości życia, dotyczącego również dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, a 40% z nich jest gotowa realizować przedsięwzięcia w tych zakresach.

Komentarz: zgodnie z zapisami PROW 2014-2020 większość z tych inicjatyw może zostać objętych wsparciem finansowym. LGD w ramach LSR, zakłada realizowanie zadań podnoszących aktywność i integrację społeczną oraz polepszających jakość życia mieszkańców obszaru LSR, uwzględniając ochronę środowiska i zapobieganie zmianom klimatycznym.

2) Obszar związany z rozwojem przedsiębiorczości, włączeniem społecznym i tworzeniem miejsc pracy.

Wyniki badania ankietowego oraz informacje uzyskane od uczestników spotkań konsultacyjnych wskazują na zrozumienie, ale też niewielkie zainteresowanie przedstawicieli lokalnych społeczności w tym zakresie. Respondenci badania ankietowego wskazali potrzebę wsparcia rozwijania działalności gospodarczej oraz jej podejmowania, w tym także przedsiębiorstw spożywczych, które podejmą się tworzenia lub rozwoju inkubatorów przetwórstwa lokalnego produktów rolnych. Natomiast uczestnicy spotkań konsultacyjnych nie wykazują dużego zainteresowania działaniami z zakresu rozwoju przedsiębiorczości i walki z bezrobociem. Ok. 10% uczestników warsztatowego forum partycypacyjnego oczekuje zmian w zakresie rozwoju przedsiębiorczości. Jeśli natomiast chodzi o inicjatywy jakie są gotowi realizować, to zaledwie 7% (z 322 sugestii) dotyczyło przedsięwzięć z zakresu przedsiębiorczości. Zachodzące zjawiska społeczno-gospodarcze oraz zmiany na rynku pracy spowodowały, że diagnoza przedsiębiorczości na obszarze objętym LSR, przeprowadzona na etapie tworzenia LSR, uległa częściowej zmianie, co wymusza dostosowywanie zapisów strategii do zmieniających się warunków. W wyniku przeprowadzonej w I połowie 2019 r. analizy rozwoju przedsiębiorczości na obszarze LSR, LGD zdiagnozowało dalszą potrzebę wspierania operacji z zakresu przedsięwzięcia 1.3.1. Analiza stanowiąca podstawę do opracowania diagnozy obejmowała:

- weryfikację działań informacyjno-doradczych świadczonych w Biurze LGD – rosnące zainteresowanie osób fizycznych skorzystaniem z pomocy w zakresie podejmowania działalności gospodarczej, terminami ogłaszania naborów oraz warunkami uzyskania wsparcia,
- podsumowanie naborów wniosków w ramach przedsięwzięć 1.3.1 oraz 1.3.2 – malejące zainteresowanie uzyskaniem wsparcia w ramach przedsięwzięcia 1.3.2 oraz rosnące zapotrzebowanie na uzyskanie pomocy w ramach przedsięwzięcia 1.3.1 (w naborach w zakresie przedsięwzięcia 1.3.1 złożono więcej wniosków, niż można było objąć wsparciem),
- konkluzje z warsztatu refleksyjnego – niska atrakcyjność warunków wsparcia na operacje w ramach przedsięwzięcia 1.3.2, w szczególności z uwagi na konieczność utrzymania dotychczasowego zatrudnienia, stworzenia miejsca pracy na okres 3 lat; sugestie uczestników dotyczące ulokowania wszystkich środków pozostałych w budżecie LGD na rozwój przedsiębiorczości w przedsięwzięciu 1.3.1, w związku z rosnącym zapotrzebowaniem na uzyskanie pomocy na podjęcie działalności gospodarczej oraz atrakcyjniejsze dla beneficjentów warunki dostępu,
- wyniki przeprowadzonej ankiety w ramach konsultacji społecznych – z 218 udzielonych odpowiedzi na zadane pytania, 91,3% ankietowanych stwierdziło, że nadal istnieje potrzeba wsparcia finansowego osób fizycznych, chcących otworzyć działalność gospodarczą na obszarze objętym LSR oraz 63,5% ankietowanych określiło, że optymalna wysokość premii na otwarcie firmy w ramach przedsięwzięcia LSR w zakresie podejmowania działalności gospodarczej powinna wynosić 67.692,00 zł.

W wyniku przeprowadzonej w II połowie 2020 r. analizy rozwoju przedsiębiorczości na obszarze LSR, LGD zdiagnozowało potrzebę zmiany wysokości wsparcia dla operacji z zakresu przedsięwzięcia 1.3.1. Analiza stanowiąca podstawę do opracowania diagnozy obejmowała:

- wyniki przeprowadzonej ankiety w ramach konsultacji społecznych – z 48 udzielonych odpowiedzi na zadane pytanie, 66% ankietowanych określiło, że optymalna wysokość premii na otwarcie firmy w ramach przedsięwzięcia LSR w zakresie podejmowania działalności gospodarczej powinna wynosić 75.000,00 zł.

Komentarz: LGD ma obowiązek przeznaczyć część środków na wdrażanie LSR na wsparcie operacji służących tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy, czyli na rozwój przedsiębiorczości. LGD zakłada zrealizowanie tego wskaźnika ze względu na zainteresowanie lokalnych społeczności podejmowaniem działalności gospodarczej i jej rozwojem.

3) Obszar związany z rozwojem infrastruktury społecznej oraz technicznej.

Wyniki badania ankietowego, informacje pozyskane podczas konsultacji społecznych oraz zogniskowanego wywiadu grupowego dla JST wskazują na duże zainteresowanie tą sferą wsparcia. Badanie ankietowe wykazało, że aż ok. 58% respondentów wskazuje na potrzebę wsparcia operacji polegających na budowie lub przebudowie ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej, lub kulturalnej, a ponad 44% wskazuje na potrzebę wsparcia operacji polegających na budowie lub przebudowie publicznych dróg gminnych lub powiatowych, które umożliwiają połączenie obiektów użyteczności publicznej, w których świadczone są usługi społeczne, zdrowotne, opiekuńczo wychowawcze lub edukacyjne dla ludności lokalnej, z siecią dróg publicznych albo skracają dystans lub czas dojazdu do tych obiektów. Mini ankieta rozdysponowana wśród uczestników spotkań konsultacyjnych wskazała na umiarkowane zainteresowanie działaniami z zakresu infrastruktury technicznej i społecznej (19% ze 164 wskazań). W zakresie oczekiwanych zmian uczestnicy Warsztatowego Forum Partycypacyjnego zgłosili m.in. ok. 32% (z 322 wskazań) sugestii dotyczących budowy i rozbudowy małej architektury rekreacyjnej i turystycznej oraz wypoczynkowej, a także wybudowanie nowego, modernizacja bądź przebudowa obiektu kultury i oświaty, rozbudowa i remont obiektów sportowych i rekreacyjnych oraz ponad 18% sugestii dotyczących budowy, naprawy dróg oraz infrastruktury drogowej. Wśród deklarowanych inicjatyw, które sami są gotowi realizować ok. 27% (ze 195 zgłoszeń) dotyczy przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym w zakresie infrastruktury społecznej. Ponadto uczestnicy zogniskowanego wywiadu grupowego podkreślili, że są zainteresowani realizacją projektów w zakresie infrastruktury, w tym drogowej, a także zagospodarowaniem przestrzeni publicznej służącej rekreacji, turystyce i wypoczynkowi.

Komentarz: zgodnie z zapisami PROW 2014-2020 LGD może wspierać finansowo realizacje operacji w tym zakresie. LGD zakłada jednak realizowanie tych sugestii tylko w ramach infrastruktury społecznej (rekreacyjnej, turystycznej), ponieważ koszty przeznaczone na infrastrukturę drogową, których podjęłyby się głównie JST, pochłonęłyby większość środków przeznaczonych na wdrażanie LSR, nie dając szansy na realizowanie operacji np. przez NGO.

Głównymi obszarami interwencji w stosunku do grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR, wynikającymi z występujących na obszarze LGD problemów będą:

- obszar wykluczenia społecznego – działania w tym obszarze będą realizowane poprzez poprawę szans na włączenie społeczne lub integrację społeczną mieszkańców;
- obszar kapitału społecznego – działania w tym obszarze będą opierać się na wyrównywaniu szans edukacyjnych mieszkańców obszarów wiejskich poprzez zwiększanie umiejętności;
- obszar infrastruktury społecznej – działania w tym obszarze będą realizowane poprzez udostępnienie mieszkańcom ogólnodostępnej infrastruktury publicznej, ułatwiającej życie społeczne;
- obszar przedsiębiorczości i rynku pracy – działania w tym obszarze będą wpływać na rozwój lokalnej przedsiębiorczości oraz zwiększenie zatrudnienia, w tym osób defaworyzowanych poszukujących pracy;
- obszar środowiska przyrodniczego – działania w tym obszarze będą opierać się na podnoszeniu świadomości proekologicznej;
- obszar promocji i dziedzictwa lokalnego – działania w tym obszarze pozwolą uatrakcyjnić ofertę kulturalną oraz polepszyć rozpoznawalność obszaru LGD, a także podtrzymać lokalne dziedzictwo.

Grupy defaworyzowane mają trudności z podjęciem pracy zarówno z powodu nieodpowiednich kwalifikacji, jak i braku umiejętności jej szukania. W większości przypadków nie doceniają i nie rozumieją one znaczenia umiejętności społecznych w procesie poszukiwania i utrzymania zatrudnienia. Brak podejmowania pracy pociąga za sobą negatywne konsekwencje takie jak: demoralizację, degradację społeczną, rozwój bierności, bezradności i dlatego niezależnie od stopy bezrobocia interwencja w te grupy jest wskazana. Wszystkie z tych skutków wpływają na obniżenie jakości życia oraz zrywanie więzi społecznych. Przedłużający się okres bezrobocia powoduje utrwalenie niekorzystnych postaw, a ich zmiana często jest w późniejszym okresie niemożliwa. Aktywizacja zawodowa i społeczna pomaga przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu. Działania skierowane dla grup defaworyzowanych pozwolą przełamywać bariery zawodowe, poprawią kondycję psychiczną, nadadzą sens życiu, zmotywują do wychodzenia z domu oraz podniosą jakość życia na obszarze.

Główne działanie skierowane do grup defaworyzowanych ze względu na dostęp do rynku pracy będzie polegało na premiowaniu osób przynależących do przynajmniej jednej ze zdefiniowanej w LSR grupy, podczas naboru wniosków na podejmowanie działalności gospodarczej. Ma to na celu zwiększenie ich szansy na realizację operacji oraz powrotu na rynek pracy. Ponadto działania LGD będą polegały na organizacji spotkań oraz szkoleń w celu podnoszenia umiejętności osób z grup defaworyzowanych.

Aktywność zawodowa kobiet, w tym matek powracających na rynek pracy, jest w gruncie rzeczy uzależniona od poziomu wykształcenia oraz umiejętności, więc działania sprzyjające ich wzrostowi będą powodowały wyższą atrakcyjność dla pracodawców oraz pozwolą skompensować niższą dyspozycyjność. Na sytuację kobiet na rynku pracy korzystnie wpłynęłoby podejmowanie pracy w elastycznym wymiarze, na własny rachunek np. założenie firmy. Niska aktywność zawodowa osób powyżej 50-roku życia rodzi następstwa dla nich samych ale także dla całego społeczeństwa. W związku z niskimi świadczeniami rentowo-emerytalnymi, praca pozwala na uzupełnianie ich dochodów. W związku z brakiem na terenach wiejskich ośrodków edukacyjnych, LGD zakłada organizowanie szkoleń/warsztatów podnoszących umiejętności blisko miejsc zamieszkania grup defaworyzowanych.

Charakterystyka gospodarki/przedsiębiorczości (w tym przedsiębiorczości społecznej), branż z potencjałem rozwojowym (informacja o branżach gospodarki mających kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru)

Potencjał rozwojowy na obszarze LGD tworzą głównie małe i średnie przedsiębiorstwa o branży produkcyjno-usługowo-handlowej, stanowiące podstawowe pozarolnicze miejsce zatrudnienia dla mieszkańców LGD oraz znaczące źródło dochodów gmin wchodzących w ich skład. Przedsiębiorczość na terenie LSR charakteryzuje się dobrą organizacją, pracowitą i przedsiębiorczą ludnością, która ambitnie poszukuje niszy działalności gospodarczych do rozwoju. Sprzyja jej również dobra lokalizacja, na przecięciu szlaków drogowych prowadzących do większych miast, dzięki której zarówno import i eksport jest szansą na stały rozwój.

Obszar LGD jest ubogi w duże zakłady przemysłowe. Wyjątek stanowi gmina Nowe Skalmierzyce, na terenie której powstała 40-hektarowa podstrefa Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Do głównych jej gałęzi zaliczyć można przemysł lekki, meblowy, metalowy, rolno-spożywczy oraz rozwiniętą sieć handlu i usług.

Najwięksi producenci Gminy i Miasta Nowe Skalmierzyce:

- COM 40 Limited Sp. z o.o. - producent mebli. Firma ta zakresem produkcji obejmuje nie tylko teren kraju, ale również Europy. Działalność oparta jest głównie na produkcji mebli tapicerowanych dla sieci handlowej IKEA. Obecnie firma zatrudnia około 2 500 osób (wzrost zatrudnienia od 2009 roku z 1.900 pracowników).
- CORRECT - K. Błaszczyk i Wspólnicy Spółka komandytowa - producent materacy oraz mebli tapicerowanych

- VOSSLOH SKAMO Sp. z o.o. - producent infrastruktury kolejowej
- HALFEN PRODUKCJA Sp. z o.o. - producent w branży systemowych rozwiązań mocowań i zakotwień budowlanych
- PPH SKALTEX Sp. z o.o. - przemysł odzieżowy
- Spółdzielnia Mleczarska LAZUR - producent szlachetnego sera pleśniowego
- PPH ADMAT- producent lodów, mrożonek oraz wyrobów mącznych
- TASOMIX Sp. z o.o. - producent pasz gospodarskich
- PUPIL FOODS - producent karm dla zwierząt
- „JMJ” Zakład Produkcji Katalizatorów
- SKALMEX – projektowanie i produkcja elektroniki

Obecnie na terenie Gminy i Miasta Nowe Skalmierzyce działa około 780 podmiotów gospodarczych. Dzięki tak licznym i dobrze prosperującym firmom bezrobocie w gminie nie przekracza 5%, co jest jednym z lepszych wyników w skali całego kraju.[1] Rolnictwo na terenie Gminy i Miasta Nowe Skalmierzyce opiera się głównie na sprzedaży towarów, a głównym kierunkiem produkcji są zboża oraz warzywa i hodowla bydła. W coraz większym stopniu brane jest pod uwagę przechowalnictwo oraz przetwórstwo rolne.

Firmy prowadzące działalność gospodarczą na terenie Gminy i Miasta Raszków współpracują z rolnictwem i budownictwem. Bardzo dobrze rozwijają się firmy świadczące usługi dla ludności. Kilkanaście podmiotów gospodarczych zatrudnia kilkadziesiąt osób. Największe zakłady liczą ponad 100 osób. Dobrze prosperującą firmą na terenie Gminy i Miasta Raszków jest Weko Polska we wsi Moszczanka, zajmująca się przetwórstwem jaj.[2] Gmina i Miasto Raszków to gmina miejsko-wiejska o rozwiniętej produkcji roślinnej i hodowlanej opartej na średnio obszarowych gospodarstwach z preferencją rozwoju intensywnego rolnictwa. Rolnictwo opiera się na uprawach zbóż, roślin przemysłowych i warzyw, a także hodowli zwierząt (trzody chlewnej).

Na terenie gminy Ostrów Wielkopolski funkcjonuje wiele prężnie działających podmiotów gospodarczych o różnych profilach działalności (produkcyjna, usługowa, handlowa) m.in. Hodowla Roślin Sobótka Sp. z o.o., specjalizująca się w produkcji wysokiej jakości materiału siewnego. A także Nijhof-Wassink w Karskach - dealer samochodów ciężarowych Volvo; Baza Paliw ORLEN; Schronisko dla bezdomnych zwierząt w Wysocku Wielkim; Siłownia wiatrowa w Wysocku Wielkim; Dyrup Sp. z o.o. w Lewkowcu; Wytwórnia Pasz PIAST w Lewkowcu; Firma FENETRA w Lewkowcu - producent drewnianych okien, drzwi, rolet.[3]

Gmina Ostrów Wielkopolski pod względem gospodarczym ma charakter rolniczo-przemysłowy. Tereny rolnicze zajmują 65% powierzchni gminy. Przeważają gospodarstwa rolne o średnim areale, zajmujące się hodowlą i uprawą ziemi, współpracujące z zakładami rolno-przetwórczymi.

W ramach przedsiębiorczości społecznej od 2014 roku w Zdunach działa Spółdzielnia Socjalna „Błonie” założona przez Miasto i Gminę Krotoszyn oraz Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Osób Niepełnosprawnych w Krotoszynie. Oferuje ona m.in. opiekę nad osobami starszymi, opiekę nad grobami, sprzedaż drewna opałowego, dbanie o tereny zielone, usługi kompleksowe do czyszczenia i konserwacji pojazdów. Gmina Zduny ma charakter typowo rolniczy. Przeważają małe i średnie gospodarstwa rodzinne. Miejscowi gospodarze oprócz uprawy roślinnej zajmują się hodowlą bydła mlecznego i trzody chlewnej. W krajobrazie dominują pola, łąki i lasy. Obszar obfituje w zwierzynę łowną i owoce runa leśnego. Na polowania do Baszkowa, gdzie znajduje się ośrodek myśliwski, zjeżdżają myśliwi z całej Polski i z zagranicy. Lasy zajmują 36,1% powierzchni gminy Zduny - jest to wyższy procent od średniej krajowej (28%). Użytki rolne natomiast to 55% wszystkich gruntów w gminie.[4]

Mimo, że Sulmierzyce posiadają prawa miejskie, wielu jej mieszkańców jest rolnikami. Prowadzi małe i średnie rodzinne gospodarstwa rolne. Tereny zabudowane zajmują jedynie 5,4% powierzchni miasta. Użytki rolne to 67,8% obszaru miejscowości. Lasy stanowią 25% terenu należącego do Sulmierzyc.[5]

Rolnictwo na terenie Gminy Krotoszyn opiera się głównie na hodowli i sprzedaży trzody chlewnej, bydła oraz mleka.

W pozostałych gminach obszaru działania LGD rozwijają się m.in. firmy takie jak: Kaflarnia Zduny – producent szamotowych kafli ozdobnych; „Eko-Pak Ir” – wytwórnia opakowań tekturowych w Sulmierzycach; „Elpa Onder Sp. z o.o.” w Kobiernie – producent kebabu (gmina Krotoszyn); „Okstol” w Dzierżanowie – producent drewnianych okien, drzwi, rolet (gmina Krotoszyn); „Al-Rom” – producent świec i zniczy w Roszkach (gmina Krotoszyn).

Pozostałe zakłady z terenów LGD zajmują się m.in. mechaniką pojazdową, blacharstwem, ślusarstwem, produkcją tłumików, wulkanizacją oraz transportem.

Cechą wspólną gospodarki wszystkich gmin LGD jest duże występowanie indywidualnych gospodarstw rolnych, opartych w większości na gospodarstwach rodzinnych, tradycyjnych, wśród których rozwinęły się wysokotowarowe i wyspecjalizowane podmioty gospodarcze, z bogatym zapleczem technicznym. Szansą na ich dalszy rozwój może być rosnące zainteresowanie konsumentów żywnością produkowaną tradycyjnymi metodami oraz rozwój rolnictwa wraz z przemysłem przetwórczym, blokując tym samym postępujący proces ograniczania wsi tylko do miejsca produkcji żywności. Największym zagrożeniem może stać się niedostatek gruntów rolnych oraz niska opłacalność produkcji. Liczba tych gospodarstw na obszarze LGD obecnie przekracza 9 tysięcy.

Tabela 10 Indywidualne gospodarstwa rolne

L.p.	Gmina	Indywidualne gospodarstwa rolne
1.	Krotoszyn	1.771
2.	Ostrów Wielkopolski	2.650
3.	Nowe Skalmierzyce	1.917
4.	Raszków	1.723
5.	Sulmierzyce	377
6.	Zduny	629
	Łącznie:	9.067

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

[1] http://www.noweskalmierzyce.pl/pl/strona/gospodarka
[2] http://www.prologit.pl/asp/raszkow.pl/pl_start.asp?typ=14&sub=4&menu=120&strona=1
[3] http://www.ostrowwielkopolski.pl/asp/pl_start.asp?typ=14&sub=11&menu=58&strona=1&prywatnosc=tak
[4] http://zduny.pl/miasto-i-gmina1/charakterystyka
[5] http://www.sulmierzyce.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=42&Itemid=65

Tabela 11 Podmioty Gospodarki Narodowej wpisane do Rejestru REGON oraz podmioty gospodarki społecznej

L.P.	Gmina	Podmioty Gospodarki Narodowej wpisane do Rejestru REGON ogółem					Liczba podmiotów gospodarki społecznej (spółdzielnie socjalne, NGO prowadzące działalność gospodarczą)
		2010	2011	2012	2013	2014	2010-2014
1.	Krotoszyn	620	617	624	562	585	0
2.	Ostrów Wielkopolski	1.482	1.492	1.530	1.597	1.641	0
3.	Nowe Skalmierzyce	939	943	991	1.042	1.071	0
4.	Raszków	966	925	956	979	1.002	0
5.	Sulmierzyce	194	195	204	211	220	0
6.	Zduny	538	507	527	562	585	1
Łącznie:		4.739	4.679	4.832	4.953	5.104	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Województwo wielkopolskie jest jednym z najlepiej rozwiniętych gospodarczo województw w Polsce. Charakteryzuje się wysoką koncentracją zaangażowanego kapitału zagranicznego w regionie oraz wysokimi nakładami inwestycyjnymi na 1 mieszkańca. Sytuacja gospodarcza regionu stanowi konsekwencję równomiernego rozwoju przy znacznym stopniu uprzemysłowienia oraz wysokim poziomie technologicznym. Czynnikami sprzyjającymi szybkiemu rozwojowi gospodarczemu pozostają wysoki potencjał lokalnego kapitału ludzkiego i dobre połączenia komunikacyjne, rozbudowane otoczenie biznesu oraz tradycje kultury przemysłowej i handlowej. W województwie wielkopolskim w rejestrze REGON zarejestrowanych na koniec października 2014 r. było 402.817 podmiotów gospodarki narodowej, z wyłączeniem osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. W porównaniu ze zbliżonym okresem w 2013 r. ich liczba zwiększyła się o 6139. Wiodącą grupę podmiotów gospodarki narodowej stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (76%).[6] Analogicznie sytuacja wygląda na terenie LGD. Powyższa tabela wykazuje stały wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej. Wiodącą grupę stanowią (tak jak w woj. wielkopolskim) osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W latach 2013 i 2014 stanowiły one ok. 83% w podmiotach wpisanych do rejestru REGON. Przeważającymi sektorami na terenie LGD są handel hurtowy i detaliczny oraz przemysł i budownictwo (tabela nr 6).

Tabela 12 Podmioty Gospodarki Narodowej z podziałem na sektory

L.P.	Gmina	Podmioty Gospodarki Narodowej w 2013 r. wpisane do Rejestru REGON, z podziałem na sektory				
		SEKCJA A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	SEKCJE B-F Przemysł i budownictwo	SEKCJA G Handel hurtowy i detaliczny	Łącznie SEKCJE H-U	Ogółem
1.	Krotoszyn	106	188	154	358	652
2.	Ostrów Wielkopolski	110	451	483	1.036	1.597
3.	Nowe Skalmierzyce	84	270	332	688	1.042
4.	Raszków	75	311	277	593	979
5.	Sulmierzyce	17	83	42	111	211
6.	Zduny	64	130	148	368	562
Łącznie:		456	1.433	1.436	3.154	5.043

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Tabela 13 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w latach 2012-2014

L.P.	Gmina	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą		
		2012	2013	2014
1.	Krotoszyn	510	530	543
2.	Ostrów Wielkopolski	1.297	1.337	1.374
3.	Nowe Skalmierzyce	783	826	839
4.	Raszków	803	823	837
5.	Sulmierzyce	163	167	173
6.	Zduny	412	438	453
Łącznie:		3.968	4.121	4.219

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Powyższe tabele obrazują stale rozwijająca się przedsiębiorczość na obszarze LGD.

Opis rynku pracy (poziom zatrudnienia i stopa bezrobocia – liczba bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym, charakterystyka grup pozostających poza rynkiem pracy)

Rynek pracy w poszczególnych regionach kraju jest niejednorodny. Spowodowane jest to nierównomiernym rozwojem społeczno-gospodarczym. Obszar LGD jest pod tym względem zrównoważony i spójny. Tą stateczność obrazuje m.in. wskaźnik stopy bezrobocia. Rozpiętość przedziału jego wielkości czyli różnica między najniższą a najwyższą stopą bezrobocia w gminach wynosiła w 2014 roku zaledwie 3,3 p.p. (Gmina Nowe Skalmierzyce – 3,7%, Gmina Raszków 7,0%). Na koniec 2013 roku liczba osób bezrobotnych zamieszkałych na terenie LGD wynosiła 2635. W odniesieniu do 31.12.2014 roku liczba osób bezrobotnych zmniejszyła się do 2135. W latach 2012-2014 wśród zarejestrowanych bezrobotnych przeważały kobiety, a wśród pracujących mężczyźni. W najkorzystniejszej sytuacji na rynku pracy są osoby o wysokich kwalifikacjach zawodowych. Na terenie LGD wg Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku ludność wg poziomu wykształcenia i płci prezentowała się następująco:

[6] https://www.umww.pl/gospodarka

Tabela 14 Poziom wykształcenia

L.P.	Gmina	Wykształcenie											
		Wyższe			Średnie			Zasadnicze zawodowe			Podstawowe ukończone		
		Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
1.	Krotoszyn	124	73	197	1005	612	1.617	1.209	2.050	3.259	2.089	1.556	3.645
2.	Ostrów Wlkp.	314	229	543	2.049	1.576	3.625	1.890	3.248	5.138	2.842	1.847	4.689
3.	Nowe Skalmierzyce	339	215	554	1.842	1.545	3.296	1.684	2.619	4.303	2.341	1.577	3.918
4.	Raszków	213	124	337	1.232	980	2.212	1.272	2.096	3.368	1.781	1.180	2.961
5.	Sulmierzyce	48	34	82	302	195	497	293	567	860	444	256	700
6.	Zduny	139	83	222	821	630	1.451	797	1.288	2.085	896	602	1.498
	Łącznie:	1.177	758	1.935	7.251	5.538	12.698	7.145	11.868	19.013	10.393	7.018	17.411

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

W 2002 roku na obszarze LGD wykształcenie wyższe posiadało jedynie 1.935 osób, a najliczniej prezentowało się wykształcenie zasadnicze zawodowe. W tabeli powyżej widoczna jest przewaga w poziomie wykształcenia kobiet nad mężczyznami. Według raportu Głównego Urzędu Statystycznego pt. „Ludność. Stan i struktura demograficzno-społeczna. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011” jednym z ważniejszych czynników określających rozwój społeczeństwa jest stały wzrost poziomu wykształcenia. W ciągu dziewięciu lat dzielących spisy powszechne obserwowało się dynamiczne zmiany, które wpłynęły w sposób znaczący na zmianę struktury ludności według poziomu wykształcenia. Według tego spisu liczba osób z wykształceniem wyższym znacznie wzrosła, a wykształcenie zasadnicze zawodowe w Polsce nadal zajmuje znaczące miejsce w strukturze poziomu zatrudnienia. Według dokumentu Urzędu Statystycznego w Poznaniu pt. „Raport z wyników w województwie wielkopolskim. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011” w okresie międzyspisowym obserwowany był stały wzrost wykształcenia również w województwie wielkopolskim. Odsetek osób z wykształceniem średnim wzrósł o ponad 7 punktów procentowych (z ok. 39% w 2002 roku do ok. 47% w 2011 roku). Największą dynamikę odnotowano w odniesieniu do osób z wykształceniem wyższym. W latach 2002-2011 liczebność w tej grupie zwiększyła się o ponad 85%. Nieco mniejsza (ok. 1 punkt procentowy) niż w 2002 roku okazała się natomiast liczba osób, które ukończyły szkołę zawodową. Z danych tych można wywnioskować, iż poziom wykształcenia na obszarze LGD również ulega podwyższeniu dzięki rozwijającym się placówkom oświatowym, a ponadto wzrasta liczba osób z wykształceniem wyższym. Widać to również patrząc na malejące bezrobocie. Mając na uwadze poziom kwalifikacji mieszkańców obszarów wiejskich, znalezienie zatrudnienia uwarunkowane jest dostosowaniem ich umiejętności do potrzeb rynku pracy. W latach 2012-2014 na obszarze LGD zaobserwowano także wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym oraz poprodukcyjnym. Zmniejszyła się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, co przedstawia tabela poniżej:

Tabela 15 Ludność wg ekonomicznych grup wiekowych na lata 2012-2014

L.p.	Gmina	Ekonomiczna grupa wieku								
		Przedprodukcyjny			Produkcyjny			Poprodukcyjny		
		2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
1.	Krotoszyn	2.529	2.492	2.478	7.108	7.135	7.172	1.655	1.694	1.750
2.	Ostrów Wielkopolski	3.904	3.835	3.813	12.016	12.066	12.118	2.812	2.881	2.978
3.	Nowe Skalmierzyce	2.999	2.942	2.963	9.844	9.799	9.810	2.320	2.399	2.473
4.	Raszków	2.624	2.554	2.511	7.460	7.466	7.440	1.728	1.813	1.884
5.	Sulmierzyce	665	661	646	1.850	1.846	1.835	380	398	424
6.	Zduny	1.481	1.512	1.517	4.769	4.808	4.781	1.094	1.107	1.156
	Łącznie:	14.202	13.996	13.928	43.047	43.120	43.156	9.989	10.292	10.665

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Tabela 16 Pracujący w podmiotach gospodarczych powyżej 9 pracowników

L.p.	Gmina	Liczba osób pracujących na 1.000 ludności			Liczba osób pracujących								
					2012			2013			2014		
		2012	2013	2014	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
1.	Krotoszyn	92	100	103	1.035	529	506	1.128	579	549	1.171	632	529
2.	Ostrów Wielkopolski	101	108	115	1.893	690	1.203	2.027	722	1.305	2.182	824	1.358
3.	Nowe Skalmierzyce	382	420	491	5.788	2.291	3.497	6.360	2.508	3.852	7.486	2.995	4.491
4.	Raszków	97	87	93	1.150	471	679	1.029	432	597	1.104	824	1.358
5.	Sulmierzyce	103	104	106	298	153	145	301	164	137	309	159	150
6.	Zduny	147	157	165	1.082	566	516	1.166	594	572	1.229	613	616
	Łącznie:	922	976	1.073	11.246	4.700	6.546	12.011	4.999	7.012	13.481	6.047	8.502

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Tabela 17 Zatrudnienie w latach 2013-2014

L.p.	Gmina	A		B		C	A + B + C = D	
		Liczba pracujących w podmiotach gospodarczych powyżej 9 pracowników		Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą		Indywidualne Gospodarstwa Rolne	Szacunkowa liczba pracujących ogółem	
		2013	2014	2013	2014		2013	2014
1.	Krotoszyn	1.128	1.171	530	543	1.771	3.429	3.485
2.	Ostrów Wielkopolski	2.027	2.182	1.337	1.374	2.650	6.014	6.206
3.	Nowe Skalmierzyce	6.360	7.486	826	839	1.917	9.103	10.242
4.	Raszków	1.029	1.104	823	837	1.723	3.575	3.664
5.	Sulmierzyce	301	309	167	173	377	845	859
6.	Zduny	1.166	1.229	438	453	629	2.233	2.311
	Łącznie:	12.011	13.481	4.121	4.219	9.067	**25.199**	**26.767**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Biorąc pod uwagę posiadane przez LGD dane można obliczyć szacunkowy wskaźnik zatrudnienia w 2013 i 2014 roku. W porównaniu do roku 2013 wzrósł on o 4 punkty procentowe w 2014 roku. Wyniki te przedstawia tabela 18.

Tabela 18 Szacunkowy wskaźnik zatrudnienia w latach 2013-2014

Rok	Szacunkowa liczba pracujących	Ludność w wieku produkcyjnym	Wskaźnik zatrudnienia = Pracujący / Ludność w wieku produkcyjnym
2013	25.199	43.120	≈ 58%
2014	26.767	43.156	≈ 62%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Tabela 19 Liczba osób bezrobotnych oraz stopa bezrobocia w latach 2012-2014

L.P.	Gmina	Liczba bezrobotnych									Stopa bezrobocia (%)		
		2012			2013			2014					
		Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	2012	2013	2014
1.	Krotoszyn	251	167	418	236	158	394	209	139	348	5,9	5,5	4,9
2.	Ostrów Wielkopolski	410	349	759	405	334	739	326	243	569	6,3	6,1	4,7
3.	Nowe Skalmierzyce	258	247	505	234	222	456	186	168	354	**5,1**	**4,7**	**3,7**
4.	Raszków	306	233	539	332	205	537	245	171	416	7,2	7,2	5,6
5.	Sulmierzyce	74	65	139	77	52	129	68	45	113	7,5	7,0	6,2
6.	Zduny	211	126	337	228	152	380	206	129	335	7,1	7,9	7,0
	Łącznie/Średnia:	1.510	1.187	2.697	1.512	1.123	2.635	1.240	895	2.135	6,5	6,4	5,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS oraz dokumentów innych instytucji

Jak wynika z powyższych tabel liczba bezrobotnych z roku na rok maleje, a liczba osób pracujących rośnie. Stopa bezrobocia na terenach gmin wchodzących w skład LGD jest niższa od stopy bezrobocia dla województwa wielkopolskiego, która wynosiła w 2014 roku 7,6%. Na dzień 31 grudnia 2013 r. zarejestrowani bezrobotni stanowili 6,4% ogólnej liczby ludności w wieku produkcyjnym zamieszkującej na stałe obszar LGD, zaś na koniec 2014 r. 5,3%.

Charakterystyka grup pozostających poza rynkiem pracy

Według informacji udzielonych przez Jednostki Samorządu Terytorialnego podczas zogniskowanego wywiadu grupowego, dużym problemem na terenie LGD jest bezrobocie długotrwałe. Wyższy wiek i niższy poziom wykształcenia zwiększają prawdopodobieństwo pozostawania bez pracy powyżej 12 miesięcy.

Biorąc pod uwagę dane Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowie Wielkopolskim, na terenie Gminy i Miasta Nowe Skalmierzyce, na dzień 31.08.2015 r. liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych wynosi 285. Świadczy to o dalszym spadku bezrobocia na jej terenie. Grupy pozostające poza rynkiem pracy, uwzględniające grupy defaworyzowane przedstawiają się następująco:

- kobiety – 156 osób
- długotrwale bezrobotni – 129 osób
- osoby powyżej 50 roku życia – 65 osób
- osoby do 25 roku życia – 42 osoby

Na terenie Gminy Ostrów Wielkopolski, wg danych na 31.12.2013 roku, Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowie Wielkopolskim, wśród 739 osób bezrobotnych, najbardziej zagrożone pozostawieniem poza rynkiem grupy kształtowały się następująco:

- kobiety – 405 osób
- długotrwale bezrobotni – 302 osoby
- osoby do 25 roku życia – 183 osoby
- osoby powyżej 50 roku życia – 128 osób

Ponadto są to również:

- osoby niepełnosprawne
- osoby z niskim wykształceniem

Biorąc pod uwagę dane z Głównego Urzędu Statystycznego w Poznaniu, na ternie Gminy i Miasta Raszków w 2014 roku liczba bezrobotnych wynosiła ponad 400 osób, a znaczną jej część stanowiły kobiety.

Na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie liczba osób bezrobotnych w Gminie Zduny na koniec października 2015 roku wynosi 255 osób, z czego 153 stanowią kobiety, a 102 mężczyźni.

Na terenie gminy Sulmierzyce, spośród utrzymującej się stale na wysokości powyżej 100 osób bezrobotnych na przełomie lat 2012-2014 wg Głównego Urzędu Statystycznego, liczniejszą grupę stanowią również kobiety.

Na terenie Gminy Krotoszyn główną grupą defaworyzowaną ze względu na dostęp do rynku pracy są osoby bezrobotne, w tym długotrwale, które potrzebują szczególnej troski z uwagi na długotrwały okres bez zatrudnienia, który może prowadzić do wykluczenia społecznego, marazmu i depresji. Przeważającą grupę wśród bezrobotnych stanowią kobiety.

Mając na względzie wszystkie posiadane przez LGD dane, z łatwością można zauważyć, iż na terenie gmin wchodzących w jej skład, najliczniejszą grupę pozostającą poza rynkiem pracy stanowią kobiety z różnych grup wiekowych. Przebywają one najczęściej w domu, prowadzą gospodarstwa domowe, zajmują się dziećmi, ale mają także trudności z przekwalifikowaniem zawodowym, bądź są objęte pomocą społeczną. Poza bezrobociem, głównymi problemami są również mała aktywność zawodowa i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Wszystkie z tych problemów powodują ujemne skutki społeczne, rodzą negatywne reakcje emocjonalne, problemy zdrowotne, pesymizm i rezygnację. Osoby bezrobotne tracą wiarę w siebie, w lepszą przyszłość i izolują się od społeczeństwa. Aspiracje życiowe są przez nich redukowane do minimum, co w konsekwencji doprowadza do trudności w znalezieniu pracy w przyszłości.

Przedstawienie działalności sektora społecznego, w tym integracja / rozwój społeczeństwa obywatelskiego

Na obszarze LGD aktywnie działają organizacje pozarządowe i grupy nieformalne, zrzeszone w związki. Stale wzrasta liczba Stowarzyszeń, które funkcjonują w wielu obszarach, w tym m.in. w: kulturze, dziedzictwie kulturowym, edukacji, sporcie, turystyce czy rekreacji. Obszar LGD dysponuje również dobrym potencjałem zasobów ludzkich, co niestety nie przekłada się na aktywność lokalnych społeczności, które pozbawione liderów, niechętnie współpracują bądź są bierne lub obojętne na działania społeczne.

Tabela 20 Organizacje pozarządowe

L.P.	Gmina	Liczba organizacji pozarządowych		
		2010	2012	2014
1.	Krotoszyn	44	50	58
2.	Ostrów Wielkopolski	46	49	54
3.	Nowe Skalmierzyce	24	24	27
4.	Raszków	15	14	13
5.	Sulmierzyce	3	3	3
6.	Zduny	12	14	18
	Łącznie:	144	154	173

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS oraz JST

Stowarzyszenia społeczne współpracujące z Gminą i Miastem Nowe Skalmierzyce i działające na jej obszarze skupione są na działalności związanej ze sportem, kulturą oraz wsparciem osób niepełnosprawnych, starszych oraz dzieci. Organizują one samodzielnie własne wydarzenia oraz włączają się w te organizowane przez samorząd.

Podobnie sytuacja wygląda na obszarze Gminy i Miasta Raszków, gdzie stowarzyszenia głównie wspierają dzieci i młodzież poprzez pozyskiwane dotacje na rzecz kultury fizycznej i sportu. Trzeba podkreślić znaczenie klubów sportowych, w których wielu mistrzów i mistrzyń Polski w kolarstwie zaczynało swoją karierę właśnie w Raszkowie. Trenował ich Janusz Janiak – wielokrotny medalista mistrzostw Polski oraz wieloletni członek kadry narodowej i olimpijskiej. Ponadto organizacje prowadzą działalność wychowawczą, sprawują opiekę w zakresie przestrzegania zwyczajów sportowych oraz współżycia społecznego, prowadzą zajęcia, spotkania, zawody oraz szereg działań, aby stworzyć formy pomocy dzieciom i młodzieży w maksymalizacji procesu edukacyjnego i wychowawczego. Takie działania integrują uczestników ze środowiskiem gminnym, poprawiają koordynację ruchową i sprawność fizyczną oraz uczą sposobu relaksacji i odreagowywania negatywnych uczuć i napięć psychicznych. Koordynatorem życia kulturalnego na terenie gminy jest Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Raszkowie. To w nim pod kierunkiem instruktorów rozwijają swoją działalność zespoły wokalne, taneczne oraz teatry amatorskie. Na terenie Gminy i Miasta Raszków działa 18 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, które włączają się do współpracy z innymi stowarzyszeniami, jednocześnie propagując wiedzę przeciwpożarową.

Organizacje w Gminie Ostrów Wielkopolski działają w różnorodnych środowiskach społecznych. Istotną grupę stanowią jednak 24 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej. Zajmują się one głównie popularyzacją bezpieczeństwa przeciwpożarowego i propagują działania społeczno-kulturalne w swoich miejscowościach. Kolejną licznie występującą grupą NGO są kluby sportowe popularyzujące sport wśród dzieci i młodzieży, trenowanie i udział w rozgrywkach piłki nożnej, tenisa stołowego, unihokeja oraz jazdy konnej. Na terenie gminy Ostrów Wielkopolski działa Gminne Zrzeszenie Ludowe Zespołów Sportowych, które koordynuje i organizuje działalność sportową na poziomie gminnym. W kilku miejscowościach działają Koła Gospodyń Wiejskich, które kultywują lokalne tradycje, w tym przede wszystkim kulinarne. W dwóch miejscowościach gminy tj. w Gorzycach Wielkich i Nowych Kamienicach działają stowarzyszenia skupiające mieszkańców tych wsi. Na terenie tej gminy działa również Stowarzyszenie „Qltura”, promujące kulturę i edukację. Wszystkie stowarzyszenia, organizacje i kluby starają się współpracować z gminą i biorą aktywny udział w realizacji przedsięwzięć przez nią inicjowanych.

Na terenie gminy Zduny działa kilkanaście organizacji pozarządowych. Najbardziej aktywne to: kluby sportowe, Ochotnicze Straże Pożarne, Koła Gospodyń Wiejskich, organizacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych czy kultywujące tradycję i kulturę regionalną.

Organizacje pozarządowe z terenu Gminy Krotoszyn działają w obszarze pomocy społecznej: wspierają osoby starsze oraz działają na rzecz osób niepełnosprawnych, organizują wypoczynek letni i zimowy dla dzieci i młodzieży z elementami profilaktyki uzależnień, wspierają i upowszechniają kulturę

fizyczną i sport oraz turystykę, działają na rzecz upowszechniania kultury i sztuki oraz ochrony dóbr kultury i tożsamości kulturowej, przeciwdziałają uzależnieniom i patologiom społecznym oraz realizują działania podnoszące jakość życia mieszkańców i atrakcyjność obszarów wiejskich.

Na terenie Gminy Sulmierzyce przez 50 lat w życiu społecznym miasta aktywnie działa Koło Gospodyń Wiejskich, które bierze udział m.in. w uroczystościach państwowych i kościelnych.

Organizacje pozarządowe działające na terenie LGD, chętnie z nią współpracują. Nie wszystkie z zarejestrowanych można jednak ocenić jako działające aktywnie. Za aktywne uważa się organizacje, które składają do Urzędu Gminy sprawozdania, zapraszają na zebrania lub imprezy, których są organizatorami bądź współorganizatorami, składają wnioski o wsparcie, realizacją zadania zlecone przez Urzędy oraz własne projekty. Dlatego dalsze wsparcie dla organizacji pozarządowych pozwoli na pobudzanie tych, które gdzieś zatraciły swoją siłę w działaniu społecznym.

Reasumując, w każdej z gmin LGD działają Ludowe Zespoły Sportowe i Kluby Sportowe które prowadzą m.in. sekcje piłki nożnej i siatkowej, tenisa stołowego, biegów, warcabów, szachów i kolarstwa, mogące rozwijać swoje pasje m.in. dzięki rozwiniętej sieci placówek sportowych i rekreacyjnych. Największą liczbą klubów sportowych na terenie województwa wielkopolskiego może poszczycić się gmina Ostrów Wielkopolski. Wśród mieszkańców obszaru LSR można również wyróżnić osoby, które łączy zamiłowanie do swojej małej ojczyzny, poprzez kultywowanie tradycji, promocję terenów gminnych (np. towarzystwa miłośników ziemi, bractwa rycerskie, koła gospodyń wiejskich) oraz budowanie współpracy zarówno lokalnej jak i międzynarodowej (np. towarzystwa współpracy i przyjaźni między miastami/państwami). Nie brakuje również organizacji ogólnopolskich takich jak Związek Harcerstwa Polskiego, Liga Obrony Kraju, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, „Amazonki”, Centrum Wolontariatu i inne.

Wskazanie problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem problemów ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz skali tych zjawisk

Podczas przeprowadzonego zogniskowanego wywiadu grupowego z Jednostkami Samorządu Terytorialnego z terenu LGD, za główne przyczyny defaworyzacji ze względu na dostęp do rynku pracy uznano odległość od/do dużych ośrodków przemysłowych, słabo rozwiniętą komunikację zbiorową, słabą komunikację pomiędzy dużymi aglomeracjami, brak stabilności zatrudnienia, niewielką ilość dużych ośrodków pracy, a także fakt, iż lokalni przedsiębiorcy nie są w stanie generować dobrze płatnych etatów.

Wyniki badania ankietowego mieszkańców oraz uzyskane informacje od uczestników spotkań konsultacyjnych wskazują na duże zainteresowanie wsparciem sfery związanej z rozwojem infrastruktury społecznej oraz technicznej, której braki na tak dużym obszarze jakim jest obszar LSR, są nadal zauważane, m.in. w kontekście miejsc spotkań, placówek kultury, czy placów zabaw dla dzieci. Z przeprowadzonej ankietyzacji wynika, że za priorytetowe uważa się wsparcie operacji polegających na budowie i przebudowie ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej lub kulturalnej oraz operacji polegających na budowie lub przebudowie publicznych dróg gminnych lub powiatowych, które poprawią ograniczony dostęp do obiektów użyteczności publicznej, gdzie świadczone są usługi społeczne, zdrowotne, opiekuńczo-wychowawcze lub edukacyjne dla lokalnej ludności, z siecią dróg publicznych albo skracające dystans lub czas dojazdu do tych obiektów. Pomocny może się także okazać rozwój transportu publicznego. Dużym problemem w obszarze społeczno-kulturalnym jest słaba oferta kulturalna oraz niechęć i niska potrzeba mieszkańców do podejmowania aktywności w życiu społecznym i kulturalnym, co może być spowodowane niewystarczającą liczbą środków finansowych na rozwój lokalnych społeczności. Ponad 50% respondentów wskazało te zagadnienia w ankiecie badającej obszar LGD. Problemem w obszarze środowiska jest niska świadomość ekologiczna mieszkańców oraz brak stosowania rozwiązań proekologicznych w gospodarstwach i przedsiębiorstwach. Może się to przyczyniać do zanieczyszczania środowiska i wprowadzaniu negatywnych zmian w klimacie, które można powstrzymać np. przez stosowanie systemu odnawialnych źródeł energii. Natomiast za główne bariery w rozwoju gospodarczym uznano niskie dochody ludności, brak lub nieatrakcyjne oferty pracy na lokalnym rynku oraz obawy przez zakładaniem własnej działalności. Ogólnie rzecz ujmując na obszarze LSR przedsiębiorczość na obszarze LSR dobrze się rozwija, co wpływa na niewysokie bezrobocie, jednakże nie tworzą się nowe miejsca pracy u lokalnych przedsiębiorców. Jest to spowodowane brakiem instytucji wspierającej rozwój i podejmowanie działalności gospodarczej oraz brakiem kapitału finansowego. Szansą dla poprawy tego stanu są m.in. pozytywne trendy w rozwoju gospodarczym, które mogą zostać jedynie zachwiane kryzysem ekonomicznym.

Zamiany ustrojowe sprzyjające rozwojowi obszarów wiejskich mogą poprawić stan nadmiernej biurokratyzacji, skomplikowanego, niespójnego i niestabilnego prawa. Niestety daleko idąca, niestabilna sytuacja międzynarodowa może pogłębiać problemy na obszarze LSR. Grożący nam kryzys energetyczny oraz nadmierny udział kapitału obcego w polskiej gospodarce mogą być zahamowanie jedynie przez środki na rozwój lokalny pochodzący np. z Unii Europejskiej. Jeśli nie powstrzyma się procesu migracji ze wsi do miasta, może nam grozić również kryzys demograficzny przejawiający się emigracją zarobkową, a co za tym idzie niskim przyrostem naturalnym na wsi i starzenie się społeczności.

Problemy społeczne, do których należy zaliczyć również ubóstwo oraz wykluczenie społeczne, występujące na obszarze LGD stanowią jedną z przeszkód dla efektywnego jego funkcjonowania, utrudniają, bądź nawet uniemożliwiają realizację celów społecznych.

Postrzegając ubóstwo jako problem społeczny traktujemy je nie tylko jako zjawisko oparte na określonych przyczynach, ale również takie, które można przezwyciężyć za pomocą wspólnych działań. Takie postrzeganie ubóstwa pomaga w racjonalnym zachowaniu się wobec tego zjawiska i skłania do poszukiwania sposobów jego przezwyciężania, które jest możliwe tylko poprzez zbiorową aktywność.[7]

Problemy społeczne na terenie LGD zdają się być dość nasilone, choć w każdej gminie wygląda to inaczej. Są takie, których działania przyczyniły się do np. zmniejszenia liczby osób korzystających z zasiłków. Wciąż niestety wzrasta liczba osób korzystających z usług Domów Pomocy Społecznej, którzy wymagają całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, osób niezdolnych do samodzielnego funkcjonowania w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. W 2014 roku procentowy udział w liczbie ludności osób korzystających z pomocy społecznej średnio wyniósł ok. 6%.

Podsumowując, problemy na obszarze objętym LSR wymagają podjęcia działań zbiorowych. Niezbędne są skuteczne i długofalowe programy działań pomocowych kierowanych do konkretnych ludzi (długotrwale bezrobotnych, wielodzietnych, niepełnosprawnych czy zamieszkujących na wsi itp.). Należy także uwzględnić rzeczywiste i wielorakie potrzeby odbiorców pomocy, zmierzające do ich aktywizacji i pełnego usamodzielnienia. Konieczna jest również mobilizacja samych zainteresowanych i wzięcie przez nich odpowiedzialności za swoje życie, bowiem najbardziej kompleksowe programy nie przyniosą oczekiwanych efektów bez czynnego ich udziału.

[7] J. Szumski, Ubóstwo jako problem społeczny, Polityka Społeczna, 8/1995 s. 43.

Tabela 21 Problemy społeczne wg JST na lata 2010, 2012 i 2014

L.p.	Gmina	Liczba osób korzystających z różnych form pomocy społecznej			Lista osób korzystających z usług Domów Pomocy Społecznej			Liczba osób czynnie biorących udział w życiu kulturalnym		
		2010	2012	2014	2010	2012	2014	2010	2012	2014
1.	Krotoszyn	976	1.022	779	39	55	75	670	689	450
2.	Ostrów Wielkopolski	1.785	1.049	1.073	13	14	16	310	420	480
3.	Nowe Skalmierzyce	322	287	306	12	21	21	300	350	380
4.	Raszków	701	606	529	4	6	6	500	504	512
5.	Sulmierzyce	261	234	219	2	2	2	50	60	60
6.	Zduny	1.076	599	628	5	8	12	900	1.100	1.300
	Łącznie:	5.121	3.797	3.534	75	106	132	2.730	3.123	3.182

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych JST

Wykazanie wewnętrznej spójności obszaru LSR (innej niż spójność przestrzenna)

Teren LGD jest spójny nie tylko pod względem przestrzennym. W dużym wymiarze obszar ten to typowy krajobraz rolniczy zdominowany przez pola i lasy – dość jednolity, o łagodnej rzeźbie. Pod względem ukształtowania wysokościowego jest położony na poziomie 128-138 m n.p.m. Niewielkie odchylenia znajdują się w gminie Ostrów Wielkopolski (189 m n.p.m.) oraz w gminie Nowe Skalmierzyce na odcinku Leziona-Śmiłów-Osiek (106-109 m n.p.m.). Takie usytuowanie stwarza dobre warunki do zagospodarowania przestrzennego jak i rolniczego, a ponadto nie powoduje zwiększania kosztów związanych z gospodarowaniem na tych terenach.

Obszar LGD jest ubogi w surowce mineralne. Dominują tu gleby średniej jakości (klasa bonitacyjna IV-VI), pozwalające na produkcję rolną. Ponad 70%, czyli ok. 614 km² obszaru LGD zajmują użytki rolne. Duże powierzchnie leśne administracyjnie położone na terenie LGD, należą do Nadleśnictwa Krotoszyn i Taczanów i stwarzają dogodne warunki do występowania licznej zwierzyny łownej m.in. dzików, jeleni, saren, danieli, lisów, borsuków czy kun oraz do zbieractwa runa leśnego. Pozostała część obszaru (7%) to łąki, pastwiska i obszary zabudowy miejskiej.

Cechą charakterystyczną obszaru LGD oraz ogromnym walorem przyrodniczym jest znaczący Obszar Chronionego Krajobrazu. Dużą powierzchnię LGD (28%) zajmują lasy, wchodzące w skład Obszaru Chronionego Krajobrazu utworzonego rozporządzeniem z 1993 r. – Dąbrowy Krotoszyńskie i Baszków Rochy. Dąbrowy Krotoszyńskie to jeden z największych i najbardziej znanych w Europie zwartych kompleksów lasów dębowych, o łącznej powierzchni 55 800 ha, leżący w powiecie ostrowskim (części gmin Odolanów – poza LGD, Ostrów Wielkopolski i Raszków) i w powiecie krotoszyńskim (gminy: Krotoszyn, Sulmierzyce, Zduny) i pleszewskim. Ich obszar na terenie LGD obejmuje zatem 5 gmin: Krotoszyn, Ostrów Wielkopolski, Zduny, Raszków oraz Sulmierzyce. Został on włączony do sieci obszarów Natura 2000 w 2004 r., jako obszar spełniający kryteria o znaczeniu wspólnotowym (OZW PLH300002). Na terenie Dąbrów wyodrębniono trzy leśne rezerwaty przyrody, w których przedmiotem ochrony jest naturalny, urozmaicony las dębowy ze starodrzewem oraz trzy rezerwaty florystyczne. Na wschodzie terenu LGD, gmina Nowe Skalmierzyce po części wpisuje się w obszar chronionego krajobrazu Dolina rzeki Prosny. Obszar ten powołany został Rozporządzeniem nr 65 Wojewody Kaliskiego z dnia 20 grudnia 1996 roku w sprawie ustalenia obszaru chronionego krajobrazu "Dolina rzeki Prosny" (Dz. Urz. Woj. Kal. z 1997 r. Nr 1, poz. 1), a całkowita jego powierzchnia wynosi 94.400 ha i częściowo leży w granicach Nadleśnictwa Kalisz. Obejmuje Dolinę Prosny oraz Kotlinę Grabowską i Wzgórza Chełmce (poza LGD). Obszar powołano w celu ochrony wartości przyrodniczych, kulturowych oraz zasobów wodnych i walorów rekreacyjnych. Do najcenniejszych elementów obszaru należą różnorodność zbiorowisk, stanowiska gatunków chronionych, pomniki przyrody, zabytki architektury, miejsca atrakcyjne turystycznie i krajobrazowo. Duża lesistość występująca na obszarze LGD wpływa pozytywnie również na czyste środowisko.

Krajobraz LGD upiększają dworskie parki krajobrazowe i pałacowe, otoczone zwykle starymi alejami drzew lub grupami drzew, bogate w różnorodną dentoflorę czy pomniki przyrody, a także stanowiska archeologiczne. Obszar LGD jest także atrakcyjny dla miłośników turystyki pieszej i rowerowej dzięki wytyczonym turystycznym szlakom pieszym i rowerowym. Cały obszar LGD jest bardzo ubogi w wody stojące, które są reprezentowane przede wszystkim przez niewielkie obszarowo stawy pełniące rolę retencyjną bądź hodowlaną. Charakterystyczną cechą terenu LGD jest też wyjątkowa liczba zabytków sakralnych – kościołów, miejsc kultu religijnego i przydrożnych kapliczek.

Większość miejscowości, historycznie leżących w spójnych granicach administracyjnych (obszar byłego Zaboru Pruskiego) położonych na terenie LGD, datowanych jest na początek XV w. W ciągu 500 lat historii obszar ten zamieszkiwali głównie Polacy, Niemcy i Żydzi wyznania katolickiego, protestanckiego oraz wyznawcy judaizmu. Na obszarze LSR wspólna tożsamość objawia się m.in. w jednym języku (język polski) i religii (głównie wyznanie rzymskokatolickie). Wspólna tradycja ludności obszaru LSR objawia się natomiast m.in. w towarzyszących mieszkańcom licznym obrzędom i zwyczajom związanym z rytmami przyrody, życiem rodzinnym, społecznym, a także religią. Do dzisiaj są one w mniejszym lub większym stopniu kultywowane, a liczne uległy przekształceniu. W gminach LGD prężnie działają Koła Gospodyń Wiejskich i Ochotnicze Straże Pożarne, a mieszkańcy organizują się w zespoły folklorystyczne, taneczne, wokalne, ludowe, sportowe, organizacje pozarządowe i grupy nieformalne, zrzeszone w związki. Na życie kulturalne mieszkańców LGD składają się również imprezy kulturalne związane z obrzędami ludowymi tj.: coroczne dożynki gminne, powiatowe, parafialne czy festiwale i przeglądy piosenki, festyny i imprezy okolicznościowe, a ich sprawna organizacja jest możliwa dzięki systematycznym odnawianiu budynków, w tym domów kultury, świetlic i sal wiejskich.

LGD za przejaw spójności obszaru LSR uważa również będące jej członkiem, prężnie działające i sprawnie współpracujące samorządy, które są nastawione na stały rozwój obszarów wiejskich. Jest to poparte również wynikiem ankiety badającej obszar LSR, z której wynika że władze samorządowe mają największy wpływ na rozwój miejscowości.

Obszar objęty działaniami LGD to także wspólne problemy, na czoło których wysuwają się zaszłości infrastrukturalne, w tym przede wszystkim słabo rozwinięta infrastruktura w zakresie kanalizacji i oczyszczalni ścieków oraz infrastruktura drogowa. Infrastruktura turystyczno-rekreacyjna na obszarze LSR, przejawiająca się m.in. brakiem atrakcji turystycznych, słabą bazą noclegową, w tym brakiem gospodarstw agroturystycznych jest także znacznym ograniczeniem możliwości rozwojowych i nie pasuje do dzisiejszych trendów. Rośnie wciąż zainteresowanie turystów polską wsią. Ludzie chcąc uciec przed zgiełkiem dnia codziennego szukają spokojnych miejsc na wypoczynek. Jest to spora szansa na rozwój w tej dziedzinie.

ROZDZIAŁ IV ANALIZA SWOT

Przesłanki leżące u podstaw opracowania analizy SWOT

Prawidłowe przeprowadzenie analizy SWOT było kluczowym punktem wyjścia do wniosków służących wypracowaniu strategicznych założeń LSR. W tym celu wykorzystano 5 metod partycypacyjnych (Grupa robocza 4 LGD, Badanie ankietowe, Zespół ds. LSR, Konsultacje społeczne, Warsztaty strategiczne). W ramach Grupy roboczej 4 LGD omówiono główne założenia analizy SWOT. W Badaniu ankietowym zebrano informacje będące elementami analizy SWOT, które szczegółowo zidentyfikowano podczas Konsultacji społecznych. Podsumowanie zebranego materiału oraz jego skonfrontowanie z diagnozą obszaru i potencjalnymi celami LSR wypracowano podczas Warsztatów strategicznych. Zespół ds. LSR dokonał zebrania, podsumowania i opracowania treści analizy SWOT.

Identyfikacja czynników wpływających na rozwój obszaru

Uczestnicy spotkań konsultacyjnych w gminach zidentyfikowali łącznie 924 czynniki wpływające na rozwój obszaru, które w poszczególnych kategoriach prezentują się następująco:

- Mocne strony obszaru – 267 identyfikacji - podzielone przez zespół ds. LSR na 12 kategorii czynników,
- Słabe strony obszaru – 277 identyfikacji - podzielone przez zespół ds. LSR na 9 kategorii czynników,
- Szanse dla obszaru – 199 identyfikacji - podzielone przez zespół ds. LSR na 9 kategorii czynników,
- Zagrożenia dla obszaru – 181 identyfikacji - podzielone przez zespół ds. LSR na 7 kategorii czynników.

Tabela 22 Kategorie czynników w odniesieniu do Analizy SWOT

L.p.	Kategoria czynników	Mocne strony	Słabe strony	Szanse	Zagrożenia
1.	Sytuacja demograficzna			X	X
2.	Dostępność funduszy zewnętrznych			X	
3.	Dziedzictwo lokalne	X			
4.	Funkcjonowanie władz lokalnych	X			
5.	Infrastruktura techniczna i społeczna	X	X		
6.	Jakość życia		X		X
7.	Komunikacja			X	
8.	Lokalizacja	X	X	X	
9.	Odnawialne źródła energii			X	
10.	Organizowanie lokalnych społeczności	X			
11.	Postawa i aktywność społeczna	X	X		
12.	Procesy globalne				X
13.	Przedsiębiorczość	X	X	X	X
14.	Rolnictwo	X		X	X
15.	Sport	X			
16.	Środowisko przyrodnicze	X	X		X
17.	Turystyka		X	X	
18.	Uregulowania prawne				X
19.	Zmiany systemowe w kraju			X	
20.	Życie kulturalne	X	X		
21.	Inne czynniki	X	X		

Źródło: opracowanie własne

Występowanie danej identyfikacji w więcej niż jednej kategorii jest spowodowane zarówno nierównomiernym podziałem obszarów strategicznych i problemowych na obszarze LSR oraz różnych definicji identyfikacji w danym zakresie.

Komentarz do silnych stron:
W zakresie czynników wewnętrznych, spośród 267 identyfikacji dotyczących mocnych stron obszaru 248 zgłoszonych identyfikacji uwzględniono w analizie, natomiast 19 odrzucono ze względu na niewielką wagę, jaka wynikła z oceny liczby wskazań i znaczenia tych czynników dla rozwoju obszaru. Pod względem najwyższej liczby identyfikacji, uczestnicy spotkań konsultacyjnych jako mocne strony obszaru wskazali czynniki zaliczone do kategorii „Infrastruktura techniczna i społeczna” (43 identyfikacje), „Postawy i aktywność społeczna” (35 identyfikacji) oraz „Przedsiębiorczość” (29 identyfikacji). Mówimy wówczas o dobrze rozwiniętej sieci placówek zarówno oświatowych jak i organizacji pozarządowych oraz chęci angażowania się mieszkańców w życie społeczne. Biorąc pod uwagę kategorię „Przedsiębiorczość” należy zwrócić uwagę głównie na niskie bezrobocie oraz ambitne i przedsiębiorcze społeczeństwo, które poszukuje niszy działalności gospodarczej do rozwoju.

Komentarz do słabych stron: W zakresie czynników wewnętrznych, spośród 277 identyfikacji dotyczących słabych stron obszaru 256 zgłoszonych identyfikacji uwzględniono w analizie, natomiast 21 odrzucono ze względu na niewielką wagę, jaka wynikła z oceny liczby wskazań i znaczenia tych czynników dla rozwoju obszaru. Pod względem najwyższej liczby identyfikacji, uczestnicy spotkań konsultacyjnych jako słabe strony obszaru wskazali czynniki zaliczone do kategorii „Infrastruktura techniczna i społeczna” (87 identyfikacji), „Postawy i aktywność społeczna” (70 identyfikacji) oraz „Jakość życia” (35 identyfikacji). Wg uczestników konsultacji społecznych na obszarze LSR modernizacji wymaga zarówno baza kulturalna jak i rekreacyjna. Brakuje również infrastruktury drogowej. Jeśli natomiast chodzi o postawę społeczną to pomimo chęci współpracy w życiu społecznym, aktywność lokalna jest na niskim poziomie.

Komentarz do szans: W zakresie czynników zewnętrznych, spośród 199 identyfikacji dotyczących szans dla obszaru 114 zgłoszonych identyfikacji uwzględniono w analizie, natomiast 85 odrzucono ze względu na niespełnianie kryterium czynnika zewnętrznego tworzącego szanse rozwojowe dla obszaru. Pod względem najwyższej liczby identyfikacji, uczestnicy spotkań konsultacyjnych jako szanse dla obszaru wskazali czynniki zaliczone do kategorii „Dostępność funduszy zewnętrznych” (44 identyfikacje), „Turystyka” (21 identyfikacji) oraz „Przedsiębiorczość” (16 identyfikacji). Niewątpliwie, jeśli chodzi o dostępność funduszy zewnętrznych, to środki te mają kluczowe znaczenie w zakresie realizacji inwestycji i edukacji na obszarach wiejskich.

Komentarz do zagrożeń: W zakresie czynników zewnętrznych, spośród 181 identyfikacji dotyczących zagrożeń dla obszaru 149 zgłoszonych identyfikacji uwzględniono w analizie, natomiast 32 odrzucono ze względu na niespełnianie kryterium czynnika zewnętrznego tworzącego zagrożenia rozwojowe dla obszaru. Pod względem najwyższej liczby identyfikacji, uczestnicy spotkań konsultacyjnych jako zagrożenia dla obszaru wskazali czynniki zaliczone do kategorii „Sytuacja demograficzna” (56 identyfikacji), „Jakość życia” (30 identyfikacji) oraz „Uregulowania prawne” (27 identyfikacji). Mówiąc o kategorii „Sytuacja demograficzna” mamy tu na myśli głównie emigracje zarobkową młodych ludzi ze wsi, co jednocześnie przyspiesza proces straszenia się społeczeństwa. Zagrożenia związane z jakością życia wynikają m.in. z bezrobocia, a co za tym idzie, z ubożenia się społeczeństwa, co z kolei prowadzi do zwiększania się liczby osób społecznie wykluczonych. Najważniejsze problemy zewnętrzne cały czas ujawniają nam czynniki, na które wpływ oddolny jest niewielki lub żaden. Mowa tu również o biurokracji w urzędach oraz nierzetelnych i skomplikowanych przepisach.

Zestawienie analizy SWOT powiązanej z diagnozą obszaru przedstawia tabela 23.

Tabela 23 Analiza SWOT w powiązaniu z diagnozą obszaru

L.p.	Mocne strony	Odniesienie do diagnozy	Słabe strony	Odniesienie do diagnozy
1.	Rozwinięta infrastruktura, w tym sieć obiektów oświatowych, kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych.	Rozdział: III. Diagnoza pkt. 3, 4, 6	Braki w infrastrukturze społecznej, zwłaszcza brak miejsc spotkań, placówek kultury, obiektów rekreacyjnych i sportowych, placów zabaw dla dzieci oraz w infrastrukturze technicznej, w zakresie kanalizacji i oczyszczalni ścieków oraz infrastruktury drogowej.	Rozdział: III. Diagnoza pkt. 5, 6
2.	Dobry potencjał zasobów ludzkich.	Rozdział: III. Diagnoza pkt. 4	Bierne, obojętne, pozbawione liderów, niewspółpracujące lokalne społeczności.	Rozdział: III. Diagnoza pkt. 4
3.	Rozwijająca się przedsiębiorczość, niski poziom bezrobocia.	Rozdział: III. Diagnoza pkt. 2, 3	Niezadawalająca jakość życia, niskie zarobki mieszkańców, ograniczony dostęp do usług socjalnych i zdrowotnych, a także obiektów kultury.	Rozdział: III. Diagnoza pkt. 5
4.	Liczne i dobrze działające organizacje pozarządowe współpracujące z LGD.	Rozdział: III. Diagnoza pkt. 4	Słabo rozwinięta przedsiębiorczość, brak nowych miejsc pracy, brak wsparcia dla rozwoju działalności gospodarczej oraz brak kapitału finansowego.	Rozdział: III. Diagnoza pkt. 2
5.	Rozwinięte indywidualne rolnictwo z bogatym zapleczem technicznym o wysokiej kulturze użytków rolnych.	Rozdział: III. Diagnoza pkt. 2	Niska atrakcyjność turystyczna przejawiająca się m.in. brakiem obiektów będących atrakcjami turystycznymi, niewystarczającą bazą noclegową, w tym brakiem gospodarstw agroturystycznych.	Rozdział: III. Diagnoza pkt. 6
6.	Bogate, zachowane dziedzictwo kulturowe i historyczne.	Rozdział: III. Diagnoza pkt. 6	Zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego, niska świadomość ekologiczna mieszkańców, niewystarczająca edukacja i brak stosowania rozwiązań proekologicznych w gospodarstwach i przedsiębiorstwach.	Rozdział: III. Diagnoza pkt. 5
7.	Obszar o wysokich walorach przyrodniczych, z czystym środowiskiem, dużą lesistością i obszarem chronionym, w tym „Natura 2000”.	Rozdział: III. Diagnoza pkt. 6	Niewystarczające zainteresowanie mieszkańców uczestnictwem w wydarzeniach kulturalnych, a także niska aktywność niektórych placówek kultury i mało atrakcyjna oferta kulturalna na obszarze.	Rozdział: III. Diagnoza pkt. 5
8.	Rozwinięte życie kulturalne, w tym oparte na kultywowaniu lokalnych tradycji.	Rozdział: III. Diagnoza pkt. 6	Słaba komunikacja pomiędzy dużymi aglomeracjami.	Rozdział: III. Diagnoza pkt. 5
9.	Sprawny samorząd, nastawiony na rozwój terenów wiejskich.	Rozdział: III. Diagnoza pkt. 6		
10.	Znane zespoły i znani sportowcy osiągający bardzo dobre wyniki.	Rozdział: III. Diagnoza pkt. 4		
11.	Dobra lokalizacja na przecięciu szlaków drogowych, prowadzących do większych miast.	Rozdział: III. Diagnoza pkt. 2		
	Szanse	Odniesienie do diagnozy	**Zagrożenia**	Odniesienie do diagnozy
1.	Środki na rozwój lokalny pochodzące z funduszy zewnętrznych, w tym z Unii Europejskiej.	Rozdział: III. Diagnoza pkt. 6	Kryzys demograficzny przejawiający się niskim przyrostem naturalnym oraz emigracją zarobkową, a także starzeniem się społeczeństwa.	Rozdział: III. Diagnoza pkt. 6
2.	Rosnące zainteresowanie turystów polską wsią.	Rozdział: III. Diagnoza pkt. 6	Niska jakość życia, ubóstwo i wykluczenie społeczne, brak pracy, utrudniony dostęp do głównych ośrodków kultury, niewystarczające wsparcie na rozwój lokalnych społeczności.	Rozdział: III. Diagnoza pkt. 5
3.	Pozytywne trendy w rozwoju gospodarczym kraju, w tym rozwój przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy.	Rozdział: III. Diagnoza pkt. 5	Skomplikowane, niespójne i niestabilne prawo oraz nadmierna biurokratyzacja wszelkich przejawów życia.	Rozdział: III. Diagnoza pkt. 6
4.	Rozwijający się system odnawialnych źródeł energii.	Rozdział: III. Diagnoza pkt. 5	Kryzys ekonomiczny, przejawiający się w likwidacji zakładów pracy, napływ tanich towarów i rosnąca konkurencja oraz niedostateczne wsparcie dla lokalnych przedsiębiorców.	Rozdział: III. Diagnoza pkt. 5

5.	Dogodne położenie na przecięciu tras do dużych miast.	Rozdział: III. Diagnoza pkt. 2	Niestabilna sytuacja międzynarodowa, kryzys energetyczny i nadmierny udział kapitału obcego w polskiej gospodarce.	Rozdział: III. Diagnoza pkt. 6
6.	Rozwijająca się infrastruktura komunikacyjna i transport publiczny.	Rozdział: III. Diagnoza pkt. 5	Zanieczyszczenie środowisko i zagrożenie zmianami klimatu.	Rozdział: III. Diagnoza pkt. 5
7.	Rosnące zainteresowanie konsumentów w żywnością produkowaną tradycyjnymi metodami i rozwój rolnictwa wraz z przemysłem przetwórczym.	Rozdział: III. Diagnoza pkt. 2	Niedostatek gruntów rolnych, niska opłacalność produkcji oraz postępujący proces ogranicza funkcji wsi jako miejsca produkcji żywności.	Rozdział: III. Diagnoza pkt. 2
8.	Tendencja do zahamowania migracji ze wsi do miasta i wzrost liczby mieszkańców na obszarach wiejskich.	Rozdział: III. Diagnoza pkt. 6		
9.	Zmiany ustrojowe sprzyjające rozwojowi obszarów wiejskich.	Rozdział: III. Diagnoza pkt. 6		

Źródło: opracowanie własne

Wyniki analizy SWOT i wynikające z niej wnioski i komentarze posłużyły w dalszej części opracowania LSR do wyznaczenia wizji rozwoju obszaru LGD oraz do wyodrębnienia celu ogólnego i szczegółowych, a następnie do planowania konkretnych działań/zakładanych operacji.

ROZDZIAŁ V CELE I WSKAŹNIKI

Przesłanki leżące u podstaw opracowania celów i wskaźników

Strategicznym elementem LSR było prawidłowe sformułowanie celów, które nadając działaniom określony kierunek, pozwalają oczekiwać wymiernych korzyści. Aby wzmocnić szanse skutecznego wdrażania strategii, LGD zastosowało logikę interwencji przy opracowaniu strategicznych celów oraz odpowiadających im przedsięwzięć i wskaźników. W tym celu wykorzystano 11 metod partycypacyjnych (Badanie ankietowe, Zespół ds. LSR, Zogniskowany wywiad grupowy (fokus), Konsultacje społeczne, Punkt konsultacyjny ds. opracowania LSR, Warsztatowe Forum Partycypacyjne, Warsztaty strategiczne, Grupa robocza 4 LGD, Partycypacyjna grupa robocza, Warsztaty konsultacyjne, Warsztaty przyszłościowe). Przeprowadzone badanie ankietowe pozwoliło na weryfikację zagadnień dotyczących poszukiwania rozwiązań stanowiących sposoby realizacji LSR. W ramach wywiadu fokusowego wstępnie zdefiniowano i zhierarchizowano pierwsze koncepcje celów. Podczas konsultacji społecznych dokonano diagnozy obszaru i mieszkańców pod kątem wypracowania założeń do „drzewa problemów i celów”, przeanalizowano i określono propozycje celów i ich porządek, dyskutowano również na temat poszukiwania rozwiązań dla zdiagnozowanych problemów w skali LSR. Na Warsztatowym Forum Partycypacyjnym uczestnicy omawiali wstępnie zaproponowane cele, ustalając ich wagi i zasadność uwzględnienia w LSR. Warsztaty strategiczne dla wszystkich sektorów i mieszkańców pozwoliły na wypracowanie konkretnych propozycji celów, przedsięwzięć i wskaźników, które zostały ponownie skonsultowane podczas Warsztatów konsultacyjnych oraz mailowo z Partycypacyjną grupą roboczą. Odbyły się również indywidualne konsultacje materiału w Punkcie konsultacyjnym ds. opracowania LSR. Poprawność przyjętych sformułowań pod kątem zasadności i spełniania właściwych kryteriów weryfikowano również w ramach Grupy roboczej 4 LGD. W oparciu o zebrane informacje Zespół ds. LSR sformułował cele, przedsięwzięcia i wskaźniki, które zostały zaakceptowane społecznie podczas Warsztatów przyszłościowych.

Specyfikacja i opis celów ogólnych, przypisanych im celów szczegółowych i przedsięwzięć oraz uzasadnienie ich sformułowania w oparciu o konsultacje społeczne i powiązanie z analizą SWOT oraz diagnozą obszaru
Przedstawienie przedsięwzięć realizowanych w ramach RLKS, a także wskazanie sposobu ich realizacji wraz z uzasadnieniem

Cele LSR zostały określone jasno i zrozumiale oraz przy zastosowaniu metod partycypacji społecznej zaakceptowane przez wszystkie strony biorące udział w tworzeniu strategii. Dzięki konsultacjom społecznym cele odpowiadają na realne problemy lokalnej społeczności, stanowią odzwierciedlenie rzeczywistych potrzeb. Ponadto są realistyczne i możliwe do osiągnięcia w określonej w LSR perspektywie czasowej, przy określonych dostępnych zasobach finansowych i fizycznych. Podczas formułowania celów kierowano się kryteriami SMART:

- S(pecific) – cele stanowią potencjalne rozwiązanie dla określonych w LSR problemów i wyzwań; wynikają wprost z diagnozy obszaru i z analizy SWOT; uwzględniają wyniki konsultacji społecznych.
- M(easurable) – cele są mierzalne poprzez wskaźniki.
- A(mbitious) – cele są ambitne i możliwe do osiągnięcia.
- R(ational) – cele są możliwe do osiągnięcia w perspektywie czasowej oraz możliwości technicznych i ekonomicznych LGD.
- T(ime) – cele mają określoną perspektywę czasową.

Struktura celów i przedsięwzięć została zbudowana zgodnie z logiką interwencji dla podejścia LEADER opisanego w PROW na lata 2014-2020, w oparciu o konsultacje społeczne oraz wnioski z innych działań partycypacyjnych, a uzasadnienie ich sformułowania znajduje się w poniższych zestawieniach powiązań z analizą SWOT i diagnozą obszaru.

Tabela 24 Specyfikacja i opis celów ogólnych, przypisanych im celów szczegółowych i przedsięwzięć

Cel ogólny	Cele szczegółowe	Przedsięwzięcia
1.0 Społecznie przyjęty, optymalny stan rozwoju obszaru, z wykorzystaniem	1.1 Obszar wyposażony w ogólnodostępną i niekomercyjną infrastrukturę wspierającą życie społeczne	1.1.1 Rozwój, w tym budowa lub przebudowa niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturalnej
	1.2 Aktywne społeczności dążące do rozwoju podnoszącego jakość życia	1.2.1 Wzmocnienie kapitału społecznego, w tym z uwzględnieniem ochrony środowiska lub przeciwdziałania zmianom klimatu

potencjału gospodarczego i ludzkiego, mający na względzie ochronę środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu i innowacyjność	1.3 Przedsiębiorczość ukierunkowana na rozwój gospodarczy i tworzenie miejsc pracy	1.3.1 Podejmowanie działalności gospodarczej, w tym z uwzględnieniem ochrony środowiska, przeciwdziałania zmianom klimatu lub innowacyjności
		1.3.2 Rozwijanie działalności gospodarczej, w tym z uwzględnieniem ochrony środowiska, przeciwdziałania zmianom klimatu lub innowacyjności
	1.4 Obszar objęty działalnością promocyjną, wzmacniającą rozpoznawalność zewnętrzną oraz identyfikację mieszkańców z lokalnym środowiskiem, w tym z uwzględnieniem dziedzictwa lokalnego	1.4.1 Zachowanie dziedzictwa lokalnego
		1.4.2 Promowanie obszaru LSR

Źródło: opracowanie własne

LSR planuje w ramach celów szczegółowych realizować przedsięwzięcia w sposób spójny i kompleksowy, z użyciem różnych metod i zaangażowaniem różnych sektorów i partnerów, adresując zidentyfikowaną w analizie SWOT potrzebę/zagrożenie, zapewniając odpowiednią sekwencję interwencji planowanych do przeprowadzenia w ramach realizacji LSR. Szerszy opis zagadnienia przedstawia Rozdział X Zintegrowanie.

Cele i przedsięwzięcia są bezpośrednio powiązane z diagnozą, ponieważ zostały opracowane na podstawie weryfikacji obszaru i wniosków z analizy SWOT, konsultacji społecznych oraz pozostałych działań partycypacyjnych zrealizowanych na terenie LGD. Pozwoliło to na uspołecznienie i uwiarygodnienie procesu budowania LSR. Konstrukcja celów i przedsięwzięć na trzech kolejnych poziomach interwencji jest ściśle powiązana i wynika bezpośrednio z diagnozy obszaru, którą reprezentują zidentyfikowane problemy, a następnie zdefiniowane problemy kluczowe. Te z kolei stały się również podstawą do formułowania wskaźników i wyznaczania ich wartości. Realizacja zaplanowanych przedsięwzięć wraz ze wskaźnikami produktu powinna przełożyć się na osiąganie celów szczegółowych za pośrednictwem wskaźników rezultatu, co w konsekwencji doprowadzi do realizacji celu ogólnego wraz ze wskaźnikami oddziaływania.

Przy formułowaniu celów i przedsięwzięć LGD uwzględniła wnioski z konsultacji oraz innych działań partycypacyjnych. Ich analiza pozwoliła na zdefiniowanie przyczyn tych problemów oraz przy założeniu, że nie są one usuwalne (możliwe do eliminacji) zidentyfikowano ich negatywne następstwa. Zależności pomiędzy kluczowymi problemami, ich przyczynami i następstwami zostały przedstawione w formie struktury problemów, które w drodze przekształcenia metodą „lustrzanego odbicia” (to co negatywne zmienione, w to co pozytywne) wyłoniło cele szczegółowe i cel ogólny oraz przedsięwzięcia i wskaźniki. Podczas tworzenia „drzewa problemów i celów” zachowane zostały poziomy zależności: kluczowe problemy dotyczące mieszkańców, stanowiące o ich dyskomforcie, spełniające kryteria NIP (negatywne, istotne i prawdziwe), zostały przekształcone w cele szczegółowe i wyznaczono dla ich mierzenia wskaźniki rezultatu. Przyczyny problemów kluczowych, jako zespół przeszkód na drodze do rozwoju obszaru, zostały przekształcone w przedsięwzięcia i stanowią przestrzeń, w której rozgrywa się istota realizacji LSR, poprzez wsparcie operacji usuwających te przeszkody, czyli bezpośrednio wpływających na rozwiązywanie zidentyfikowanych problemów. Właśnie ten proces jest objęty interwencją publiczną opisaną w LSR, a wartość zmiany będzie mierzona wskaźnikami produktu. To na bazie nieusuwanych przyczyn narastają kluczowe problemy obszaru, prowadząc do negatywnych następstw. Przedsięwzięcia, poprzez produkty, usuwają przyczyny, rozwiązując problemy, prowadząc tym samym do zmian w bliskiej perspektywie czasowej, opisanych w celach szczegółowych. Realizacja celów szczegółowych prowadzi do osłabienia lub wręcz likwidacji zagrożenia negatywnymi następstwami i jest opisana w celu ogólnym, którego realizację mierzą wskaźniki oddziaływania w dalszej perspektywie czasowej, już po zakończeniu wdrażania LSR. Poniższy diagram „drzewa problemów i celów” obrazuje związek celów i przedsięwzięć z diagnozą oraz zależności pomiędzy:

1) zidentyfikowanymi problemami kluczowymi, przyczynami tych problemów oraz następstwami;
2) problemami kluczowymi a celami szczegółowymi, przyczynami problemów a przedsięwzięciami, negatywnymi następstwami a obszarem zmian w dalszej perspektywie czasowej w postaci celu ogólnego;
3) zdefiniowanym celem ogólnym a wskaźnikami oddziaływania, celami szczegółowymi a wskaźnikami rezultatu oraz przedsięwzięciami a wskaźnikami produktu.

Rysunek 2 Schemat „drzewa problemów i celów”

Źródło: opracowanie własne

Poniższa tabela, zawierająca uszczegółowienie schematu „drzewa problemów i celów”, uzasadnia wybór celów i przedsięwzięć w odniesieniu do diagnozy problemów, grup docelowych i obszarów interwencji.

Tabela 25 „Drzewo problemów i celów”

Lp.	Negatywne następstwa problemów	Cel ogólny	Wskaźniki oddziaływania
1.	Nieakceptowany przez lokalne społeczności stan rozwoju obszaru prowadzący do zanikania aktywności mieszkańców i niskiego poziomu identyfikacji z obszarem.	Społecznie przyjęty, optymalny stan rozwoju obszaru, z wykorzystaniem potencjału gospodarczego i ludzkiego, mający na względzie ochronę środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu i innowacyjność.	1.0.1-1.0.2
Lp.	**Problemy kluczowe i obszary interwencji**	**Cele szczegółowe**	**Wskaźniki rezultatu**
1.	Niewystarczająca dostępność dla mieszkańców infrastruktury technicznej i społecznej, braki w tej infrastrukturze nie pozwalają na pełny rozwój życia społecznego, kulturalnego	Obszar wyposażony w ogólnodostępną	1.1.1

	i sportowo-rekreacyjnego, a także turystyki, co wpływa na poziom jakości życia na obszarze. Obszar interwencji: infrastruktura społeczna.	i niekomercyjną infrastrukturę wspierającą życie społeczne.	
2.	Niechęć mieszkańców do podejmowania aktywności, słaba potrzeba uczestnictwa w życiu społecznym i działaniach edukacyjnych, niskie kompetencje w pozyskiwaniu środków na działalność rozwijającą życie społeczno-kulturalne i sportowo-rekreacyjne oraz niska świadomość proekologiczna. Obszar interwencji: kapitał społeczny; środowisko przyrodnicze; wykluczenie społeczne.	Aktywne społeczności dążące do rozwoju podnoszącego jakość życia.	1.2.1-1.2.5
3.	Niewystarczający poziom kreatywności i przedsiębiorczości mieszkańców, niechęć do podejmowania ryzyka prowadzenia własnej firmy oraz rozwijania firm już istniejących, słabo rozwinięta przedsiębiorczość, mała liczba nowych miejsc pracy, niewystarczające wsparcie dla rozwoju działalności gospodarczej, niezadawalająca jakość życia, niskie zarobki mieszkańców. Obszar interwencji: przedsiębiorczość i rynek pracy; wykluczenie społeczne.	Przedsiębiorczość ukierunkowana na rozwój gospodarczy i tworzenie miejsc pracy.	1.3.1-1.3.2
4.	Niski poziom identyfikacji mieszkańców z lokalnym środowiskiem i jego dziedzictwem wynikający z niewystarczającej promocji walorów i potencjału obszaru, niewystarczające zainteresowanie mieszkańców uczestnictwem w wydarzeniach kulturalnych, niską aktywność niektórych placówek kultury i mało atrakcyjna oferta kulturalna na obszarze, niewystarczająca promocja obszaru. Obszar interwencji: promocja i dziedzictwo lokalne.	Obszar objęty działalnością promocyjną, wzmacniającą rozpoznawalność zewnętrzną oraz identyfikację mieszkańców z lokalnym środowiskiem, w tym z uwzględnieniem dziedzictwa lokalnego.	1.4.1-1.4.3

Lp.	Przyczyny problemów	Przedsięwzięcia i grupy docelowe	Wskaźniki produktu
1.	Niewystarczająca niekomercyjna infrastruktura turystyczna, rekreacyjna i kulturalna.	Rozwój, w tym budowa lub przebudowa niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturalnej. Grupy docelowe: Bezpośrednie (NO): gmina, SIK Pośrednie: mieszkańcy obszaru LSR	1.1.1.1
2.	Niewystarczająca ilość zdecydowanych działań edukacyjnych podnoszących poziom kapitału społecznego.	Wzmocnienie kapitału społecznego, w tym z uwzględnieniem ochrony środowiska lub przeciwdziałania zmianom klimatu. Grupy docelowe: Bezpośrednie (PW), (A): LGD Bezpośrednie (NG): NGO, gmina, SIK Pośrednie: mieszkańcy obszaru LSR, w tym przedstawiciele grup defaworyzowanych	1.2.1.1-1.2.1.8
3.	Niskie wsparcie doradcze i finansowe na zakładanie i rozwój firm.	Podejmowanie działalności gospodarczej, w tym z uwzględnieniem ochrony środowiska, przeciwdziałania zmianom klimatu lub innowacyjności. Grupy docelowe: Bezpośrednie (NO): osoby fizyczne podejmujące działalność gospodarczą, będące przedstawicielami grup defaworyzowanych Pośrednie: klienci, mieszkańcy obszaru LSR	1.3.1.1
		Rozwijanie działalności gospodarczej, w tym z uwzględnieniem ochrony środowiska, przeciwdziałania zmianom klimatu lub innowacyjności. Grupy docelowe: Bezpośrednie (NO): mikro i mali przedsiębiorcy Pośrednie: klienci, mieszkańcy obszaru LSR	1.3.2.1
4.	Zbyt mało przedsięwzięć promujących obszar oraz zbyt mało działań służących ochronie i promocji lokalnego dziedzictwa.	Zachowanie dziedzictwa lokalnego. Grupy docelowe: Bezpośrednie (A): LGD Pośrednie: mieszkańcy obszaru LSR oraz społeczności spoza obszaru LSR	1.4.1.1
		Promowanie obszaru LSR. Grupy docelowe: Bezpośrednie: (PW), (A): LGD Bezpośrednie (NG): NGO, gmina, SIK Pośrednie: mieszkańcy obszaru LSR oraz społeczności spoza obszaru LSR	1.4.2.1-1.4.2.3

Wyjaśnienia zastosowanych Tabeli 25 skrótów:
NO - nabór operacji; NG - nabór grantów; PW - projekt współpracy; A - aktywizacja; gmina - gmina, której obszar jest obszarem objętym LSR LGD; SIK - samorządowa instytucja kultury; NGO - organizacja pozarządowa; LGD - Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Okno Południowej Wielkopolski”

Źródło: opracowanie własne

Przeprowadzona analiza prowadzi do wniosku, że zdefiniowane grupy docelowe, których przedstawiciele brali udział w opracowaniu LSR, zaspokoją swoje oczekiwania w wyniku zrealizowania zaplanowanych działań.

Zaplanowane wskaźniki LSR zapewniają bezpośrednie osiągnięcie wskaźników określonych dla przypisanych sobie celów. Poniższe tabele przedstawiają powiązania diagnozy obszaru i ludności, analizy SWOT oraz celów, przedsięwzięć wskaźników. Opracowanie wykonane zostało metodą kolejnych kroków analizy powiązania diagnozy z wynikami SWOT (krok 1), powiązania SWOT z celami (krok 2) i powiązania celów ze wskaźnikami (krok 3).

Tabela 26 Tabelaryczna matryca logiczna powiązań diagnozy obszaru i ludności, analizy SWOT oraz celów i wskaźników

Zidentyfikowane problemy/wyzwania społeczno-ekonomiczne	Cel ogólny	Cele szczegółowe	Planowane przedsięwzięcia	Produkty	Rezultaty	Oddziały-wanie	Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działań i osiągnięcie wskaźników
Problem kluczowy 1	1.0	1.1	1.1.1	1.1.1.1	1.1.1	1.0.1 1.0.2	Krok 1 i 2 – 1.2
Problem kluczowy 2		1.2	1.2.1	1.2.1.1-1.2.1.8	1.2.1-1.2.5		Krok 1 i 2 – 2.2
Problem kluczowy 3		1.3	1.3.1	1.3.1.1	1.3.1-1.3.2		Krok 1 i 2 – 3.2
			1.3.2	1.3.2.1			
Problem kluczowy 4		1.4	1.4.1	1.4.1.1	1.4.1-1.4.3		Krok 1 i 2 – 4.2
			1.4.2	1.4.2.1-1.4.2.3			Krok 1 i 2 – 5.2

Krok 1. Powiązanie istotnych elementów diagnozy obszaru i ludności z czynnikami wpływającymi na rozwój obszaru (analiza SWOT)		
Lp.	**Istotne elementy diagnozy**	**Czynniki wewnętrzne i zewnętrzne wpływające na rozwój obszaru – analiza SWOT**
1.	Dostępność dla mieszkańców infrastruktury technicznej i społecznej – w konsekwencji braki w tej infrastrukturze nie pozwalają na pełny rozwój życia społecznego, kulturalnego i sportowo-rekreacyjnego, a także turystyki oraz mają swoje odzwierciedlenie w jakości życia na obszarze LGD. Wniosek: Problem kluczowy 1	1.1. Czynniki wewnętrzne: Mocne strony: rozwinięta infrastruktura, w tym sieć obiektów oświatowych, kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych. Słabe strony: braki w infrastrukturze społecznej, zwłaszcza brak miejsc spotkań, placówek kultury, obiektów rekreacyjnych i sportowych, turystycznych i placów zabaw dla dzieci; braki w pozostałej infrastrukturze, zwłaszcza w zakresie kanalizacji i oczyszczalni ścieków oraz infrastruktury drogowej. 1.2. Czynniki zewnętrzne: Szanse: rozwijająca się infrastruktura komunikacyjna i transport publiczny. Zagrożenia: nie zidentyfikowano istotnych czynników.
2.	Potrzeba wzrostu aktywności lokalnych społeczności – mieszkańcy oczekują, że w tym zakresie większą rolę odegrają Rady Sołeckie i sołtysi, a także liczą na ciekawszą ofertę placówek kultury i instytucji zajmujących się rozwojem sportu. Wniosek: Problem kluczowy 2	2.1. Czynniki wewnętrzne: Mocne strony: kompetentne aktywne lokalne społeczności; liczne i dobrze działające organizacje pozarządowe współpracujące z LGD; sprawny samorząd, nastawiony na rozwój terenów wiejskich. Słabe strony: bierne, obojętne, pozbawione liderów, niewspółpracujące lokalne społeczności; niewystarczające zainteresowanie mieszkańców uczestnictwem w wydarzeniach kulturalnych, a także niska aktywność niektórych placówek kultury i mało atrakcyjna oferta kulturalna na obszarze. 2.2. Czynniki zewnętrzne: Szanse: tendencja do zahamowania migracji ze wsi do miasta i wzrost liczby mieszkańców na obszarach wiejskich; zmiany ustrojowe sprzyjające rozwojowi obszarów wiejskich. Zagrożenia: niska jakość życia, ubożenie społeczeństwa, brak pracy, utrudniony dostęp do głównych ośrodków kultury, niewystarczające wsparcie na rozwój lokalnych społeczności.
3.	Rozwój przedsiębiorczości wpływający na jakość życia na obszarze – wraz z rozwojem firm i tworzeniem nowych, mieszkańcy oczekują dostępu do miejsc pracy lub nowych dodatkowych źródeł dochodu. Wniosek: Problem kluczowy 3	3.1. Czynniki wewnętrzne: Mocne strony: rozwinięta i dobrze zorganizowana przedsiębiorczość, niski poziom bezrobocia. Słabe strony: niezadawalająca jakość życia, niskie zarobki mieszkańców, ograniczony dostęp do usług socjalnych i zdrowotnych, a także obiektów kultury; słabo rozwinięta przedsiębiorczość, brak nowych miejsc pracy, brak wsparcia dla rozwoju działalności gospodarczej oraz brak kapitału finansowego. 3.2. Czynniki zewnętrzne: Szanse: środki na rozwój lokalny pochodzące z funduszy zewnętrznych, w tym z UE; pozytywne trendy w rozwoju gospodarczym kraju, w tym rozwój przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy; rozwijający się system odnawialnych źródeł energii; dogodne położenie na przecięciu tras do dużych miast. Zagrożenia: kryzys ekonomiczny, przejawiający się w likwidacji zakładów pracy, napływ tanich towarów i rosnąca konkurencja oraz niedostateczne wsparcie dla lokalnych przedsiębiorców; niestabilna sytuacja międzynarodowa, kryzys energetyczny i nadmierny udział kapitału obcego w polskiej gospodarce.
4.	Potrzeba identyfikacji, ochrony i popularyzacji dziedzictwa lokalnego, w tym kulturowego, historycznego zwłaszcza obiektów kultury materialnej – podkreślana konieczność dbania o tradycje rękodzieła artystycznego i kultury ludowej. Wniosek: Problem kluczowy 4	4.1. Czynniki wewnętrzne: Mocne strony: kompetentne aktywne lokalne społeczności; liczne i dobrze działające organizacje pozarządowe współpracujące z LGD; sprawny samorząd, nastawiony na rozwój terenów wiejskich; rozwinięte życie kulturalne, w tym oparte na kultywowaniu lokalnych tradycji; bogate, zachowane dziedzictwo kulturowe i historyczne. Słabe strony: niewystarczające zainteresowanie mieszkańców uczestnictwem w wydarzeniach kulturalnych, a także niska aktywność niektórych placówek kultury i mało atrakcyjna oferta kulturalna na obszarze. 4.2. Czynniki zewnętrzne: Szanse: środki na rozwój lokalny pochodzące z funduszy zewnętrznych, w tym z Unii Europejskiej; rosnące zainteresowanie turystów polską wsią. Zagrożenia: nie zidentyfikowano istotnych czynników.
5.	Lepsze wypromowanie obszaru i uczynienie go rozpoznawalnym. Wniosek: Problem kluczowy 4	5.1. Czynniki wewnętrzne: Mocne strony: czyste środowisko, duża lesistość i obszary chronione, w tym „Natura 2000”; dobra lokalizacja na przecięciu szlaków drogowych, prowadzących do większych miast. Słabe strony: niska atrakcyjność turystyczna przejawiająca się m.in. brakiem obiektów będących atrakcjami turystycznymi, niewystarczającą bazą noclegową, w tym brakiem gospodarstw agroturystycznych; niedogodne położenie z dala od tranzytowych szlaków komunikacyjnych, na pograniczu regionów;

		zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego, niska świadomość ekologiczna mieszkańców, niewystarczająca edukacja i brak stosowania rozwiązań proekologicznych w gospodarstwach i przedsiębiorstwach. 5.2. Czynniki zewnętrzne: Szanse: obszar o wysokich walorach przyrodniczych nie zakłócanych wielkim przemysłem. Zagrożenia: zanieczyszczenie środowisko i zagrożenie zmianami klimatu.
6.	Opieka nad ludźmi starszymi, osobami niepełnosprawnymi, a także dziećmi poprzez tworzenie warunków do lepszego, ciekawszego życia.	Nie zidentyfikowano szczególnych czynników powiązanych z istotnymi elementami diagnozy.

Krok 2. Powiązanie analizy SWOT z celami

Lp.	Cel ogólny	Cele szczegółowe	Czynniki wewnętrzne i zewnętrzne wpływające na rozwój obszaru – analiza SWOT
1.	Społecznie przyjęty, optymalny stan rozwoju obszaru, z wykorzystaniem potencjału gospodarczego i ludzkiego, mający na względzie ochronę środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu i innowacyjność	Obszar wyposażony w ogólnodostępną i niekomercyjną infrastrukturę wspierającą życie społeczne	1.1. Czynniki wewnętrzne: Mocne strony: rozwinięta infrastruktura, w tym sieć obiektów oświatowych, kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych. Słabe strony: braki w infrastrukturze społecznej, zwłaszcza brak miejsc spotkań, placówek kultury, obiektów rekreacyjnych i sportowych, turystycznych i placów zabaw dla dzieci; braki w infrastrukturze, zwłaszcza w zakresie kanalizacji i oczyszczalni ścieków oraz infrastruktury drogowej. 1.2. Czynniki zewnętrzne: Szanse: rozwijająca się infrastruktura komunikacyjna i transport publiczny. Zagrożenia: nie zidentyfikowano istotnych czynników.
2.		Aktywne społeczności dążące do rozwoju podnoszącego jakość życia	2.1. Czynniki wewnętrzne: Mocne strony: kompetentne aktywne lokalne społeczności; liczne i dobrze działające organizacje pozarządowe współpracujące z LGD; sprawny samorząd, nastawiony na rozwój terenów wiejskich. Słabe strony: bierne, obojętne, pozbawione liderów, niewspółpracujące lokalne społeczności; niewystarczające zainteresowanie mieszkańców uczestnictwem w wydarzeniach kulturalnych, a także niska aktywność niektórych placówek kultury i mało atrakcyjna oferta kulturalna na obszarze. 2.2. Czynniki zewnętrzne: Szanse: tendencja do zahamowania migracji ze wsi do miasta i wzrost liczby mieszkańców na obszarach wiejskich; zmiany ustrojowe sprzyjające rozwojowi obszarów wiejskich. Zagrożenia: niska jakość życia, ubożenie społeczeństwa, brak pracy, utrudniony dostęp do głównych ośrodków kultury, niewystarczające wsparcie na rozwój lokalnych społeczności.
3.		Przedsiębiorczość ukierunkowana na rozwój gospodarczy i tworzenie miejsc pracy	3.1. Czynniki wewnętrzne: Mocne strony: rozwinięta i dobrze zorganizowana przedsiębiorczość, niski poziom bezrobocia Słabe strony: niezadawalająca jakość życia, niskie zarobki mieszkańców, ograniczony dostęp do usług socjalnych i zdrowotnych, a także obiektów kultury; słabo rozwinięta przedsiębiorczość, brak nowych miejsc pracy, brak wsparcia dla rozwoju działalności gospodarczej oraz brak kapitału finansowego. 3.2.Czynniki zewnętrzne: Szanse: środki na rozwój lokalny pochodzące z funduszy zewnętrznych, w tym z Unii Europejskiej; pozytywne trendy w rozwoju gospodarczym kraju, w tym rozwój przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy; rozwijający się system odnawialnych źródeł energii; dogodne położenie na przecięciu tras do dużych miast. Zagrożenia: kryzys ekonomiczny, przejawiający się w likwidacji zakładów pracy, napływ tanich towarów i rosnąca konkurencja oraz niedostateczne wsparcie dla lokalnych przedsiębiorców; niestabilna sytuacja międzynarodowa, kryzys energetyczny i nadmierny udział kapitału obcego w polskiej gospodarce.
4.		Obszar objęty działalnością promocyjną, wzmacniającą rozpoznawalność zewnętrzną oraz identyfikację mieszkańców z lokalnym środowiskiem, w tym z uwzględnieniem dziedzictwa lokalnego	4.1. Czynniki wewnętrzne: Mocne strony: czyste środowisko, duża lesistość i obszary chronione, w tym „Natura 2000”; dobra lokalizacja na przecięciu szlaków drogowych, prowadzących do większych miast; kompetentne aktywne lokalne społeczności; liczne i dobrze działające organizacje pozarządowe współpracujące z LGD; sprawny samorząd, nastawiony na rozwój terenów wiejskich; rozwinięte życie kulturalne, w tym oparte na kultywowaniu lokalnych tradycji; bogate, zachowane dziedzictwo kulturowe i historyczne. Słabe strony: niska atrakcyjność turystyczna przejawiająca się m.in. brakiem obiektów będących atrakcjami turystycznymi, niewystarczającą bazą noclegową, w tym brakiem gospodarstw agroturystycznych; niedogodne położenie z dala od tranzytowych szlaków komunikacyjnych, na pograniczu regionów; zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego, niska świadomość ekologiczna mieszkańców, niewystarczająca edukacja i brak stosowania rozwiązań proekologicznych w gospodarstwach i przedsiębiorstwach; niewystarczające zainteresowanie mieszkańców

			uczestnictwem w wydarzeniach kulturalnych, a także niska aktywność niektórych placówek kultury i mało atrakcyjna oferta kulturalna na obszarze. 4.2. Czynniki zewnętrzne: Szanse: obszar o wysokich walorach przyrodniczych nie zakłócanych wielkim przemysłem; środki na rozwój lokalny pochodzące z funduszy zewnętrznych, w tym z Unii Europejskiej; rosnące zainteresowanie turystów polską wsią. Zagrożenia: zanieczyszczenie środowisko i zagrożenie zmianami klimatu.
Krok 3. Powiązanie celów ze wskaźnikami			
1.	Cel ogólny 1.0 – Wskaźniki oddziaływania: 1.0.1		
2.	Cel szczegółowy 1.1 – Wskaźnik rezultatu: 1.1.1		
3.	Cel szczegółowy 1.2 – Wskaźniki rezultatu: 1.2.1; 1.2.2; 1.2.3; 1.2.5		
4.	Cel szczegółowy 1.3 – Wskaźnik rezultatu: 1.3.1; 1.3.2		
5.	Cel szczegółowy 1.4 – Wskaźniki rezultatu: 1.4.1; 1.4.2; 1.4.3		

Źródło: opracowanie własne

Wszystkie przedsięwzięcia w LSR są kompatybilne z zakresem operacji wyszczególnionym w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dn. 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”, objętego PROW na lata 2014-2020. LGD będzie realizować przedsięwzięcia poprzez: nabory operacji, nabory grantów, projekty współpracy, aktywizację oraz w ramach kosztów bieżących. Szczegółowe przyporządkowanie sposobów realizacji do każdego przedsięwzięcia jest wyszczególnione w Tabeli 31 Cele, przedsięwzięcia i wskaźniki. Uzasadnienie przyjęcia odpowiednich sposobów realizacji przedsięwzięć przedstawia poniższa tabela:

Tabela 27 Powiązanie problemów wynikających z konsultacji i badań społecznych z diagnozą obszaru, hierarchią celów oraz uzasadnieniem przedsięwzięć i wskaźników

Lp.	Problemy kluczowe	Cele szczegółowe Wskaźniki rezultatu	Przedsięwzięcia Wskaźniki produktu	Uzasadnienie
1.	Problem kluczowy 1	1.1	1.1.1	Oddolna potrzeba rozbudowy infrastruktury społecznej, której stan warunkuje możliwości rozwoju życia społecznego. Założony plan realizacji projektów służących poprawie stanu infrastruktury społecznej powinien przełożyć się na przyjęte rezultaty.
		1.1.1	1.1.1.1	
2.	Problem kluczowy 2	1.2	1.2.1	Oddolna potrzeba aktywizacji społeczności lokalnych, warunkujących rozwój i jakość życia. Założony plan realizacji projektów mających na celu wzmocnienie kapitału społecznego powinien przełożyć się na przyjęte rezultaty.
		1.2.1-1.2.5	1.2.1.1-1.2.1.6	
3.	Problem kluczowy 3	1.3	1.3.1; 1.3.2	Oddolna potrzeba rozwoju przedsiębiorczości, warunkującej rozwój gospodarczy obszaru, uwzględniającej zarówno tworzenie nowych jak i rozwijanie istniejących już przedsiębiorstw. Założony plan realizacji projektów związanych z inwestowaniem w działalność gospodarczą powinien przełożyć się na przyjęte rezultaty.
		1.3.1; 1.3.2	1.3.1.1; 1.3.2.1	
4.	Problem kluczowy 4	1.4	1.4.1; 1.4.2	Oddolna potrzeba zwiększenia identyfikacji mieszkańców z obszarem i jego dziedzictwem oraz zwiększenie rozpoznawalności, warunkujących rozwój życia społecznego i kulturalnego. Założony plan realizacji projektów mających na celu zachowanie dziedzictwa i promocję obszaru powinien przełożyć się na przyjęte rezultaty.
		1.4.1-1.4.3	1.4.2.1-1.4.2.3	

Źródło: opracowanie własne

Tabela 28 Sposoby realizacji przedsięwzięć wraz z uzasadnieniem

Przedsięwzięcia	Sposób realizacji wraz z uzasadnieniem	
1.1.1, 1.3.1, 1.3.2	nabory operacji	forma odpowiednia do operacji wysokobudżetowych
1.2.1, 1.4.2	nabory grantów	forma odpowiednia do zadań niskobudżetowych
1.2.1, 1.4.2	projekty współpracy	forma odpowiednia do partnerskich projektów realizowanych przez LGD
1.2.1, 1.4.1, 1.4.2	aktywizacja	forma odpowiednia do zadań realizowanych przez LGD

Źródło: opracowanie własne

Zgodność celów z celami programów, w ramach których planowane jest finansowanie LSR oraz przedstawienie celów z podziałem na źródła finansowania

LSR i wszystkie jej cele oraz wskaźniki są planowane do finansowania ze środków EFRROW. Przedstawienie celów z podziałem na źródła finansowania jest ujęte w Rozdziale 7 Plan działania.

Cele i przedsięwzięcia LSR są zgodne z trzema celami przekrojowymi PROW 2014-2020 tj. ochrona środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu oraz innowacyjność. Cel ogólny LSR 1.0 „Społecznie przyjęty, optymalny stan rozwoju obszaru, z wykorzystaniem potencjału gospodarczego i ludzkiego, mający na względzie ochronę środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu i innowacyjność” jest zgodny z trzema celami przekrojowymi PROW 2014-2020 tj. ochrona środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu oraz innowacyjność.

Wszystkie cele szczegółowe LSR wpisują się w cel ogólny LSR 1.0. oraz są zgodne z Priorytetem 6 PROW 2014-2020 tj. „Wspieranie włączenia społecznego, ograniczenia ubóstwa i rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich”, w tym:

1) Cel szczegółowy LSR 1.1. „Obszar wyposażony w ogólnodostępną i niekomercyjną infrastrukturę wspierającą życie społeczne” jest zgodny z celem szczegółowym 6B PROW 2014-2020 „Wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich”.
2) Cel szczegółowy LSR 1.2. „Aktywne społeczności dążące do rozwoju podnoszącego jakość życia” jest zgodny celem szczegółowym 6B PROW 2014-2020 „Wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich”, jednocześnie wpisuje się w dwa cele przekrojowe PROW 2014-2020 tj. ochrona środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu;
3) Cel szczegółowy LSR 1.3. „Przedsiębiorczość dążąca do rozwoju gospodarczego i tworzenia miejsc pracy” jest zgodny z celami szczegółowym PROW 2014-2020: 6A „Ułatwianie różnicowania działalności, zakładania i rozwoju małych przedsiębiorstw, a także tworzenia miejsc pracy” oraz 6B „Wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich” i jednocześnie wpisuje się w trzy cele przekrojowe PROW 2014-2020 tj. ochrona środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu oraz innowacyjność.
4) Cel szczegółowy LSR 1.4. „Obszar objęty działalnością promocyjną, wzmacniającą rozpoznawalność zewnętrzną oraz identyfikację mieszkańców z lokalnym środowiskiem, w tym uwzględnieniem dziedzictwa lokalnego” jest zgodny z celem szczegółowym 6B PROW 2014-2020 „Wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich”.

Wszystkie przedsięwzięcia w ramach LSR, tj.:
1.1.1 „Rozwój, w tym budowa lub przebudowa niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturalnej”,
1.2.1 „Wzmocnienie kapitału społecznego, w tym z uwzględnieniem ochrony środowiska lub przeciwdziałania zmianom klimatu”,
1.3.1 „Podejmowanie działalności gospodarczej, w tym z uwzględnieniem ochrony środowiska, przeciwdziałania zmianom klimatu lub innowacyjności”,
1.3.2 „Rozwijanie działalności gospodarczej, w tym z uwzględnieniem ochrony środowiska, przeciwdziałania zmianom klimatu lub innowacyjności”,
1.4.1 „Zachowanie dziedzictwa lokalnego”,
1.4.2 „Promowanie obszaru LSR”,
wpisują się w odpowiednie cele szczegółowe i cel ogólny LSR, w tym przedsięwzięcia 1.2.1, 1.3.1 i 1.3.2 są zgodne z trzema celami przekrojowymi PROW 2014-2020, tj. ochrona środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu oraz innowacyjność. Kryteria w ramach przedsięwzięć uwzględniających cele przekrojowe PROW 2014-2020 preferują operacje/zadania uwzględniające ochronę środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu i innowacyjność, przy czym zakłada się ich fakultatywną realizację, co oznacza, że nie wszystkie operacje/zadania muszą je realizować.
Cele LSR na lata 2016-2024 są również kompatybilne z celami LSR na lata 2009-2015 i stanowią swoistą kontynuację działań realizowanych w poprzednim okresie programowania, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 29 Kompatybilność celów LSR na lata 2009-2015 oraz LSR na lata 2016-2024

Cele LSR 2009-2015	Cele LSR 2016-2024
1. Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców LGD	**1. Społecznie przyjęty, optymalny stan rozwoju obszaru, z wykorzystaniem potencjału gospodarczego i ludzkiego, mający na względzie ochronę środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu i innowacyjność.**
1.1. Poprawa estetyki i atrakcyjności obszaru LGD w tym stanu obiektów, infrastruktury, przestrzeni publicznej oraz trenów rekreacyjnych	1.1. Obszar wyposażony w ogólnodostępną i niekomercyjną infrastrukturę wspierającą życie społeczne
2. Wzrost konkurencyjności gospodarczej oraz rozwój rynku pracy na obszarze LGD	1.3. Przedsiębiorczość ukierunkowana na rozwój gospodarczy i tworzenie miejsc pracy
2.1. Wzrost aktywności gospodarczej, w tym opartej o wykorzystanie lokalnych zasobów z terenu LGD	
2.2. Poprawa warunków do prowadzenia działalności gospodarczej	
3. Wzrost aktywności i rozwój kapitału ludzkiego oraz skuteczna promocja obszaru LGD	1.2. Aktywne społeczności dążące do rozwoju podnoszącego jakość życia
3.1. Wzrost wiedzy z zakresu działań Leader PROW, wdrażania LSR, prowadzenia działalności gospodarczej, w tym pozarolniczej i funkcjonowania na rynku pracy oraz zwiększenie świadomości ekologiczno-przyrodniczej, mieszkańców obszaru LGD	
3.2. Wzrost aktywności edukacyjnej, społecznej, kulturalnej, turystycznej, rekreacyjnej i sportowej, mieszkańców obszaru LGD	
3.4. Rozwój współpracy i wymiana doświadczeń na rzecz integracji oraz wzmocnienia partnerstw	
1.2. Podtrzymanie dziedzictwa kulturowego, historycznego i przyrodniczego	1.4. Obszar objęty działalnością promocyjną, wzmacniającą rozpoznawalność zewnętrzną oraz identyfikację mieszkańców z lokalnym środowiskiem, w tym z uwzględnieniem dziedzictwa lokalnego
3.3. Intensyfikacja promocji obszaru LGD	
3.4. Rozwój współpracy i wymiana doświadczeń na rzecz integracji oraz wzmocnienia partnerstw	

Źródło: opracowanie własne

Specyfikacja wskaźników przypisanych do przedsięwzięć, celów szczegółowych i celu ogólnego wraz z uzasadnieniem wyboru konkretnego wskaźnika w kontekście ich adekwatności do celów i przedsięwzięć oraz źródłem pozyskania danych do pomiaru
Sposób i częstotliwość dokonywania pomiaru, uaktualniania danych (podanie dokładnego sposobu liczenia wskaźnika, algorytmów itp.)
Stan początkowy i docelowy wskaźnika oraz wyjaśnienie sposobu jego ustalenia

Wskaźniki są adekwatne do celów i przedsięwzięć, co obrazuje Tabela 26 Tabelaryczna matryca logiczna powiązań diagnozy obszaru i ludności, analizy SWOT oraz celów i wskaźników. Będą one mierzyć postępy w realizacji LSR, zarówno w odniesieniu do przedsięwzięć i celów szczegółowych, jak i celu ogólnego.

W wyniku weryfikacji analiz i konsultacji wskaźniki zostały właściwe przyporządkowanie do poszczególnych celów i przedsięwzięć, dając czytelną informację nt. postępów w ich osiąganiu poprzez zmiany wartości w wyniku realizacji LSR. Opracowane wskaźniki są mierzalne, przejrzyste i do każdego z nich

została podana jednostka miary, stan początkowy (wartość bazowa), planowany stan docelowy określony perspektywą czasową oraz źródła danych i okresy pomiaru.

Pomiar wskaźników został przewidziany tak, aby w prosty sposób był możliwy do przeprowadzenia w oparciu o dostępne źródła tj. źródła statystyki publicznej lub pochodzące z dokumentów LGD lub instytucji wdrażającej, albo otrzymywanych od beneficjentów i wnioskodawców. Sposób pomiaru wskaźników będzie dokonywany poprzez działania monitoringowe i ewaluacyjne, które są zawarte w tabelach 38-40. Dla wskaźników produktu i rezultatu każdorazowo stan początkowy wynosi 0, ponieważ odnoszą się do operacji lub zadań potencjalnie przewidzianych do finansowania w ramach LSR od 2016 r. Stan końcowy wynika z przyjętego sposobu wyliczenia lub oszacowania poszczególnych wskaźników, co przedstawia Tabela 30 Wskaźniki wraz z uzasadnieniem i metodologią wyliczenia, opracowanej przy założeniu proporcjonalności do planowanej wielkości zaangażowania środków programów, z których LSR ma być finansowana. Szczegółowy sposób i częstotliwość pomiaru i uaktualniania danych dotyczących wskaźników oraz bieżący sposób monitorowania realizacji wskaźników w ramach źródła finansowania PROW na lata 2014-2020 zawierają tabele: 39 Monitoring – wdrażanie LSR oraz 41 Ewaluacja - wdrażanie LSR, w zakresie wdrażania LSR.

Tabela 30 Wskaźniki wraz z uzasadnieniem i metodologią wyliczenia

Wskaźnik	Uzasadnienie	Metodologia wyliczenia/oszacowania
oddziaływania	Wskaźniki są adekwatne do celu ogólnego; obejmują zmiany w danych społeczno-gospodarczych w mikroskali obszaru LSR; pokazują poprawę stanu lub zmniejszenie zjawisk negatywnych w obrębie całej LGD; wskazują na konsekwencje operacji wykraczające poza bezpośrednie i natychmiastowe efekty, dotyczące bezpośrednich beneficjentów oraz adresatów znajdujących się w otoczeniu; pochodzą ze źródeł statystyki publicznej.	
1.0.1	Wzrost wskaźnika świadczy rozwoju gospodarczym; adekwatny do oferowanego w LSR wsparcia dla przedsiębiorców.	Wskaźnik obliczony jako suma danej statystycznej (stan na 2014 r.) oraz średniego wzrostu danej statystycznej w latach 2011-2014 pomnożone przez 12 lat (7 lat realizacji LSR i 5-letnie zobowiązanie celami), tj. 5.081+(172x12 lat)=7.145.
1.0.2	Wzrost wskaźnika świadczy rozwoju społecznym; adekwatny do oferowanego w LSR wsparcia dla organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów realizujących działania skierowane do społeczności lokalnych.	Wskaźnik obliczony jako suma danej statystycznej (stan na 2014 r.) oraz średniego wzrostu danej statystycznej w latach 2014-2019 pomnożone przez 12 lat (7 lat realizacji LSR i 5-letnie zobowiązanie celami), tj. 213+(6x12 lat)=285.
rezultatu	Wskaźniki są adekwatne do celów szczegółowych; mierzą bezpośrednie i natychmiastowe efekty zadań, zmiany, jakie nastąpiły w wyniku wdrożenia zadań oraz stan statyczny; dają wprost informację na temat postępów w realizacji celu szczegółowego. 1.2.1-1.2.5; 1.3.1-1.3.2; 1.4.3 – obowiązkowe dla LGD	
1.1.1	Wskaźnik mierzy zainteresowanie mieszkańców obiektami niekomercyjnej infrastruktury dofinansowanymi za pośrednictwem LGD oraz wskazuje na atrakcyjność przeprowadzonych inwestycji.	Szacuje się, że 10% liczby mieszkańców (stan na 2013 r.) skorzysta z przewidywanych do realizacji operacji związanych z obiektami infrastruktury społecznej; tj. 10%x67.408=6.740.
1.2.1	Wskaźnik mierzy liczbę podmiotów, które zwarły umowy o przyznaniu pomocy w zakresie naborów operacji oraz umowy o powierzenie grantu w zakresie naborów grantów świadczy o rozwoju obszaru LSR.	Szacuje się, na podstawie średnich wartości dofinansowania, że w ramach realizacji LSR zostanie podpisanych 115 umów na realizację operacji/zadań.
1.2.2	Wskaźnik mierzy zainteresowanie mieszkańców spotkaniami/wydarzeniami do nich adresowanymi wpływa na wzrost aktywizacji społecznej.	Szacuje się, że ze spotkań/wydarzeń skorzysta 320 uczestników.
1.2.3	Wskaźnik mierzy liczbę uczestników szkoleń/warsztatów przeprowadzonych przez LGD oraz zrealizowanych przez grantobiorców zadań w ramach naboru grantów, oceniających je jako adekwatne do oczekiwań; wpływa na wzrost akceptacji społecznej działalności LGD i grantobiorców.	Szacuje się, że minimum 546 uczestników szkoleń/warsztatów (70% ze wskaźnika rezultatu 1.2.4) prowadzonych przez LGD oraz zrealizowanych przez grantobiorców zadań w ramach naboru grantów, oceni je jako adekwatne do oczekiwań.
1.2.4	Wskaźnik mierzy zainteresowanie mieszkańców szkoleniami/warsztatami; wpływa na wzrost aktywizacji społecznej i wzmocnienie kapitału społecznego.	Szacuje się, że w szkoleniach/warsztatach weźmie udział łącznie 780 osób.
1.2.5	Wskaźnik mierzy liczbę projektów współpracy, skierowanych do grup docelowych; wpływa na wzmacnianie partnerstw oraz wzmacnia skuteczność realizowanych we współpracy działań.	W ramach LSR planuje się realizację 3 projektów współpracy (PW); 2 z nich wpisują się w 2 cele szczegółowe: 1.2 i 1.4 oraz w przypisane do nich wskaźniki rezultatu i produktu.
1.3.1	Wskaźnik mierzy stworzone w wyniku realizowanych operacji miejsca pracy; świadczy o rozwoju rynku pracy.	Planuje się utworzenie 100 miejsc pracy w wyniku realizacji operacji, w tym samozatrudnienie (pełne etaty średniorocznie).
1.3.2	Wskaźnik mierzy utrzymane w wyniku realizowanych operacji miejsca pracy, przy czym utrzymanie miejsc dotyczy tylko nowostworzonych miejsc pracy w ramach operacji; świadczy o rozwoju rynku pracy.	Planuje się utrzymanie 100 miejsc pracy, utworzonych w wyniku realizowanych operacji, w tym samozatrudnienie (pełne etaty średniorocznie).
1.4.1	Wskaźnik mierzy zainteresowanie odbiorców projektów związanych z promocją obszaru; wpływa na aktywizację i integrację mieszkańców oraz wzmacnianie rozpoznawalności obszaru.	Szacuje się, że liczba odbiorców zadań LGD wyniesie 2600.

1.4.2	Wskaźnik mierzy zainteresowanie odbiorców projektów związanych z zachowaniem dziedzictwa lokalnego; wpływa na podtrzymywanie tradycji i kultury obszaru.	Liczba odbiorców zadania LGD wyniesie 500 (500 folderów).
1.4.3	Wskaźnik mierzy liczbę projektów współpracy, skierowanych do grup docelowych; wpływa na wzmacnianie partnerstw oraz wzmacnia skuteczność realizowanych we współpracy działań.	W ramach LSR planuje się realizację 2 projektów współpracy (PW); każdy PW wpisuje się w 2 cele szczegółowe: 1.2 i 1.4 oraz przypisane do nich wskaźniki rezultatu i produktu.
produktu	Wskaźniki są adekwatne do przedsięwzięć; mierzą fizyczne efekty, będące wynikiem realizacji pojedynczych operacji lub zadań, składających się na poszczególne przedsięwzięcia; dają wprost informację o postępach w realizacji przedsięwzięcia. 1.1.1.1; 1.2.1.1-1.2.1.6„; 1.3.1.1; 1.3.2.1; 1.4.1.1; 1.4.2.2 – obowiązkowe dla LGD.	
1.1.1.1	Wskaźnik mierzy rozwinięte, w tym zbudowane lub przebudowane obiekty niekomercyjnej infrastruktury; wpływa na wzrost atrakcyjności obszaru oraz umożliwia aktywizację mieszkańców.	Wskaźnik obliczony na podstawie średniej wartość dofinansowania operacji – łącznie 43 nowych lub przebudowanych obiektów infrastruktury.
1.2.1.1	Wskaźnik mierzy szkolenia dla pracowników LGD; wpływa na wsparcie LGD we właściwym i skutecznym wdrażaniu LSR oraz podnoszenie wiedzy i kompetencji.	Wskaźnik obliczony na podstawie Planu Szkoleń.
1.2.1.2	Wskaźnik mierzy szkolenia dla organów LGD; wpływa na wsparcie LGD we właściwym i skutecznym wdrażaniu LSR oraz podnoszenie wiedzy i kompetencji.	Wskaźnik obliczony na podstawie Planu Szkoleń.
1.2.1.3	Wskaźnik mierzy zainteresowanie podmiotów indywidualnym doradztwem w LGD; wpływa na wzmocnienie kapitału społecznego.	Szacuje się udzielenie indywidualnego doradztwa 100 podmiotom.
1.2.1.4	Wskaźnik mierzy spotkania/wydarzenia adresowane do mieszkańców; wpływa na wzmocnienie kapitału społecznego i aktywizację mieszkańców.	Wskaźnik obliczony na podstawie szacunków LGD w zakresie aktywizacji.
1.2.1.5	Wskaźnik mierzy szkolenia (działania o charakterze edukacyjno-informacyjnym); wpływa na wzmocnienie kapitału społecznego.	Wskaźnik obliczony na podstawie 15 szkoleń w ramach grantów oraz 34 zadań LGD tj. 15+34=49.
1.2.1.6	Wskaźnik mierzy projekty współpracy; wpływa na wzmacnianie partnerstw oraz wzmacnia skuteczność realizowanych we współpracy działań.	W ramach LSR planuje się realizację 3 projektów współpracy. 2 PW wpisują się w 2 cele szczegółowe: 1.2 i 1.4 oraz w przypisane do nich wskaźniki rezultatu i produktu.
1.3.1.1	Wskaźnik mierzy stworzone w wyniku realizowanych operacji nowe przedsiębiorstwa; świadczy o aktywizacji gospodarczej.	Planuje się 74 operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa.
1.3.2.1	Wskaźnik mierzy rozwinięte w wyniku realizowanych operacji przedsiębiorstwa; świadczy o aktywizacji gospodarczej.	Planuje się 11 operacji polegających na rozwinięciu istniejącego przedsiębiorstwa.
1.4.1.1	Wskaźnik mierzy publikacje związane z dziedzictwem lokalnym; wpływa na zachowanie dziedzictwa lokalnego.	W ramach LSR planuje się realizację 1 zadania LGD (folder 500 szt.).
1.4.2.1	Wskaźnik mierzy zadania związane z promocją obszaru LSR; wpływa zwiększenie rozpoznawalności LGD.	Wskaźnik obliczony na podstawie 12 zadań LGD oraz 3 zadań grantowych tj. 12+3=15.
1.4.2.2	Wskaźnik mierzy projekty współpracy; wpływa na wzmacnianie partnerstw oraz wzmacnia skuteczność realizowanych we współpracy działań.	W ramach LSR planuje się realizację 2 projektów współpracy. Każdy z PW wpisuje się w 2 cele szczegółowe: 1.2 i 1.4 oraz w przypisane do nich wskaźniki rezultatu i produktu.

Źródło: opracowanie własne

W ramach opracowania LSR dla celu ogólnego przypisano wskaźniki oddziaływania, dla każdego z celów szczegółowych – wskaźniki rezultatu, a dla każdego z przedsięwzięć – wskaźniki produktu. LGD zaplanowała również realizację trzech projektów współpracy. Dwa z nich realizują dwa cele szczegółowe tj. 1.2 i 1.4, w ramach przedsięwzięć 1.2.1 i 1.4.2 oraz wskaźniki produktu 1.2.1.7, 1.2.1.8, 1.4.2.2 i 1.4.2.3 i rezultatu 1.2.5 i 1.4.3. W LSR uwzględniono także wskaźniki oddziaływania pochodzące ze źródeł statystyki publicznej (GUS). Szczegółową specyfikację powiązań w tym zakresie przedstawia Tabela 31 Cele, przedsięwzięcia i wskaźniki.

Tabela 31 Cele, przedsięwzięcia i wskaźniki

CEL OGÓLNY	**1.0**	**Społecznie przyjęty, optymalny stan rozwoju obszaru, z wykorzystaniem potencjału gospodarczego i ludzkiego, mający na względzie ochronę środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu i innowacyjność**
CELE SZCZEGÓŁOWE	1.1	Obszar wyposażony w ogólnodostępną i niekomercyjną infrastrukturę wspierającą życie społeczne
	1.2	Aktywne społeczności dążące do rozwoju podnoszącego jakość życia0
	1.3	Przedsiębiorczość ukierunkowana na rozwój gospodarczy i tworzenie miejsc pracy
	1.4	Obszar objęty działalnością promocyjną, wzmacniającą rozpoznawalność zewnętrzną oraz identyfikację mieszkańców z lokalnym środowiskiem, w tym z uwzględnieniem dziedzictwa lokalnego

Wskaźnik oddziaływania dla celu ogólnego		**Jednostka miary**	**Stan początkowy na 2014 r.**	**Plan na 2028 r.**	**Źródło danych/ sposób pomiaru**
1.0.1	Wzrost liczby podmiotów w sektorze prywatnym na obszarze objętym LSR	liczba	5.081	7.145	GUS
1.0.2	Wzrost liczby stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych na obszarze objętym LSR	liczba	213	285	GUS
Wskaźnik rezultatu dla celów szczegółowych (kod wskaźnika)		**Jednostka miary**	**Stan początkowy na 2016 r.**	**Plan na 2024 r.**	**Źródło danych/ sposób pomiaru**
1.1.1	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturalnej	osoba	0	6.740	Dane LGD
1.2.1	Liczba podmiotów, które zawarły umowę o przyznaniu pomocy/ powierzenie grantu (4.2.4)	podmiot	0	115	Dane LGD
1.2.2	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach/wydarzeniach adresowanych do mieszkańców	osoba	0	320	Dane LGD
1.2.3	Liczba osób oceniających szkolenia jaka adekwatne do oczekiwań (2.3)	osoba	0	546	Dane LGD
1.2.4	Liczba osób przeszkolonych (2.2)	osoba	0	780	Dane LGD
1.2.5	Liczba projektów współpracy skierowanych do grup docelowych (3.4)	sztuka	0	3	Dane LGD
1.3.1	Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem), w tym samozatrudnienie (pełne etaty średniorocznie) (1.3)	etat	0	100	Dane LGD
1.3.2	Liczba utrzymanych miejsc pracy (ogółem), w tym samozatrudnienie (pełne etaty średniorocznie) (1.4)	etat	0	100	Dane LGD
1.4.1	Liczba odbiorców zadań mających na celu promocję obszaru LSR	osoba	0	2.600	Dane LGD
1.4.2	Liczba odbiorców zadań mających na celu zachowanie dziedzictwa lokalnego	osoba	0	500	Dane LGD
1.4.3	Liczba projektów współpracy skierowanych do grup docelowych (3.4)	sztuka	0	2	Dane LGD

Przedsięwzięcia		**Grupy docelowe**	**Sposób realizacji**	**Wskaźniki produktu**					
				Nazwa (kod wskaźnika)		**Jednostka miary**	**Wartość początkowa na 2016 r.**	**Wartość końcowa na 2024 r.**	**Źródło danych/ sposób pomiaru**
1.1.1	Rozwój, w tym budowa lub przebudowa niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturalnej	Bezpośrednie (NO): gmina, SIK Pośrednie: mieszkańcy obszaru LSR	nabór operacji (NO)	1.1.1.1	Liczba nowych lub przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturalnej (2.4; 2.5)	sztuka	0	43	Dane LGD i beneficjentów

1.2.1	Wzmocnienie kapitału społecznego, w tym z uwzględnieniem ochrony środowiska lub przeciwdziałania zmianom klimatu	Bezpośrednie (PW),(A),(KB): LGD Bezpośrednie (NG): NGO, gmina, SIK Pośrednie: mieszkańcy obszaru LSR, w tym przedstawiciele grup defaworyzowanych	nabór grantów (NG) projekt współpracy (PW) aktywizacja (A) koszty bieżące (KB)	1.2.1.1	Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD (4.1)	os/dz.	0	6	Dane LGD
				1.2.1.2	Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD (4.1)	os/dz.	0	99	Dane LGD
				1.2.1.3	Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa (4.2)	sztuka	0	100	Dane LGD
				1.2.1.4	Liczba spotkań/wydarzeń adresowanych do mieszkańców (4.3)	sztuka	0	15	Dane LGD
				1.2.1.5	Liczba szkoleń (działań o charakterze edukacyjno-informacyjnym), w tym w zakresie ochrony środowiska i/lub przeciwdziałania zmianom klimatu) (2.1)	sztuka	0	49	Dane LGD, grantobiorców
				1.2.1.6	Liczba projektów współpracy (3.2)	sztuka	0	3	Dane LGD
1.3.1	Podejmowanie działalności gospodarczej, w tym z uwzględnieniem ochrony środowiska, przeciwdziałania zmianom klimatu lub innowacyjności	Bezpośrednie (NO): osoby fizyczne będące przedstawicielami grup defaworyzowanych podejmujące działalność gospodarczą Pośrednie: klienci, mieszkańcy obszaru LSR	nabór operacji (NO)	1.3.1.1	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa, w tym operacje uwzględniające rozwiązania sprzyjające ochronie środowiska i/lub przeciwdziałania zmianom klimatu i/lub innowacyjności (1.1)	sztuka	0	74	Dane LGD i beneficjentów i UMWW
1.3.2	Rozwijanie działalności gospodarczej, w tym z uwzględnieniem ochrony środowiska, przeciwdziałania zmianom klimatu lub innowacyjności	Bezpośrednie (NO): mikro i mali przedsiębiorcy Pośrednie: klienci, mieszkańcy obszaru LSR	nabór operacji (NO)	1.3.2.1	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa, w tym operacje uwzględniające rozwiązania sprzyjające ochronie środowiska i/lub przeciwdziałania zmianom klimatu i/lub innowacyjności (1.2)	sztuka	0	11	Dane LGD i beneficjentów i UMWW
1.4.1	Zachowanie dziedzictwa lokalnego	Bezpośrednie (A): LGD Pośrednie: mieszkańcy obszaru LSR oraz społeczności spoza obszaru LSR	aktywizacja (A)	1.4.1.1	Liczba publikacji mających na celu zachowanie dziedzictwa lokalnego	sztuka	0	1	Dane LGD, grantobiorców
1.4.2	Promowanie obszaru LSR	Bezpośrednie (PW),(A): LGD Bezpośrednie (NG): NGO, gmina, SIK Pośrednie: mieszkańcy obszaru LSR oraz społeczności spoza obszaru LSR	nabór grantów (NG) projekt współpracy (PW) aktywizacja (A)	1.4.2.1	Liczba wydarzeń/imprez mających na celu promocję obszaru LSR (2.12)	sztuka	0	15	Dane LGD, grantobiorców
				1.4.2.2	Liczba projektów współpracy (3.2)	sztuka	0	2	Dane LGD
	SUMA	**3.101.000,00 €**							

Źródło: opracowanie własne

ROZDZIAŁ VI SPOSÓB WYBORU I OCENY OPERACJI I GRANTOBIORCÓW ORAZ SPOSÓB USTANAWIANIA KRYTERIÓW WYBORU

Przesłanki leżące u podstaw opracowania sposobu wyboru i oceny operacji i grantobiorców oraz ustanawiania kryteriów wyboru

Kluczowym etapem opracowania LSR było właściwe przygotowanie procedur oceny i wyboru operacji i grantobiorców, z racji roli, jaką będzie ona odgrywać w skutecznym wdrażaniu LSR. Podczas prac nad powstaniem jej zapisów brano pod uwagę analizy i wnioski z nich płynące, tak by przygotowany materiał pozwolił na wybór projektów, których realizacja będzie bezpośrednio przekładać się na osiąganie priorytetowych założeń zawartych w LSR. Zasady wyboru i oceny operacji i grantobiorców oraz kryteriów były przygotowane w ścisłym powiązaniu z celami, przedsięwzięciami i wskaźnikami, tak aby zapewnić spójność w ramach całej LSR i uwzględnić preferencje dla projektów, które w jak najszerszym stopniu przyczyniają się do realizacji strategii. W tym celu wykorzystano 7 metod partycypacyjnych (Zespół ds. LSR, Punkt konsultacyjny ds. opracowania LSR, Grupa robocza 4 LGD, Warsztaty konsultacyjne, Partycypacyjna grupa robocza, Warsztaty przyszłościowe, Spotkanie konsultacyjne). Zespół ds. LSR na podstawie zebranego materiału oraz w odniesieniu do celów i wskaźników LSR opracował we współpracy z Grupą roboczą 4 LGD wstępny projekt zasad wyboru operacji i grantobiorców i ustalania kryteriów wyboru. Zostały one skonsultowane z Partycypacyjną grupą roboczą oraz w ramach Warsztatów konsultacyjnych, podczas których szczegółowo przeanalizowano użyte sformułowania i zapisy. Następnie w trakcie Warsztatów przyszłościowych zaprezentowano skorygowaną propozycję zasad wyboru operacji i grantobiorców wraz z podaniem rozwiązań proceduralnych. W międzyczasie odbyły się również indywidualne konsultacje materiału w Punkcie konsultacyjnym ds. opracowania LSR. Ostateczne zapisy zasad wyboru operacji i grantobiorców oraz kryteriów wyboru został wypracowane podczas Spotkania konsultacyjnego.

Ogólna charakterystyka przyjętych rozwiązań formalno-instytucjonalnych wraz ze zwięzłą informacją wskazującą sposób powstawania poszczególnych procedur, ich kluczowe cele i założenia

Wszystkie przygotowane przez LGD procedury charakteryzują się przejrzystością i jednoznacznym określeniem zasad postępowania. Są one jawne i powszechnie dostępne dla wszystkich zainteresowanych. Organem decyzyjnym w LGD w zakresie kierowania rozwojem lokalnym, jest Rada.
Procedury oceny i wyboru operacji oraz grantobiorców zostały utworzone zgodnie z zapisami:

1) Wytycznych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w zakresie jednolitego i prawidłowego wykonywania przez lokalne grupy działania zadań związanych z realizacją strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach działania „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020,
2) ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Rozdział 15),
3) ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności,
4) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady 1303/2013 z dnia 17.12.2013 r. i zgodnie z którym do zadań LGD w okresie programowania 2014-2020 należy opracowanie niedyskryminującej i przejrzystej procedury wyboru operacji oraz obiektywnych kryteriów wyboru, które pozwalają na uniknięcie konfliktów interesów. Dodatkowo gwarantują, że w co najmniej 50% głosów w decyzjach dotyczących wyboru pochodzi od partnerów niebędących instytucjami publicznymi i umożliwiają wybór w drodze procedury pisemnej.

Niniejsza LSR została zbudowana tak, aby uwzględniać zasady wprowadzone powyższymi dokumentami. Jej realizacja i zawarte w niej cele zakładają działania dotyczące następujących typów projektów:

1) projekty realizowane przez podmioty inne niż LGD,
2) projekty grantowe,
3) projekty współpracy (planowana realizacja 3 projektów).

Zasady utrwalone w LSR w zakresie wyboru i oceny operacji i grantobiorców zostały przyjęte w „Księdze procedur oceny i wyboru operacji”, „Księdze procedur grantowych” oraz Regulaminie Rady. Dla każdego przedsięwzięcia przewidziano odrębne kryteria wyboru, uwzględniające specyfikę danego działania oraz uwarunkowania obszaru, zawarte we właściwych kartach określonych w ww. księgach procedur.
Kluczowym celem ustanowionych ww. procedur, jest przede wszystkim obiektywne, niedyskryminujące, przejrzyste przeprowadzenie procesu wyboru operacji/ grantobiorców do finansowania przez LGD w ramach budżetu na realizację LSR. Ponadto Procedury te mają na celu m.in. zachowanie parytetu i bezstronności oraz unikania konfliktu interesów, ustalenie trybu oceny operacji grantobiorców, ustalenie kwoty wsparcia, ocenę i wybór projektów zgodnych z LSR oraz określanie w sposób jasny i czytelny dla wnioskodawców/grantobiorców sposobu uzyskania wsparcia finansowego. Poniżej przedstawiono Procedurę oceny i wyboru operacji.

Tabela 32 Procedura oceny i wyboru operacji

OGŁOSZENIE NABORU	
ZARZĄD	członek Zarządu ustala z ZW termin naboru, wysokość dostępnych środków i ogłasza nabór
BIURO	przygotowuje dokumentację do naboru; publikuje na stronie internetowej LGD ogłoszenie o naborze i przesyła je do umieszczenia na stronach internetowych gmin członkowskich; świadczy bezpłatne doradztwo
NABÓR	
ZARZĄD	nadzoruje pracę Biura LGD
BIURO	świadczy bezpłatne doradztwo; przyjmuje wnioski; prowadzi rejestr złożonych wniosków
RADA	ustala termin posiedzenia
OCENA WNIOSKÓW ORAZ WYBÓR OPERACJI	
BIURO I RADA	weryfikacja zgodności operacji z warunkami przyznania pomocy określonymi w PROW na lata 2014-2020 i ewentualne wezwanie Wnioskodawcy do uzupełnień
ZARZĄD	nadzoruje pracę Biura LGD; ma prawo uczestniczyć w posiedzeniach Rady
BIURO	po zakończeniu naboru przygotowuje złożone w ramach naboru wnioski do oceny przez Radę; zapewnia obsługę posiedzeń Rady; przygotowuje dokumenty niezbędne do przeprowadzenia oceny i wyboru operacji; przeprowadza weryfikację powiązań osobowych i kapitałowych członków rady z wnioskodawcami przy użyciu ogólnodostępnych baz danych osobowych; wspomaga Radę w wykonywaniu zadań; ma prawo uczestniczyć w posiedzeniach Rady
RADA	dokonuje oceny i wyboru operacji członkowie zachowują bezstronność składając deklarację bezstronności i wyłączając się z oceny we wskazanych w Procedurze sytuacjach oraz podpisują Rejestr interesów członków Rady, pozwalający na identyfikację charakteru powiązań

	z wnioskodawcami/ poszczególnymi operacjami w stosunku do każdej operacji; radni aktywnie uczestniczą w pracach podczas posiedzenia; przewodniczący prowadzi obrady i czuwa nad przestrzeganiem regulaminowego porządku; Komisja Skrutacyjna bada poprawność wypełniania kart, wzywając do ewentualnych korekt w celu zapewnienia poprawności dokumentacji i zgodności formalnej; procedura przewiduje metodę postępowania w przypadku osiągnięcia przez operacje równej liczby punktów ocen w ramach kryteriów; głosowanie odbywa się poprzez wypełnianie kart oraz podjęcie uchwał, zwykłą większością głosów
PRZEKAZANIE WYNIKÓW OCENY	
RADA	Sekretarz sporządza protokół wraz z załącznikami
BIURO	archiwizuje dokumenty, uzupełnia pierwsze strony wniosków w miejscach do tego wyznaczonych
ZARZĄD	Członek Zarządu informuje wnioskodawców o wynikach oceny i prawie do wniesienia protestu; przekazuje ZW wybrane wnioski, uchwały i pozostałą dokumentację
BIURO	publikuje protokół z posiedzeń Rady dotyczących oceny i wyboru operacji
ROZPATRYWANIE PROTESTÓW	
BIURO	przyjmuje protesty i informuje Radę i Zarząd o wypłynięciu protestu
ZARZĄD	Członek Zarządu informuje ZW o wpłynięciu protestu; monitoruje przebieg procesu rozpatrywania protestu; wzywa do ewentualnego usunięcia braków formalnych w proteście
RADA	rozpatruje protest
ZARZĄD	Członek Zarządu informuję ZW i Wnioskodawców o wynikach protestu
OPINIA RADY WS. ZMIANY UMOWY PRZEZ BENEFICJENTA	
BIURO	informuje Przewodniczącą lub Wiceprzewodniczącego lub Sekretarza Rady o wypłynięciu wniosku
RADA	Przewodniczący lub Wiceprzewodniczący lub Sekretarz dokonuje analizy wnioskowanej zmiany pod kątem konieczności dokonania ponownej oceny wniosku i w zależności od zakresu wnioskowanej zmiany w umowie albo zwołuje posiedzenie Rady, podczas którego dokonuje się ponownej oceny wniosku i podejmuje uchwałę albo wydaje opinię samodzielnie
ZARZĄD	Członek Zarządu LGD przekazuje opinię Rady do Beneficjenta lub ZW

Źródło: opracowanie własne

W przypadku Procedur grantowych, ich założeniem jest również wskazanie zadań do realizacji w ramach projektu grantowego, kontrola, monitoring realizacji umowy o powierzenie grantu, weryfikowanie wniosku o płatność, wypłacanie środków (refundacja).

Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru zgodnie z wymogami określonymi dla programów, w ramach których planowane jest finansowanie LSR z uwzględnieniem powiązania kryteriów wyboru z diagnozą obszaru, celami i wskaźnikami

Kryteria wyboru operacji i grantobiorców zostały sformułowane w sposób obiektywny, niedyskryminujący i przejrzysty. Podczas ich precyzowania brano pod uwagę powiązanie z diagnozą obszaru. Właściwe kryteria bezpośrednio odnoszą się do operacji i zadań przyczyniających się do osiągania określonych w LSR wskaźników produktu i rezultatu. Poprzez przyznaną punktację odzwierciedlającą preferencje wynikające z konsultacji społecznych, wszystkie zaproponowane kryteria są mierzalne oraz dookreślone w zakresie minimalnych i maksymalnych wartości. Ponadto kryteria wyboru są spójne z celami określonymi w LSR oraz wynikają z lokalnych uwarunkowań i kierunków rozwoju przyjętych przez LGD. O kryteriach, jakimi będzie posługiwać się Rada podczas procedury oceny, informuje się już w momencie ogłaszania naboru wniosków i są one znane wnioskodawcom przed naborem, co ułatwia określenie szansy pozytywnej oceny złożonej dokumentacji i generalny wybór przedsięwzięcia odpowiedniego do oferowanego przez LGD programu wsparcia (pozwala to na uniknięcie składania przez wnioskodawców dokumentacji, które nie są spójne z LSR i z oferowanym narzędziem wsparcia oraz kryteriami).

Kryteria są ustalone zgodnie z wymogami (zasadami) dotyczącymi ustalania kryteriów wyboru, określonymi w PROW 2014-2020, tj.: wybór operacji i grantobiorców będzie miał charakter konkursu; kryteria wyboru oraz zasady dokonywania ich zmian są określone w LSR; LGD premiuje operacje i zadania, spełniające w szczególności jedno lub kilka z kryteriów związanych z innowacyjnością, zastosowaniem rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska lub przeciwdziałaniem zmianom klimatu, generowaniem nowych miejsc pracy lub zaspokojeniem potrzeb grup defaworyzowanych ze względu na dostęp do rynku pracy, określonych w LSR. W przypadku naborów wniosków na realizację operacji z zakresu podejmowania i rozwijania działalności gospodarczej jest zastosowane kryterium odnoszące się do tworzenia nowych miejsc pracy – premiowane są operacje zakładające utworzenie większej liczby miejsc pracy niż zakładane minimum. W przypadku operacji w zakresie infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturalnej przewidziano także w kryteriach wyboru preferencje dla operacji realizowanych w miejscowościach zamieszkałych przez mniej niż 5 tys. mieszkańców. Ponadto kryteria posiadają metodologię wyliczenia nie pozwalającej na wątpliwości interpretacyjne.

Procedura ustalania lub zmiany kryteriów

Ponieważ LSR będzie ewoluować w czasie, może to spowodować potrzebę modyfikacji zaproponowanego zestawu kryteriów do zmieniających się uwarunkowań i potrzeb. Zasady ustalania (tworzenia) i zmiany kryteriów są przejrzyste i w uzasadnionych przypadkach zostały zaplanowane do konsultacji ze społecznością lokalną, przy zachowaniu powiązania kryteriów ulegających zmianie z diagnozą i celami oraz wskaźnikami. Zostaną one zastosowane podczas ewentualnego uruchomienia w trakcie realizacji LSR mechanizmu naprawczego, w sytuacji gdyby np. stosowane kryteria budziły wątpliwości interpretacyjne lub nie przynosiły oczekiwanych rezultatów lub wręcz w niekorzystny sposób realizowały politykę wsparcia LGD zapisaną w LSR. Procedura zmiany kryteriów uzależniona jest od podmiotu zgłaszającego uwagi:

- Dla członków LGD lub mieszkańców z obszaru LSR:
  - kryteria wyboru będą udostępnione do wglądu w Biurze LGD oraz na stronie internetowej LGD, wraz z właściwym formularzem dot. zgłaszania uwag,
  - w przypadku wpłynięcia formularzy z uwagami do kryteriów, Biuro LGD przygotowuje ich zestawienie dla Rady LGD,
  - Rada LGD dokonuje analizy przyjęcia lub odrzucenia wszystkich zgłoszonych do LGD propozycji zmian kryteriów w terminie do 6 miesięcy (licząc od dnia wpłynięcia do LGD pierwszego formularza w rozpatrywanym okresie),
  - przyjęte przez Radę LGD proponowane zmiany kryteriów są przekazane do wiadomości Zarządowi oraz poddawane konsultacji ze społecznością lokalną na stronie internetowej LGD, za pośrednictwem właściwego formularza dot. zgłaszania uwag,

- po zakończonych konsultacjach ze społecznością lokalną, Rada w wybranym przez siebie trybie uwzględnia bądź odrzuca ewentualne uwagi zgłoszone w formularzach,
- LGD wysyła do ZW wniosek o akceptację zmian kryteriów,
- po zaakceptowaniu przez ZW wnioskowanych zmian, Rada LGD podejmuje stosowną uchwałę, a zaktualizowane dokumenty zostają podane do publicznej wiadomości na stronie internetowej LGD.

- Dla Zarządu LGD, Rady LGD, Zespołu ds. LSR
  - przygotowane przez Zarząd LGD lub Radę LGD lub Zespół ds. LSR zmiany kryteriów są przekazane do wiadomości Zarządowi LGD lub/i Radzie LGD lub/i Zespołowi ds. LSR oraz poddawane konsultacji ze społecznością lokalną na stronie internetowej LGD, za pośrednictwem właściwego formularza dot. zgłaszania uwag,
  - po zakończonych konsultacjach ze społecznością lokalną, Rada w wybranym przez siebie trybie uwzględnia bądź odrzuca zmiany przygotowane przez Zarząd LGD lub Zespół ds. LSR oraz ewentualne uwagi zgłoszone w formularzach,
  - LGD wysyła do ZW wniosek o akceptację zmian kryteriów,
  - po zaakceptowaniu przez ZW wnioskowanych zmian, Rada LGD podejmuje stosowną uchwałę, a zaktualizowane dokumenty zostają podane do publicznej wiadomości na stronie internetowej LGD.

Ponadto w przypadku:

- zmiany przepisów regulujących zagadnienia objęte LSR,
- zmiany dokumentów programowych lub aktów prawnych dotyczących wdrażania LSR,
- uwag zgłoszonych przez Instytucję Wdrażającą,

zmiana kryteriów będzie realizowana bez konsultacji ze społecznością lokalną, następnie:

- Zespół ds. LSR przygotowuje stosowne zmiany kryteriów i przedstawia je Radzie LGD,
- LGD wysyła do ZW wniosek o akceptację zmian kryteriów,
- po zaakceptowaniu przez ZW wnioskowanych zmian, Rada LGD podejmuje stosowną uchwałę, a zaktualizowane dokumenty zostają podane do publicznej wiadomości na stronie internetowej LGD.

Zastosowanie powyższych zasad i wprowadzanie zmian kryteriów wyboru nie jest możliwe w czasie trwania naboru, w ramach którego dane kryteria obowiązują, tj. od momentu ogłoszenia o naborze wniosków, do czasu zakończenia procedury oceny i wyboru wniosków. Przyjęte zmiany w kryteriach obowiązują od następnego naboru wniosków.

Kryteria posiadają metodologię wyliczenia oraz są mierzalne albo zawierają szczegółowy opis wyjaśniający sposób oceny wskazujący wymagania konieczne do spełnienia danego kryterium, niebudzące wątpliwości interpretacyjnych, posiadają też dodatkowe opisy/definicje oraz sposób przyznawania wag nie budzi wątpliwości. Ogólny sposób oceny kryteriów przedstawia się następująco:

1) każde kryterium posiada punktację za spełnianie określonych warunków, co wpływa na wybór projektów najpełniej odpowiadających założonym celom oraz ogranicza możliwość uznaniowości członków Rady;
2) każdy zestaw kryteriów ma określoną maksymalną do osiągnięcia liczbę punktów oraz minimalną liczbę punktów, niezbędną do osiągnięcia, aby wniosek mógł zostać wybrany do finansowania ([50%+1] maksymalnej liczby punktów w ramach danego zestawu kryteriów);
3) w ramach każdego kryterium projekt uzyskuje ocenę zgodnie z treścią kryterium – jeśli wniosek nie spełnia danego kryterium otrzymuje 0 (zero) punktów w tym kryterium lub jeśli wniosek spełnia dane kryterium, otrzymuje liczbę punktów przypisaną do danego kryterium;
4) jeśli w danym kryterium istnieje kilka punktowanych opcji, spośród wskazanych wniosek otrzymuje tylko jedną opcję punktową (kryterium dominujące we wniosku); punkty w ramach jednego kryterium nie ulegają sumowaniu;
5) po przyznaniu punktów za wszystkie kryteria w ramach ocenianego wniosku sumuje się oceny przyznane za poszczególne kryteria.

Kryteria zapewniają również premiowanie operacji przyczyniających się do osiągania celów i wpływają na osiąganie wskaźników produktu i rezultatu oraz odnoszą się bezpośrednio do wskaźników produktu i rezultatu. Wszystkie wyżej wskazane cechy szczegółowo przedstawiają załączniki nr 11 i 12 do wniosku o wybór.

Kryteria są adekwatne do diagnozy i powiązanie kryteriów z diagnozą zostało dokładnie opisane poniżej w tabeli 33. Wykorzystując analizę adekwatności celów i przedsięwzięć do diagnozy i wniosków z konsultacji LSR powiązano zespoły czynników wpływających na rozwój obszaru LGD ze zdefiniowanymi kryteriami wyboru oraz dokonano interpretacyjnej oceny stopnia w jakim kryteria przyczyniają się do osiągnięcia celów i wskaźników. Ocena wpływu została wyrażona w 5 punktowej skali: bardzo wysoki, wysoki, umiarkowany, niski i brak wpływu.

Tabela 33 Analiza adekwatności kryteriów do diagnozy (w odniesieniu do analizy SWOT) oraz stopień w jakim kryteria przyczyniają się do osiągnięcia celów i wskaźników LSR

Analiza adekwatności kryteriów do diagnozy (w odniesieniu do analizy SWOT) oraz stopień w jakim kryteria przyczyniają się do osiągnięcia celów i wskaźników LSR		
1	Zespoły czynników wewnętrznych mających wpływ na rozwój obszaru	Mocne strony: rozwinięta infrastruktura, w tym sieć obiektów oświatowych, kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych. Słabe strony: braki w infrastrukturze społecznej, zwłaszcza brak miejsc spotkań, placówek kultury, obiektów rekreacyjnych i sportowych, turystycznych i placów zabaw dla dzieci, braki w infrastrukturze, zwłaszcza w zakresie kanalizacji i oczyszczalni ścieków oraz infrastruktury drogowej.
	Adekwatne kryteria naboru operacji	1.Rodzaj wnioskodawcy (zdecydowanie preferuje się gminę w realizacji operacji infrastrukturalnych); 2.Wpływ zrealizowanej operacji na osiągnięcie wskaźników produktu i rezultatu LSR; 3.Wielkość miejscowości, w której będzie realizowana operacja; 4.Zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska lub przeciwdziałaniu zmianom klimatu; 5.Wpływ zrealizowanej operacji na wzrost aktywności społeczności lokalnej, w tym na wzrost liczby osób korzystających z obiektu; 6.Liczba obiektów w ramach operacji; 7. Doświadczenie Wnioskodawcy w realizacji operacji dotyczącej niekomercyjnej infrastruktury wspartej ze środków UE.
	Adekwatne cele szczegółowe	1.1
	Stopień wpływu kryteriów na cele	Bardzo wysoki (kryteria operacji preferują gminy lub SIK z dużym potencjałem i doświadczeniem, preferują operacje w mniejszych miejscowościach, w których do tej pory nie realizowano inwestycji w tym zakresie ze środków SLGDOPW.
	Wskaźniki rezultatu	1.1.1
	Stopień wpływu kryteriów na wskaźniki	Wysoki (kryteria preferują operacje w mniejszych miejscowościach, oraz operacje o większej liczbie niż jedna inwestycja);
	Wskaźniki produktu	1.1.1.1
	Adekwatne przedsięwzięcia	1.1.1
2	Zespoły czynników wewnętrznych mających wpływ na rozwój obszaru	Mocne strony: rozwinięte życie kulturalne, w tym oparte na kultywowaniu lokalnych tradycji. Słabe strony: niewystarczające zainteresowanie mieszkańców uczestnictwem w wydarzeniach kulturalnych, a także niska aktywność niektórych placówek kultury i mało atrakcyjna oferta kulturalna na obszarze.
	Adekwatne kryteria naboru grantów	1.Rodzaj grantobiorcy (preferuje się organizacje pozarządowe oraz gminy i SIK); 2.Wpływ zrealizowanego zadania/operacji na osiągnięcie wskaźników produktu i rezultatu LSR; 3.Upowszechnianie założeń ochrony środowiska lub przeciwdziałania zmianom klimatu; 4.Adresaci zadania-grupy defaworyzowane; 5.Doświadczenie grantobiorcy w realizacji projektów wspartych środkami UE; 6.Odbiorcy zadania; 7.Działania promocyjne wykorzystujące środki przekazu; 8.Działania promujące obszar LSR; 9.Uczestnictwo w szkoleniu lub korzystanie z doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie, realizowanych przez LGD.
	Adekwatne cele szczegółowe	1.2; 1.4
	Stopień wpływu kryteriów na cele	Bardzo wysoki (kryteria preferują podmioty z doświadczeniem, o szerokim terytorialnie oddziaływaniu)
	Wskaźniki rezultatu	1.2.1-1.2.5; 1.4.1-1.4.3
	Stopień wpływu kryteriów na wskaźniki	Umiarkowany (kryteria preferują uczestnictwo w szkoleniach i doradztwie LGD)
	Wskaźniki produktu	1.2.1.1-1.2.1.6; 1.4.2.1-1.4.2.2
	Adekwatne przedsięwzięcia	1.2.1
3	Zespoły czynników wewnętrznych mających wpływ na rozwój obszaru	Mocne strony: rozwinięta i dobrze zorganizowana przedsiębiorczość, niski poziom bezrobocia. Słabe strony: słabo rozwinięta przedsiębiorczość, brak nowych miejsc pracy, brak wsparcia dla rozwoju działalności gospodarczej oraz brak kapitału finansowego, a także niezadawalającą jakość życia, niskie zarobki mieszkańców, ograniczony dostęp do usług socjalnych i zdrowotnych, a także obiektów kultury.
	Adekwatne kryteria dot. przedsięwzięcia 1.3.1	1.Rodzaj wnioskodawcy (preferuje się wnioskodawców będących przedstawicielami więcej niż dwóch grup defaworyzowanych); 2.Wpływ zrealizowanej operacji na osiągnięcie wskaźników produktu i rezultatu LSR; 3.Zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska lub przeciwdziałaniu zmianom klimatu; 4.Innowacyjność; 5.Tworzenie miejsc pracy; 6.Kwalifikacje wnioskodawcy; 7.Wielkość miejscowości, w której będzie realizowana operacja.
	Adekwatne kryteria dot. przedsięwzięcia 1.3.2	1.Wnioskowana kwota pomocy; 2.Wkład własny wnioskodawcy (finansowy); 3.Wpływ zrealizowanej operacji na osiągnięcie wskaźników produktu i rezultatu LSR; 4.Zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska lub przeciwdziałaniu zmianom klimatu; 5.Innowacyjność; 6.Tworzenie miejsc pracy; 7.Nowi wnioskodawcy; 8.Czas wykonywania działalności gospodarczej 9.Wielkość miejscowości, w której będzie realizowana operacja.
	Adekwatne cele szczegółowe	1.3
	Stopień wpływu kryteriów na cele	Bardzo wysoki (kryteria preferują nowych wnioskodawców, w tym z grup defaworyzowanych oraz przedsiębiorców, chcących rozwijać swoje przedsiębiorstwo, z kwalifikacjami i doświadczeniem w prowadzeniu firmy, deklarujących wkład finansowy i realizację zadań uwzględniających ochronę środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu i innowacyjność).
	Wskaźniki rezultatu	1.3.1-1.3.2
	Stopień wpływu kryteriów na wskaźniki	Wysoki (kryteria preferują operacje wpływające na liczbę nowych miejsc pracy, zgodne z zasadami ochrony środowiska lub klimatu, a także innowacyjne)
	Wskaźniki produktu	1.3.1.1; 1.3.2.1
	Adekwatne przedsięwzięcia	1.3.1-1.3.2

Źródło: opracowanie własne

Wskazanie w jaki sposób w kryteriach wyboru operacji została uwzględniona innowacyjność, ochrona środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu oraz przedstawienie jej definicji i zasad oceny

Uszczegółowiona w LSR definicja innowacyjności na poziomie dwóch przedsięwzięć LSR jest rozumiana jako wdrożenie nowatorskiego w stosunku do konkurentów działających na lokalnym rynku lub znacząco udoskonalonego produktu, usługi, procesu, organizacji lub sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych. Innowacyjność, na poziomie przedsięwzięć 1.3.1 i 1.3.2 dotyczących przedsiębiorczości będzie postrzegana w skali obszaru gminy objętej LSR, na terenie której jest realizowana operacja i/lub jest siedziba firmy, której dotyczy operacja, jako:

- wprowadzenie nowatorskiego (aktualnie nieoferowanego) produktu lub usługi lub produktu ulepszonego w zakresie parametrów technicznych, komponentów, materiałów lub funkcjonalności lub usługi ulepszonej w zakresie jakości, zakresu,
- zastosowanie nowatorskiej technologii/ procesu/ systemu/ urządzenia/ maszyny/ sprzętu/ środka transportu/ sposobu produkcji, w celu wytwarzania produktów lub świadczenia usług,
- wykorzystanie nowatorskiego źródła surowców lub półfabrykatów,

na podstawie weryfikacji rynku przeprowadzonej przez Wnioskodawcę na terenie danej gminy.
Wymagania dotyczące innowacyjności pojawiają się w nazwie celu ogólnego 1.0, przedsięwzięć 1.3.1. i 1.3.2 w ramach celu szczegółowego 1.3 oraz wskaźników produktu 1.3.1.1 i 1.3.2.1 LGD uwzględniło w kryteriach wyboru premiowanie operacji w zakresie innowacyjności w zakresie przedsięwzięć 1.3.1 i 1.3.2 (załączniki 11 do wniosku o wybór LSR).
Ponadto innowacyjność odnosi się również do całego procesu tworzenia i realizacji LSR. Na obszarze objętym strategią nie ma innej strategii obejmującej ten obszar w zakresie przewidzianym w LSR. Ponadto w kontekście realizacji LSR innowacyjną w skali działalności LGD jest realizacja naborów grantów w ramach przewidzianych dla nich procedurach.

Definicje „ochrony środowiska” oraz „przeciwdziałanie zmianom klimatu” w odniesieniu do czterech przedsięwzięć LSR zostały określone jako całokształt działań, mających na celu zapobieganie, łagodzenie lub zaradzanie w inny sposób szkodliwemu oddziaływaniu na środowisko naturalne i klimat, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju i są indywidualnie przypisane do każdego z przedsięwzięć, w których zostały uwzględnione:

1) W ramach przedsięwzięć:
   - 1.1.1 „Rozwój, w tym budowa lub przebudowa niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturalnej” – zastosowanie w ramach użytkowania i/lub funkcjonowania niekomercyjnej infrastruktury
   - 1.3.1 „Podejmowanie działalności gospodarczej, w tym z uwzględnieniem ochrony środowiska, przeciwdziałania zmianom klimatu lub innowacyjności” – zastosowanie w ramach prowadzenia podejmowanej działalności gospodarczej, tj. wykorzystanie we funkcjonowaniu firmy (nie dotyczy usług świadczonych klientom)
   - 1.3.2 „Rozwijanie działalności gospodarczej, w tym z uwzględnieniem ochrony środowiska, przeciwdziałania zmianom klimatu lub innowacyjności” – zastosowanie w ramach prowadzenia rozwijanej działalności gospodarczej, tj. wykorzystanie we funkcjonowaniu firmy (nie dotyczy usług świadczonych klientom)
     a) przeciwdziałanie zmianom klimatu zachodzi w szczególności poprzez zastosowanie rozwiązań i/lub technologii i/lub maszyn i/lub urządzeń i/lub sprzętu i/lub pojazdów, mających na celu:
        - ograniczoną emisję gazów cieplarnianych lub
        - modernizację procesów grzewczych lub
        - ograniczone spalanie paliw kopalnych lub
        - istotną poprawę efektywności energetycznej oraz racjonalne wykorzystanie energii, w tym zwiększenie wydajności urządzeń, które wykorzystują energię lub
        - wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych
     b) ochrona środowiska zachodzi w szczególności poprzez zastosowanie rozwiązań i/lub technologii i/lub maszyn i/lub urządzeń i/lub sprzętu i/lub pojazdów, mających na celu:
        - ograniczenie zużycia zasobów naturalnych i energii, w tym poprzez stosowanie zamkniętych obiegów pozwalających na ich wielokrotne zużycie i/lub odzyskiwane energii z procesów produkcyjnych lub
        - ograniczanie emisji zanieczyszczeń środowiska substancjami gazowymi i/lub stałymi i/lub ciekłymi lub
        - ograniczenie powstawania odpadów poprzez maksymalne wykorzystanie surowców i/lub materiałów w procesie produkcji.
2) W ramach przedsięwzięcia 1.2.1 „Wzmacnianie kapitału społecznego, w tym z uwzględnieniem ochrony środowiska lub przeciwdziałania zmianom klimatu” ochrona środowiska i/lub przeciwdziałanie zmianom klimatu zachodzi w szczególności poprzez prowadzenie działań mających na celu:
   - podnoszenie poziomu świadomości i wiedzy proekologicznej lub
   - kształtowanie postaw i zachowań proekologicznych lub
   - promowanie zasad zrównoważonego rozwoju w kontekście ochrony środowiska i/lub przeciwdziałania zmianom klimatu lub
   - upowszechnianie wiedzy z zakresu ochrony środowiska i/lub przeciwdziałania zmianom klimatu.

Wymagania dotyczące ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu pojawiają się w nazwie celu ogólnego 1.0, przedsięwzięcia 1.2.1 w ramach celu szczegółowego 1.2, wskaźnika produktu 1.2.1.6, przedsięwzięć 1.3.1. i 1.3.2 w ramach celu szczegółowego 1.3 oraz wskaźników produktu 1.3.1.1 i 1.3.2.1. LGD uwzględniło w kryteriach wyboru premiowanie operacji w zakresie ochrony środowiska i/lub przeciwdziałania zmianom klimatu w zakresie przedsięwzięć 1.1.1, 1.2.1, 1.3.1 i 1.3.2. (załączniki 11 do wniosku o wybór LSR).

Informacja o realizacji naborów grantów

LGD zakłada realizację naborów grantów w ramach celu szczegółowego 1.2 i 1.4, na które przeznaczono ~~23.800 €~~ 23.698,60 € w tym na:

1) przedsięwzięcie 1.2.1 – ~~10.800 €~~ 10.762,19 € z budżetu LSR.
2) przedsięwzięcie 1.4.2 – ~~13.000 €~~ 12.936,41 € z budżetu LSR.

Szczegóły realizacji naborów grantów są zawarte w Księdze Procedur Grantowych.

Ustalenie kwoty wsparcia

Ustalenie kwoty wsparcia leży w kompetencjach Rady.

a) Wsparcie na podejmowanie działalności gospodarczej:
   Pomoc na operacje w zakresie podejmowania działalności gospodarczej jest przyznawania w wysokości 75.000zł. Uzasadnieniem dla przyjętej wysokości wsparcia są konsultacje społeczne przeprowadzone w postaci internetowej ankiety dotyczącej wysokości kwoty pomocy dla przedsięwzięcia 1.3.1.
b) Podstawowe zasady ustalania wysokości wsparcia:

Ustalanie kwoty wsparcia stanowi element oceny zgodności z LSR.

Intensywność pomocy w ramach operacji uzależniona jest od rodzaju wnioskodawcy:

1) Przedsięwzięcie 1.1.1 – gmina, SIK: max. 63,63% kosztów kwalifikowalnych;
2) Przedsięwzięcie 1.3.1 – osoba fizyczna nieprowadząca działalności gospodarczej, reprezentująca grupę defaworyzowaną określoną w LSR: 75.000 zł;
3) Przedsięwzięcie 1.3.2 – podmiot wykonujący działalność gospodarczą, do której stosuje się przepisy ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców: max. 50% kosztów kwalifikowalnych.

Kwoty pomocy/wsparcia oraz uprawnieni wnioskodawcy dla:

1) Przedsięwzięcie 1.1.1 – wnioskowana kwota pomocy/wsparcia: nie mniej niż 32.000 zł. Uprawnieni wnioskodawcy (bezpośrednia grupa docelowa): gminy i SIK.
2) Przedsięwzięcie 1.3.1 – wnioskowana kwota pomocy/wsparcia: premia 75.000 zł. Uprawnieni wnioskodawcy (bezpośrednia grupa docelowa): osoby fizyczne nieprowadzące działalności gospodarczej, reprezentujące grupę defaworyzowaną określoną w LSR.
3) Przedsięwzięcie 1.3.2 – wnioskowana kwota pomocy/wsparcia: nie mniej niż 50.000,00 zł i nie więcej niż 100.000 zł. Uprawnieni wnioskodawcy (bezpośrednia grupa docelowa): mikro lub mali przedsiębiorcy.

Intensywność pomocy w ramach grantów wynosi max. 100% kosztów kwalifikowalnych

Kwoty wsparcia (grantu) oraz uprawnieni grantobiorcy dla:

1) Przedsięwzięcie 1.2.1 – wnioskowana kwota wsparcia (grantu): 10.000 zł. Uprawnieni grantobiorcy (bezpośrednia grupa docelowa): NGO, gminy, SIK.
2) Przedsięwzięcie 1.4.2 – wnioskowana kwota wsparcia (grantu): 20.000 zł. Uprawnieni grantobiorcy (bezpośrednia grupa docelowa): NGO, gminy, SIK.

Wartość zadania nie może być wyższa niż 50.000,00 zł. i niższa niż kwota grantu przyznana w ramach danego przedsięwzięcia.

ROZDZIAŁ VII PLAN DZIAŁANIA

Przesłanki leżące u podstaw opracowania Planu działania

Kluczowym elementem LSR było prawidłowe zbudowanie planu działania, który pozwoli określić harmonogram osiągania poszczególnych wskaźników na poszczególnym etapie. Aby strategia miała większą szansę na wdrożenie, LGD przy opracowywaniu planu działania wykorzystało 5 metod partycypacyjnych (Zespół roboczy, Punkt konsultacyjny ds. opracowania LSR, Warsztaty przyszłościowe, Grupa robocza 4 LGD, Partycypacyjna grupa robocza). Zespół roboczy, w którego skład wchodził Zespół ds. LSR oraz 6 osób wspierających, opracował strukturę oraz propozycję wartości osiągania wskaźników planu działania. Założenia planu działania zostały poddane do konsultacji drogą mailową Partycypacyjnej grupie roboczej. Odbyły się również indywidualne konsultacje materiału w Punkcie konsultacyjnym ds. opracowania LSR. Poprawność przyjętych sformułowań weryfikowano także w ramach Grupy roboczej 4 LGD. W oparciu o zebrane informacje Zespół ds. LSR określił wartości dla poszczególnych wskaźników, które zostały zaakceptowane społecznie podczas Warsztatów przyszłościowych.

Charakterystyka przyjętego harmonogramu osiągania poszczególnych celów i wskaźników

Plan działania, będący załącznikiem nr 3 do LSR (tabela 42 Plan działania), jest ściśle powiązany z logiką realizacji LSR i dotyczy celu ogólnego 1.0 LSR. Zawiera on szczegółowe wskazanie harmonogramu osiągania poszczególnych wskaźników produktu dla określonych przedsięwzięć co w konsekwencji ma przełożyć się na osiągnięcie celów szczegółowych i celu ogólnego. Plan działania podzielony jest na trzy etapy realizacji LSR: **1 etap: lata 2016-2018, 2 etap: lata 2019-2021, 3 etap: lata 2022-2024**, przy czym ostatni rok każdego okresu to tzw. kamień milowy.

Analiza adekwatności budżetu do celów i przedsięwzięć LSR oraz racjonalności planu działania została opracowana na podstawie budżetu, harmonogramu naborów oraz zestawienia celów i przedsięwzięć. W ramach celu ogólnego 1.0 zaplanowano cztery cele szczegółowe 1.1, 1.2, 1.3 i 1.4, które szerzej opisane zostały w rozdziale V Cele i wskaźniki. Zaplanowany budżet na wdrożenie LSR został przypisany do przedsięwzięć, które będą realizowane poprzez operacje, granty i zadania LGD.

Plan działania jest bezpośrednio powiązany z budżetem na realizację LSR, w którym prócz kwot ogólnych zawarto kwoty na realizację poszczególnych celów szczegółowych. Plan działania stanowi uściślenie zapisów budżetu, przyporządkowując kwoty wsparcia poszczególnym wskaźnikom produktu. Ponadto określa on i porządkuje stan procesu wdrażania LSR, pokazując realizację poszczególnych wskaźników w czasie. Budżet wraz z planem działania są bezpośrednio powiązane z celami i przedsięwzięciami LSR, co jest podstawą dla realizacji założeń LSR, bowiem, nie byłoby możliwe realizowanie tych założeń bez wsparcia środków finansowych, których posiadanie jest konieczne dla spełnienia zakładanych celów. Harmonogram osiągania poszczególnych wskaźników produktu oraz realizacji budżetu LSR w planie działania jest racjonalny i realny.

Analiza adekwatności budżetu do celów i przedsięwzięć została opracowana na poziomie przedsięwzięć ze względu na fakt, iż realizują one cele szczegółowe do których zostały przypisane, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 34 Adekwatność przedsięwzięć do budżetu

Przedsięwzięcia	Sposób realizacji	Zaplanowana łączna kwota w €	Liczba planowanych operacji/zadań
Przedsięwzięcie 1.1.1	nabór operacji	1.446.988,65 ~~1.422.100,00~~	43
Przedsięwzięcie 1.2.1	nabór grantów	10.762,19~~11.300,00~~	5 ~~15~~
	projekt współpracy	45.000,00	3
	aktywizacja	20.250,00	49
Przedsięwzięcie 1.3.1	nabór operacji	1.118.615,93 ~~1.142.403,18~~	74
Przedsięwzięcie 1.3.2	nabór operacji	396.696,82	11
Przedsięwzięcie 1.4.1	aktywizacja	2.500,00	1
Przedsięwzięcie 1.4.2	nabór grantów	12.936,41 ~~13.500,00~~	3
	projekt współpracy	20.000,00	2
	aktywizacja	27.250,00	12

Źródło: opracowanie własne

Należy podkreślić, że zaplanowane wsparcie na realizację naborów grantów, operacji refundowanych oraz premii, zostało określone z dużą racjonalnością, która wynika z raczej niskich kwot wsparcia dla osiągania ambitnych celów. Zatem, można stwierdzić, iż budżet został zaplanowany adekwatnie do celów i przedsięwzięć.

Plan działania został powiązany z planowanym harmonogramem ogłaszania naborów wniosków, poprzez realizację wskaźników osiąganych przez beneficjentów. Pozwala to na odniesienie realizacji wskaźników dotyczących poszczególnych zakresów projektów do naborów zaplanowanych przez LGD. W zakresie wskaźników realizowanych przez LGD w ramach kosztów aktywizacji, plan działania zawiera racjonalne odniesienia do możliwości finansowych i administracyjnych Biura LGD, natomiast w zakresie projektów współpracy, zakłada się ich realizację na podstawie poczynionych już starań zapewniających faktyczną realizację projektów.

ROZDZIAŁ VIII BUDŻET

Środki finansowe zaplanowane do realizacji w ramach PROW na lata 2014-2020 zostały ujęte w tabelach stanowiących załącznik nr 4 do LSR. Plan działania stanowiący załącznik nr 3 do LSR wskazuje szczegółowy podział środków na cel ogólny, cele szczegółowe oraz wskaźniki zaplanowane do realizacji w ramach PROW 2014-2020. Plan finansowy z kolei wskazuje jakie kwoty pochodzą z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, w jakiej części są finansowane przez budżet państwa oraz jaki jest wkład własny będący wkładem krajowych środków publicznych.

Celem tabeli 35 jest zobrazowanie powiązania budżetu z celami szczegółowymi zaplanowanymi w LSR. Tabela wskazuje procentowy udział celów w budżecie LSR, uszczegółowienie planów wydatkowania środków w ramach celów oraz informację wskazującą element diagnozy stanowiący podstawę podziału.

Tabela 35 Powiązania budżetu z celami LSR

Cel szczegółowy	Budżet na realizację celu w €	Powiązanie budżetu z celami
Cel szczegółowy 1.1 Obszar wyposażony w ogólnodostępną i niekomercyjną infrastrukturę wspierającą życie społeczne	1.446.988,65 ~~1.423.100,00~~	W ramach **celu szczegółowego1.1** planuje się realizację tzw. „infrastruktury wspierającej życie społeczne”. Z przeprowadzonych konsultacji społecznych oraz innych metod partycypacji na etapie przygotowania LSR wynika, iż pomimo dofinansowania wielu projektów w ramach PROW 2007-2013, nadal występują braki w zakresie niekomercyjnej, ogólnodostępnej infrastruktury społecznej. Cel ten planuje się zrealizować za pomocą operacji polegających na rozwoju, w tym budowie lub przebudowie niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturalnej, poprzez wnioski złożone jednostki samorządu terytorialnego lub samorządowe instytucje kultury.
Cel szczegółowy 1.2 Aktywne społeczności dążące do rozwoju podnoszącego jakość życia	23.698,60 ~~23.800,00~~	W ramach **celu szczegółowego1.2** planuje się realizacje tzw. „projektów miękkich”. Z przeprowadzonych konsultacji społecznych oraz innych metod partycypacji na etapie przygotowania LSR wynika potrzeba realizacji działań z zakresu służącego wzmacnianiu kapitału społecznego. **Cel** ten planuje się realizować za pomocą zadań polegających na organizacji szkoleń, warsztatów, imprez, wyjazdów studyjnych i innych projektów służących budowaniu kapitału społecznego.
Cel szczegółowy 1.4 Obszar objęty działalnością promocyjną, wzmacniającą rozpoznawalność zewnętrzną oraz identyfikację mieszkańców z lokalnym środowiskiem, w tym z uwzględnieniem dziedzictwa lokalnego		W ramach **celu szczegółowego 1.4** planuje się promować obszar LSR oraz dążyć do zachowania lokalnego dziedzictwa stanowiącego niezaprzeczalny walor obszaru LSR. **Cel** ten zostanie osiągnięty poprzez realizację zadań zarówno przyczyniających się do zachowania dziedzictwa lokalnego jak i promowania obszaru objętego LSR. Ponadto LGD w ramach ww. celów szczegółowych planuje realizację działań (poprzez aktywizację oraz projekty współpracy) na łączną kwotę 115.000,00€, co w konsekwencji przyczyni się do przeznaczenia na te cele ~~141.500,00 €~~ 138.698,60 €
Cel szczegółowy 1.3 Przedsiębiorczość ukierunkowana na rozwój gospodarczy i tworzenie miejsc pracy	1.515.312,75 ~~1.539.100,00~~	Jak wynika z analizy SWOT mocną stroną obszaru jest dobry potencjał zasobów ludzkich, rozwijająca się przedsiębiorczość oraz niski poziom bezrobocia. Z kolei słabą stroną jest słabo rozwinięta przedsiębiorczość, brak nowych miejsc pracy, brak wsparcia dla rozwoju działalności gospodarczej oraz brak kapitału finansowego. Takie uwarunkowania dają podstawę do zaplanowania znacznych środków

		w LSR na realizację **Celu szczegółowego 1.3** poprzez tworzenie miejsc pracy, w tym dla zdefiniowanych w LSR grup defaworyzowanych, zarówno poprzez podejmowanie działalności gospodarczej jak i rozwój już istniejących mikro i małych przedsiębiorstw.
Razem **Cel ogólny 1.0** Społecznie przyjęty, optymalny stan rozwoju obszaru, z wykorzystaniem potencjału gospodarczego i ludzkiego, mający na względzie ochronę środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu i innowacyjność	<u>2.986.000,00 € – budżet na wdrażanie LSR</u> **3.101.000,00 € – globalny budżet LSR** (tj. wdrażanie LSR, projekty współpracy, koszty bieżące i aktywizacja)	

Źródło: opracowanie własne

ROZDZIAŁ IX PLAN KOMUNIKACJI

Przesłanki leżące u podstaw opracowania Planu komunikacji

LGD świadome wagi komunikacji warunkującej powodzenie wdrażania LSR, uwzględnia Plan komunikacji jako jeden z kluczowych aspektów i praktyczne narzędzie działania. Pozwoli on na stworzenie możliwości aktywnego i zróżnicowanego udziału mieszkańców oraz reprezentantów sektorów, w tym grup docelowych i defaworyzowanych, w bieżącej komunikacji z LGD. W tym celu planuje się wykorzystanie podczas realizacji Planu różnych form systematycznego angażowania bezpośrednich i pośrednich odbiorców LSR, co zwiększy szansę na wypracowanie rozwiązań, które wpłyną na efektywną realizację podejmowanych działań. Przy określaniu działań komunikacyjnych i środków przekazu, które docelowo będą możliwie szerokie i co do zasady otwarte, wzięto pod uwagę przede wszystkim cele komunikacji i grupy docelowe, a także ocenę skuteczności stosowanych metod komunikacji w realizacji poprzedniej LSR i aktualne oczekiwania potencjalnych odbiorców. W przygotowaniu Planu komunikacyjnego wykorzystano łącznie 10 metod partycypacyjnych (Badanie ankietowe, Zespół roboczy, Zogniskowany wywiad grupowy (fokus), Konsultacje społeczne, Punkt konsultacyjny ds. opracowania LSR, Spotkanie konsultacyjne, Kawiarnia obywatelska, Warsztaty konsultacyjne, Partycypacyjna grupa robocza, Warsztaty przyszłościowe). W wyniku oddolnie sformułowanych oczekiwań, co do rodzajów oraz skuteczności i adekwatności działań i środków przekazu w odniesieniu do realizacji LSR, badanie ankietowe wykazało następujące wyniki: strony internetowe, portale społecznościowe oraz wiadomości e-mail (423 wskazania), informacja ustna w różnych formach kontaktów z lokalną społecznością (228 wskazań), materiały drukowane foldery, plakaty, ulotki (199 wskazań), media lokalne (114 wskazań), tablice ogłoszeniowe (93 wskazania). Z ankiet uzyskano również informację o dotychczasowej rozpoznawalności LGD, która w skali 1-5 osiągnęła wskaźnik w wysokości 3,04, co świadczy o zasadności dalszego prowadzenia kampanii promocyjnych. Podczas konsultacji społecznych uczestnicy wskazali dodatkowo konieczność dostosowania form komunikacji w zależności od konkretnych odbiorców, uwzględniając ich cechy, takie jak: wiek (np. młodzież, seniorzy), przynależność do grupy społecznej lub sektora (np. członkowie NGO, przedsiębiorcy, bezrobotni), dostęp i umiejętność obsługi środków przekazu (np. posługiwanie się pocztą elektroniczną, sms), mobilność (np. możliwość dojazdu na szkolenie), itp. Spotkanie konsultacyjne pozwoliło na uzyskanie cennych informacji w zakresie propozycji działań komunikacyjnych realizowanych przez LGD, skierowanych do określonych w LSR grup defaworyzowanych, w celu przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu, wzmocnieniu kapitału społecznego oraz stworzenia warunków i/lub zwiększenia szans na podjęcie pracy na obszarze LSR. Fokus dostarczył informacji na temat skutecznych środków przekazu, a kawiarnia obywatelska identyfikacji potencjalnych barier (problemów) w obszarze komunikacji. Uczestnicy badania zidentyfikowali je w następującej kolejności: bariery wynikające z ogólnego samopoczucia oraz bariery poprzez osądzanie (po 20% wskazań), bariery wynikające z wybiórczego skupiania uwagi na wypowiedzi rozmówcy (15% wskazań), bariery zwyczajów i doświadczeń danej kultury, bariery stereotypowe oraz bariery poprzez decydowanie za innych (po 12,5% wskazań) i jako ostatnie bariery o charakterze percepcyjnym (7,5%). W oparciu o zebrane informacje Zespół ds. LSR we współpracy z partycypacyjną grupą roboczą opracował cele Planu, działania komunikacyjne, środki przekazu oraz grupy docelowe. Podczas warsztatów konsultacyjnych wypracowano propozycje działań komunikacyjnych realizowanych przez LGD, skierowanych do grup defaworyzowanych, w celu przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu, wzmocnieniu kapitału społecznego oraz stworzenia warunków i/lub zwiększenia szans na podjęcie pracy na obszarze LSR. Następnie podczas warsztatów przyszłościowych sformułowano wskaźniki, budżet i efekty wraz z analizą efektywności i opisem sposobu wykorzystania pojawiających się wniosków w trakcie realizacji planu (działań naprawczych), które zawarte są w szczegółowym Planie Komunikacji (Tabela 45, załącznik nr 5 do LSR). Przez cały czas tworzenia dokumentu był on również indywidualnie konsultowany z mieszkańcami w Punkcie konsultacyjnym ds. opracowania LSR. LGD zakłada również w ramach planu komunikacji konsultacje LSR ze społecznością lokalną przy aktualizacji LSR. Szczegółowy Plan komunikacji przedstawia załącznik nr 5 do LSR.

Główne cele Planu komunikacji

Celem strategicznym Planu komunikacyjnego jest stworzenie optymalnych warunków wdrażania LSR, poprzez systematyczne informowanie społeczności o aktualnych priorytetach działań LGD oraz angażowanie mieszkańców w realizowane przedsięwzięcia. Główne cele przyporządkowane do poszczególnych działań komunikacyjnych określono w szczegółowym Planie Komunikacji (Tabela 45, załącznik nr 5 do LSR).

Plan komunikacji będzie pełnić rolę informacyjną, promocyjną i edukacyjną, zarówno dla mieszkańców obszaru, jak i dla samej LGD. Ma przyczynić się do wzmacniania lokalnego kapitału społecznego oraz zapewnienie jawności i przejrzystości działań prowadzonych z udziałem środków publicznych. Jego realizacja przyczyni się do zwiększenia poziomu współpracy partnerskiej i zaangażowania lokalnych liderów, partnerów i interesariuszy w działalność LGD, a w konsekwencji do lepszego i szerszego rozwoju całego obszaru i bardziej skutecznego osiągania założonych celów LSR.

Grupy docelowe, w tym grupy defaworyzowane poszczególnych działań komunikacyjnych

Plan komunikacji, w odniesieniu do uczestniczących w nim podmiotów, obejmuje wymiar komunikacji wewnętrznej (pomiędzy osobami i podmiotami w LGD) i komunikacji zewnętrznej (pomiędzy LGD a otoczeniem), z nastawieniem na obustronny dialog. Podstawową grupą docelową Planu komunikacji są podmioty z obszaru objętego LSR, w tym mieszkańcy obszarów wiejskich, w tym przedstawiciele grup defaworyzowanych oraz potencjalni beneficjenci pomocy

(m.in. osoby fizyczne, przedsiębiorcy, gminy, SIK, NGO), wyszczególnione w szczegółowym Planie Komunikacji (Tabela 45, załącznik nr 5 do LSR). Za podstawowe kryterium podziału grup docelowych, będących stronami komunikacji, przyjęto poziom ich zaangażowania/udziału w proces wdrażania LSR:

a) Biuro i organy LGD – osoby i podmioty, będące liderami i inicjatorami wdrażania LSR oraz aktywizacji społeczności lokalnych na obszarze LGD; efekty działań komunikacyjnych będą nastawione z jednej strony na sprawną komunikację wewnętrzną w LGD, z drugiej na skuteczną komunikację z odbiorcami z zewnątrz;
b) beneficjenci/grantobiorcy pomocy (faktyczni i potencjalni) – osoby i podmioty, będące liderami zmian na obszarze LGD, bezpośrednio zaangażowane we wdrażanie LSR; efekty działań komunikacyjnych dotyczyć będą skutecznego informowania odbiorców o możliwościach uzyskania wsparcia w zakresie otrzymania pomocy w ramach wdrażania LSR;
c) bezpośredni uczestnicy operacji/zadań i działań LGD (faktyczni i potencjalni) – osoby i podmioty aktywnie uczestniczące w operacjach/zadaniach lub działaniach LGD, które bezpośrednio mogą z nich korzystać; efekty działań komunikacyjnych obejmują przede wszystkim informowanie o dostępności oraz możliwościach i warunkach udziału w przedsięwzięciach, w celu aktywizacji odbiorców i promocji;
d) pośredni odbiorcy oddziaływania operacji/zadań i działań LGD – pozostałe osoby i podmioty w tym turyści, klienci i inwestorzy korzystający w dalszej perspektywie z rezultatów wdrażania LSR; efekty działań komunikacyjnych skupiają się na promocji realizowanych w ramach LSR przedsięwzięć, uświadomienie możliwości bycia „konsumentem” rezultatów pracy beneficjentów i LGD, upowszechnianiu informacji o korzyściach jakie wynikają z realizacji LSR dla obszaru oraz propagowaniu poszanowania i efektywnego użytkowania powstałych dóbr i usług;
e) grupy defaworyzowane – zidentyfikowane na obszarze LSR grupy społeczne zagrożone wykluczeniem społecznym lub zawodowym ze względu na utrudniony dostęp do rynku pracy (seniorzy powyżej 50 roku życia; kobiety, w tym matki powracające na rynek pracy; osoby młode w wieku 16-29 lat oraz bezrobotni), dla których skierowane są osobne działania komunikacyjne zawarte w szczegółowym Planie komunikacji (Tabela 45, załącznik nr 5 do LSR); efekty działań komunikacyjnych obejmują przede wszystkim informowanie o dostępności oraz możliwościach i warunkach udziału w przedsięwzięciach, w celu aktywizacji odbiorców i promocji działań.

Działania komunikacyjne i środki przekazu oraz wskaźniki ich realizacji

LGD zakłada okresowe i/lub bieżące używanie działań komunikacyjnych oraz towarzyszących im środków przekazu, spośród następujących:

a) komunikacja bezpośrednia np.: doradztwo w Biurze LGD, szkolenia, warsztaty, wizyty studyjne, konferencje, imprezy, wydarzenia informacyjno-promocyjne, itp.
b) komunikacja pośrednia np.: strony internetowe, portale społecznościowe, poczta elektroniczna, papierowe materiały promocyjno-informacyjne, w tym ulotki, foldery, materiały szkoleniowe, zaproszenia, plakaty, itp.; prezentacje multimedialne, tablice informacyjne; lokalne media: prasa; ankiety, itp.

Różnorodne działania i środki wyszczególnione w szczegółowym Planie Komunikacji (Tabela 45, załącznik nr 5 do LSR) zostały dobrane na podstawie doświadczenia LGD z poprzedniego okresu programowania LEADER 2007-2013 oraz zastosowanych innowacyjnych dla LGD metod partycypacji społecznej. Są one adekwatne do celów i wskaźników Planu komunikacji oraz dopasowane do potrzeb odbiorców, z uwzględnieniem zakładanych kompetencji (grup docelowych, w tym defaworyzowanych), a także zasobów ludzkich, czasowych, finansowych i możliwości organizacyjnych, jakimi będzie dysponować LGD. Planuje się, aby komunikaty były w miarę potrzeb i możliwości atrakcyjne, różnorodne, w tym w innowacyjnej dla LGD formie, a stopień ich zaawansowania umożliwiał przejrzysty i zrozumiały przekaz i odbiór, z uwzględnieniem zasięgu jak i wielkości grupy odbiorców. Wyszczególnione w LSR elementy Planu komunikacji nie ograniczają możliwości LGD do realizacji innych działań i zakupów m.in. o charakterze promocyjnym.

W celu utrzymania mobilizacji społecznej w całym kilkuletnim procesie komunikacji w trakcie wdrażania LSR, LGD zamierza systematycznie i skutecznie docierać do społeczności lokalnych, by:

- informować o wdrażaniu LSR i współfinansowaniu z Unii Europejskiej, w tym z EFRROW i PROW 2014-2020;
- uzyskiwać informacje zwrotne na temat wdrażania LSR;
- angażować w działania LGD i realizację LSR.

LGD w ramach Planu komunikacji uwzględnia grupy defaworyzowane, w celu przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu, wzmocnieniu kapitału społecznego oraz stworzenia warunków i/lub zwiększenia szans na podjęcie pracy na obszarze LSR. Poniżej przedstawia się przykładowy katalog działań będących dodatkowym sposobem dotarcia do przedstawicieli ww. grup, uwzględniony w szczegółowym Planie komunikacji (Tabela 45, załącznik nr 5 do LSR):

- informowanie o szkoleniach/kursach, itp. dla przedstawicieli grup defaworyzowanych, w tym w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- kampanie informacyjne.

Wskaźniki realizacji działań komunikacyjnych zawarte w szczegółowym Planie komunikacji (Tabela 45, załącznik nr 5 do LSR) zostały tak dobrane, by umożliwić bieżącą weryfikację wyników i końcową kontrolę efektywności realizowanych działań.

Planowane efekty, analiza efektywności działań komunikacyjnych i środków przekazu

LGD zakłada realizację Planu komunikacji pod kątem osiągnięcia planowanych docelowych efektów wskazanych w szczegółowym Planie komunikacji (Tabela 45, załącznik nr 5 do LSR). W celu zapewnienia przejrzystości i efektywności prowadzonych działań komunikacyjnych LGD będzie analizować efektywność działań komunikacyjnych i środków przekazu, weryfikując je pod kątem następujących założeń:

- zgodność komunikacyjna grupy docelowej – komunikat powinien trafić do właściwego odbiorcy, adekwatnym kanałem, właściwym językiem i w odpowiednim terminie;
- zgodność zasięgu z metodą komunikacji – narzędzia komunikacji powinny odpowiadać zasięgowi promowanego komunikatu;
- ekonomiczność działania komunikacyjnego – metody komunikacji powinny zakładać wybór narzędzi o koszcie dotarcia do odbiorcy pozwalającym na zachowanie pożądanej jakości i celów przekazu;
- reprezentatywność grupy docelowej – komunikat powinien uwzględniać właściwy zakres grupy odbiorców, adekwatny do jej potencjalnej wielkości.

Sposób wykorzystania w procesie realizacji LSR wniosków/opinii zebranych podczas działań komunikacyjnych, tryb korygowania Planu komunikacji oraz działania naprawcze w przypadku wystąpienia problemów

LGD przewiduje konsultacje LSR ze społecznością lokalną przy aktualizacji LSR, dlatego strategia wraz z Planem komunikacyjnym będzie upubliczniona na stronie internetowej LGD przez cały okres realizacji LSR, dając mieszkańcom obszaru możliwość bieżącego wnoszenia do niego uwag, opinii i propozycji zmian. Wykorzystując różne metody partycypacji społecznej LGD będzie także na bieżąco gromadzić i analizować zgłoszenia adresatów komunikatów i uwzględniać je w dalszych działaniach komunikacyjnych i wdrażających LSR. Sposobem wykorzystania wniosków, zebranych podczas realizowanych działań, będzie ewaluacja Planu komunikacji, mająca na celu weryfikację jego poprawności i aktualności. Pozyskane informacje posłużą do podjęcia decyzji w zakresie zmiany mającej na celu usprawnienie i/lub dostosowanie zapisów LSR i działań LGD do aktualnych potrzeb realizatorów i odbiorców LSR.

W przypadku, gdy wyniki ewaluacji okażą się niezadowalające lub w sytuacji problemów z realizacją LSR albo niskim poparciu społecznym dla realizowanych działań albo nieefektywnością lub nieekonomicznością zaplanowanych działań komunikacyjnych lub środków przekazu lub wskaźników, LGD wprowadzi działania naprawcze do Planu komunikacyjnego. Tryb korygowania Planu komunikacji polegać będzie na przeprowadzeniu przy użyciu adekwatnych partycypacyjnych metod ewaluacyjnych (np. ankiety, spotkania, mailing, strony www, portale społecznościowe, itp.), a następnie podjęciu decyzji o pożądanej zmianie. Pozwoli to na doprecyzowanie i usprawnienie prowadzonych działań na linii nadawca-odbiorca. Działania naprawcze mogą obejmować:

- identyfikację przyczyn ujawnionych problemów,
- zaplanowanie rodzaju działań naprawczych,
- określenie ram czasowych, w jakich zakłada się osiągnięcie poprawy,
- wskazanie osób odpowiedzialnych za realizację i nadzorowanie podjętych działań naprawczych,
- określenie dodatkowych działań weryfikujących rezultaty wdrożonych zmian,
- usunięcie lub zmianę działania komunikacyjnego lub środka przekazu lub wskaźnika.

Budżet przewidziany na działania komunikacyjne w okresie realizacji LSR

Przy wydatkowaniu środków na działania komunikacyjne zakłada się kierowanie zasadą racjonalności, oszczędności i efektywności gospodarowania.

Promocja w grantach

1) Definicja „działań promujących obszar LSR” w ramach zadań projektu grantowego, w odniesieniu do przedsięwzięcia 1.4.2, została określona następująco:
   - Działania promujące obszar LSR – to działania, mające na celu wyeksponowanie oraz promocję walorów i atrakcji obszaru LSR oraz jego zasobów, w szczególności poprzez wydarzenia i/lub imprezy takie jak np. konkursy, przeglądy, festiwale, wystawy, koncerty, spektakle, konferencje, targi tematyczne, kampanie promocyjne, a także nagrania audio/video, wydanie publikacji (np. foldery, broszury, katalogi, prospekty, mapy, przewodniki, książki, albumy, kalendarze, pocztówki), stworzenie strony internetowej i/lub aplikacji, itp., przy czym działanie niebędące wydarzeniem lub imprezą nie może być jedynym działaniem promocyjnym obszar LSR w ramach zadania).
2) Definicja „środków przekazu” w ramach zadań projektu grantowego, w odniesieniu do przedsięwzięć: 1.2.1, 1.4.2, została określona następująco:
   - Środki przekazu – to środki społecznego komunikowania służące promocji zadania, takie jak np. plakaty, ulotki, ogłoszenia w mediach (prasa, radio, tv, internet), informacje ustne podczas wydarzeń/imprez.

ROZDZIAŁ X ZINTEGROWANIE

W ramach LSR, LGD w sposób spójny i kompleksowy, w zakresie celu szczegółowego 1.2 „Aktywne społeczności dążące do rozwoju podnoszącego jakość życia” będzie realizowała przypisane mu przedsięwzięcie 1.2.1 „Wzmocnienie kapitału społecznego, w tym z uwzględnieniem ochrony środowiska lub przeciwdziałania zmianom klimatu” oraz w zakresie celu szczegółowego 1.4 „Obszar objęty działalnością promocyjną, wzmacniającą rozpoznawalność zewnętrzną oraz identyfikację mieszkańców z lokalnym środowiskiem, w tym z uwzględnieniem dziedzictwa lokalnego” będzie realizowała przypisane mu przedsięwzięcia 1.4.1 ”Zachowanie dziedzictwa lokalnego” i 1.4.2 „Promowanie obszaru LSR” za pomocą różnych form tj. poprzez: nabór grantów, projekty współpracy, a także aktywizację i koszty bieżące LGD. Przedsięwzięcia te adresowane są w szczególności do organizacji pozarządowych, gmin, samorządowych instytucji kultury lub mieszkańców oraz LGD (projekt współpracy), dzięki czemu zaangażowana zostanie szeroka grupa podmiotów i partnerów.
LSR zapewnia także odpowiednią sekwencję interwencji poprzez wykonanie odpowiednich kroków:

1) na etapie opracowania LSR:
   - konsultacje społeczne pozwalające poznać oczekiwania/potrzeby/problemy mieszkańców obszaru (analiza SWOT),
   - zaplanowanie i zdefiniowanie sposobu rozwiązania zdiagnozowanej potrzeby/zagrożenia (nabór grantów/projekt współpracy);
2) na etapie realizacji LSR: przygotowywanie naborów grantów/projektu współpracy w celu zmniejszenia skutków tego zagrożenia.

LGD, w ramach LSR, użyje również różnych metod (np. szkoleń/warsztatów/prelekcji) oraz zaangażuje różne sektory i partnerów (na etapie tworzenia LSR: w ramach konsultacji społecznych – mieszkańcy; w ramach konsultacji strategicznych – przedstawiciele sektora społecznego i gospodarczego, w ramach zogniskowanego wywiadu grupowego – przedstawiciele JST; na etapie realizacji LSR: w zadaniu dotyczącym podnoszenia świadomości proekologicznej wezmą udział m.in. mieszkańcy obszaru LSR, sektor publiczny [np. szkoły], sektor gospodarczy [np. wynajęty prelegent]), w stosunku do zidentyfikowanego podczas analizy SWOT potrzeby/zagrożenia dotyczącego zanieczyszczenia środowiska przyrodniczego, niskiej świadomości ekologicznej mieszkańców, niewystarczającej edukacji i brakiem stosowania rozwiązań proekologicznych w gospodarstwach i przedsiębiorstwach. LGD w stosunku do zidentyfikowanego problemu skieruje interwencję w formie zadania, mającego na celu podniesienie świadomości proekologicznej m.in. poprzez organizowanie np. szkoleń/warsztatów/prelekcji dotyczących ochrony środowiska. Przyczyni się to do podniesienia świadomości proekologicznej mieszkańców obszaru LSR.

LSR będzie integrowała przynajmniej 3 branże działalności gospodarczej, tj. sekcje kodów PKD np. P, J, R. Przykładem są tu np. organizowane przez LGD szkolenia z zakresu ochrony środowiska, wpisujące się w sekcję P – „Edukacja” (wskaźnik produktu 1.2.1.5), wydanie publikacji dotyczących obszaru LGD wpisujące się w sekcję J – „Informacja i komunikacja” (wskaźnik produktu 1.4.2.1), organizację wydarzeń związanych z kulturą, rozrywką i rekreacją np. rajd rowerowy przeprowadzony przez PTTK (wskaźnik produktu 1.4.2.1) wpisujące się w sekcję R – „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją”. Ponadto, mając na względzie zintegrowanie przynajmniej 3 branż w ramach LSR, LGD nie planuje ograniczania sekcji kodów PKD na etapie składania wniosków na podejmowanie lub rozwijanie działalności gospodarczej, zgodnie z obowiązującymi na dzień składania LSR rozporządzeniami. LGD zakłada również dostęp do dofinansowania wszystkim sektorom tj. publicznemu, społecznemu, gospodarczemu i mieszkańcom, poprzez realizację zdefiniowanych w LSR poszczególnych przedsięwzięć. Tym samym LSR zakłada integrację przynajmniej 3 branż i 3 sektorów.

Zintegrowanie LSR z poszczególnymi dokumentami planistycznymi/strategicznymi, przygotowanymi na różnych szczeblach samorządu terytorialnego, w tym na podstawie:

- strategii lub innych dokumentach gminnych gmin należących do obszaru LSR,
- strategii powiatowych oraz innych dokumentów dotyczących określonych zakresów życia społecznego,
- zaktualizowanej Strategii Województwa Wielkopolskiego na lata 2014-2020,

przedstawia się następująco:

Tabela 36 Matryca powiązań pomiędzy celami szczegółowymi LSR a celami zawartymi w Strategii lub innym dokumencie planistycznym Gminy należącej do obszaru LSR

Strategia lub inny dokument planistyczny Gminy z obszaru LSR	Cele szczegółowe LSR			
	Cel szczegółowy 1.1	Cel szczegółowy 1.2	Cel szczegółowy 1.3	Cel szczegółowy1.4
Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2005–2014	Dokument planistyczny Gminy Krotoszyn, na dzień składania LSR jest w trakcie opracowywania. Aktualnie nie można określić spójności pomiędzy celami.			
Strategia Rozwoju Gminy Ostrów Wielkopolski na lata 2004-2013	Dokument planistyczny Gminy Ostrów Wielkopolski, na dzień składania LSR jest w trakcie opracowywania. Aktualnie nie można określić spójności pomiędzy celami.			
Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Nowe Skalmierzyce z 2003 roku	Dokument planistyczny Gminy i Miasta Nowe Skalmierzyce, na dzień składania LSR jest w trakcie opracowywania. Aktualnie nie można określić spójności pomiędzy celami.			
Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2004-2013	Dokument planistyczny Gminy i Miasta Raszków, na dzień składania LSR jest w trakcie opracowywania. Aktualnie nie można określić spójności pomiędzy celami.			
Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Zduny na lata 2004-2013	Dokument planistyczny Gminy Zduny, na dzień składania LSR jest w trakcie opracowywania. Aktualnie nie można określić spójności pomiędzy celami.			
Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Sulmierzyce na lata 2008-2013	Dokument planistyczny Gminy Miejskiej Sulmierzyce, na dzień składania LSR jest w trakcie opracowywania. Aktualnie nie można określić spójności pomiędzy celami.			

Źródło: opracowanie własne

Gminy wchodzące w skład LGD opracowują niezależnie swoje dokumenty planowania strategicznego, w których określają główne kierunki rozwoju oraz tworzą hierarchię celów. W LSR, na dzień składania, nie można określić spójności z celami tych dokumentów z uwagi na ich aktualne opracowywanie.

Tabela 34 przedstawia Matrycę powiązań i spójności pomiędzy celami szczegółowymi LSR i przedsięwzięciami a celami zawartymi w Strategiach i Programach Powiatowych.

Tabela 37 Matryca powiązań i spójności pomiędzy celami szczegółowymi LSR i przedsięwzięciami a celami zawartymi w Strategiach i Programach Powiatowych

Strategia lub Program planistyczny Powiatów z obszaru LSR	Cele szczegółowe LSR					
	Cel szczegółowy 1.1	Cel szczegółowy 1.2	Cel szczegółowy 1.3		Cel szczegółowy1.4	
	Przedsięwzięcie 1.1.1	Przedsięwzięcie 1.2.1	Przedsięwzięcie 1.3.1	Przedsięwzięcie 1.3.2	Przedsięwzięcie 1.4.1	Przedsięwzięcie 1.4.2
Strategia Rozwoju Powiatu Krotoszyńskiego na lata 2014-2020	**Cel strategiczny II** Zrównoważone wykorzystanie potencjału przestrzennego, w tym środowiska **Cel operacyjny 2.3**. Podniesienie poziomu atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej powiatu.	**Cel strategiczny I** Zwiększenie potencjału społecznego powiatu **Cel operacyjny 1.1.**Poprawa jakości systemu nauczania **Cel operacyjny 1.3.**Zmniejszenie negatywnych skutków problemów społecznych **Cel strategiczny II** Zrównoważone wykorzystanie potencjału przestrzennego, w tym środowiska **Cel operacyjny 2.1.** Poprawa stanu środowiska naturalnego **Cel strategiczny III** Wzmocnienie potencjału powiatu poprzez dobre zarządzanie i partycypację obywatelską **Cel operacyjny 3.3.**Budowa społeczeństwa obywatelskiego	**Cel strategiczny IV** Zwiększenie potencjału ekonomicznego powiatu **Cel operacyjny 4.1.** Zapewnienie warunków rozwoju gospodarki lokalnej **Cel operacyjny 4.2.** Rozwój rynku pracy **Cel operacyjny 4.3.** Promocja lokalnej gospodarki		**Cel strategiczny II** Zrównoważone wykorzystanie potencjału przestrzennego, w tym środowiska **Cel operacyjny 2.1.**Poprawa stanu środowiska naturalnego **Cel operacyjny 2.3.** Podniesienie poziomu atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej powiatu **Cel strategiczny IV** Zwiększenie potencjału ekonomicznego powiatu **Cel operacyjny 4.3.** Promocja lokalnej gospodarki	
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie krotoszyńskim na lata 2013-2020		**Priorytet IV** Wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym **Cel operacyjny C** Zapobieganie degradacji ekonomicznej i społecznej osób i rodzin zagrożonych bezrobociem i skutkami utraty pracy	**Priorytet IV** Wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym **Cel operacyjny C** Zapobieganie degradacji ekonomicznej i społecznej osób i rodzin zagrożonych bezrobociem i skutkami utraty pracy			
Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla rozwoju Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej z 2014 r.		**Priorytet 2** Przyjazne środowisko **Cel Priorytetu** Poprawa warunków środowiska poprzez wdrażanie proekologicznych przedsięwzięć na terenie Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej **Priorytet 3** Aktywne, twórcze i wykształcone społeczeństwo **Cel Priorytetu** Aktywizacja społeczności lokalnej poprzez poprawę warunków życia, rozwoju i edukacji oraz przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia	**Priorytet 1**Dynamiczna i nowoczesna gospodarka **Cel Priorytetu** Rozwój gospodarki oparty o lokalne zasoby i potencjały		**Priorytet 3** Aktywne, twórcze i wykształcone społeczeństwo **Cel Priorytetu** Aktywizacja społeczności lokalnej poprzez poprawę warunków życia, rozwoju i edukacji oraz przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia	
Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2014-2020		**Cel strategiczny 1** Osoby młode zaadaptowane do zmieniających się uwarunkowań na rynku pracy **Cel operacyjny 1.1.** Zwiększona przedsiębiorczość osób młodych **Cel operacyjny 1.2.** Równy dostęp do zatrudnienia młodych osób zagrożonych wykluczeniem oraz wykluczonych społecznie i zawodowo **Cel strategiczny 3** Edukacja przez całe życie i zapobieganie bezrobociu **Cel operacyjny 3.1.** Dostosowanie oferty kształcenia zawodowego na poziomie ponadgimnazjalnym do potrzeb rynku pracy	**Cel strategiczny 4** Innowacje polityki społecznej służące aktywizacji i integracji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym **Cel operacyjny 4.1.** Wzrost poziomu aktywności i zatrudnialności osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym poprzez działania aktywnej integracji			

		Cel operacyjny 3.2. Objęcie osób bezrobotnych szkoleniami zawodowymi w celu zdobycia przez nie kwalifikacji adekwatnych do potrzeb rynku pracy m.in. w przypadku braku kwalifikacji, konieczności zmiany lub uzupełnienia kwalifikacji oraz utraty zdolności wykonywania pracy w dotychczas wykonywanym zawodzie **Cel operacyjny 3.3.** Wykorzystanie usług rynku pracy, które umożliwią zdobycie umiejętności uniwersalnych niezbędnych do aktywnego poszukiwania pracy oraz podniesienia poziomu motywacji w zakresie aktywności zawodowej poprzez poradnictwo zawodowe		
		Cel strategiczny 4 Innowacje polityki społecznej służące aktywizacji i integracji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym **Cel operacyjny 4.1.**Wzrost poziomu aktywności i zatrudnialności osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym poprzez działania aktywnej integracji		

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentów strategicznych wyższego szczebla

Cele i przedsięwzięcia LSR są również powiązane i spójne ze Zaktualizowaną Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 r.:
Cel generalny Strategii Województwa Wielkopolskiego: „Efektywne wykorzystanie potencjałów rozwojowych na rzecz wzrostu konkurencyjności województwa, służące poprawie jakości życia mieszkańców w warunkach zrównoważonego rozwoju”.
Strategia województwa określa kluczowe, priorytetowe dla województwa obszary rozwoju: jakość życia, kapitał społeczny, przedsiębiorczość, praca, edukacja oraz infrastruktura. Zwraca także uwagę na konieczność zachowania zrównoważonego rozwoju w kontekście podnoszenia jakości życia, zastosowania innowacyjności jako podstawy przedsiębiorczości oraz włączenia społecznego jako fundamentu budowania kapitału społecznego.
Cel ogólny LSR: „Społecznie przyjęty, optymalny stan rozwoju obszaru, z wykorzystaniem potencjału gospodarczego i ludzkiego, mający na względzie ochronę środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu i innowacyjność”.
Wskazany powyżej cel ogólny LSR jest więc spójny z celem generalnym Strategii Rozwoju Województwa, ponieważ zakłada także poprawę jakości życia, osiągniętą poprzez rozwój obszaru. Rozwój lokalny w aspekcie gospodarczym odwołuje się bezpośrednio do takich obszarów priorytetowych województwa jak: praca, przedsiębiorczość oraz infrastruktura. Rozwój w aspekcie społecznym nawiązuje do kapitału społecznego oraz edukacji. Zarówno LSR jak i Strategia Województwa w celach nadrzędnych podkreślają potrzebę innowacyjności oraz zrównoważonego rozwoju, który obejmuje między innymi ochronę środowiska oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu.
U podstaw opracowania i realizacji LSR leży przede wszystkim szeroko rozumiany rozwój obszarów wiejskich, co jest tożsame z celem strategicznym 5 Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego - „Zwiększenie spójności województwa”, który będzie realizowany przez cel operacyjny 5.1 - „Wsparcie ośrodków lokalnych” m.in. poprzez aktywizację środowisk lokalnych na rzecz rozwoju oraz wsparcie lokalnej gospodarki oraz cel operacyjny 5.2 - „Rozwój obszarów wiejskich” m.in. poprzez wzmocnienie kapitału ludzkiego i rozwój edukacji, wsparcie sektorów pozarolniczych oraz wzmocnienie endogenicznej bazy ekonomicznej, stymulowanie rozwoju lokalnego oraz inicjatyw lokalnych, propagowanie i wdrażanie idei odnowy wsi, promocję i ochronę dziedzictwa kulturowego wsi oraz rozwój organizacji pozarządowych działających na wsi.

Zgodność pomiędzy celami występuje także na niższym poziomie hierarchii celów:
Cel szczegółowy 1.1 LSR - „Obszar wyposażony w ogólnodostępną i niekomercyjną infrastrukturę wspierającą życie społeczne” jest zbieżny z następującymi celami strategicznymi i operacyjnymi Strategii Rozwoju Województwa:

- cel strategiczny 3 - „Lepsze zarządzanie energią”, realizowany przez cel operacyjny 3.1 „Optymalizacja gospodarowania energią” poprzez m.in. termomodernizację istniejących budynków oraz promocję energooszczędności w budownictwie;
- cel strategiczny 8 - „Zwiększenie zasobów oraz wyrównywanie potencjałów społecznych województwa”, realizowany przez cel operacyjny 8.4 „Promocja zdrowego stylu życia”, m.in. poprzez tworzenie infrastruktury dla podtrzymania aktywności fizycznej i psychospołecznej, w szczególności seniorów oraz osób niepełnosprawnych.

Cel szczegółowy 1.2 LSR - „Aktywne społeczności dążące do rozwoju podnoszącego jakość życia” jest zbieżny z następującymi celami strategicznymi i operacyjnymi Strategii Rozwoju Województwa:

- cel strategiczny 2 - „Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie zasobami”, realizowany przez cel operacyjny 2.10 „Promocja postaw ekologicznych”, m.in. poprzez wspieranie i promocję inicjatyw społecznych w sferze ochrony środowiska przyrodniczego oraz programy i akcje proekologiczne, także wśród przedsiębiorców;
- cel strategiczny 5 - „Zwiększenie spójności województwa”, który będzie realizowany przez cel operacyjny 5.2 „Rozwój obszarów wiejskich”, m.in. poprzez wzmocnienie kapitału ludzkiego i rozwój edukacji, stymulowanie rozwoju lokalnego oraz inicjatyw lokalnych, propagowanie i wdrażanie idei odnowy wsi,
- cel strategiczny 6 - „Wzmocnienie potencjału gospodarczego regionu”, który będzie realizowany przez cele operacyjne:
  - 6.11 - „Rozwój gospodarki społecznej”, poprzez m.in. realizację działań edukacyjnych i promocyjnych w zakresie gospodarki społecznej;
  - 6.12 - „Rozwój „srebrnego” sektora gospodarki”, poprzez m.in. tworzenie warunków i promocję komunikacji społecznej.
- cel strategiczny 7 - „Wzrost kompetencji mieszkańców i zatrudnienia”, realizowany przez cel operacyjny 7.3 „Promocja przedsiębiorczości i zatrudnialności” m.in. poprzez wsparcie systemu poradnictwa w zakresie własnej działalności gospodarczej;
- cel strategiczny 8 - „Zwiększenie zasobów oraz wyrównanie potencjałów społecznych województwa”, realizowany przez cele operacyjne:
  - 8.1 - „Wzmacnianie aktywności zawodowej” poprzez m.in. efektywną aktywizację zawodową osób niepracujących i poszukujących pracy oraz wspieranie zdolności do zatrudnienia osób 50+;
  - 8.5 - „Wzmacnianie włączenia społecznego” poprzez m.in. działania na rzecz zapobiegania zjawisku wykluczenia społecznego poprzez szeroko rozumianą integrację społeczną;
  - 8.8 - „Budowa kapitału społecznego na rzecz społeczeństwa obywatelskiego” poprzez m.in. wzmocnienie świadomości lokalnej i regionalnej.

Cel szczegółowy 1.3 LSR -„Przedsiębiorczość ukierunkowana na rozwój gospodarczy i tworzenie miejsc pracy” jest zbieżny z następującymi celami strategicznymi i operacyjnymi Strategii Rozwoju Województwa:

- cel strategiczny 3 - „Lepsze zarządzanie energią”, realizowany przez cel operacyjny 3.2. „Rozwój produkcji i wykorzystanie alternatywnych źródeł energii” poprzez m.in. promocję odnawialnych źródeł energii wśród przedsiębiorców;
- cel strategiczny 6 - „Wzmocnienie potencjału gospodarczego regionu”, który będzie realizowany przez cel operacyjny 6.1 „Zwiększenie innowacyjności przedsiębiorstw”;
- cel strategiczny 7 - „Wzrost kompetencji mieszkańców i zatrudnienia”, który będzie realizowany przez cel operacyjny 7.3 „Promocja przedsiębiorczości i zatrudnialności”, poprzez m.in. wsparcie systemu poradnictwa w zakresie własnej działalności gospodarczej.

Cel szczegółowy 1.4 LSR - „Obszar objęty działalnością promocyjną, wzmacniającą rozpoznawalność zewnętrzną oraz identyfikację mieszkańców z lokalnym środowiskiem, w tym z uwzględnieniem dziedzictwa lokalnego” jest zbieżny z następującymi celami strategicznymi i operacyjnymi Strategii Rozwoju Województwa:

- cel strategiczny 2 - „Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami”, który będzie realizowany poprzez cel operacyjny 2.3 „Ochrona zasobów leśnych i racjonalne ich wykorzystanie” m.in. poprzez promocję edukacji leśnej.

- cel strategiczny 5 - „Zwiększenie spójności województwa”, który będzie realizowany przez cel operacyjny 5.2 „Rozwój obszarów wiejskich”, m.in. poprzez promocję i ochronę dziedzictwa kulturowego wsi.
- cel strategiczny 8 - „Zwiększenie zasobów oraz wyrównywanie potencjałów społecznych województwa”, realizowany przez cele operacyjne:
  - 8.7 - „Kształtowanie skłonności mieszkańców do zaspokajania potrzeb wyższego rzędu”, m.in. poprzez wspieranie wzrostu czynnego lub biernego udziału kultury w życiu mieszkańców oraz odbudowę i utrzymanie materialnego dorobku kultury i dziedzictwa regionu.
  - 8.10 - „Ochrona i utrwalanie dziedzictwa kulturowego”, m.in. poprzez promocję kultury regionalnej, ochronę i zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz historycznego regionu.

Mając na uwadze powyższe dokumenty przygotowane na szczeblu gminnym, powiatowym oraz wojewódzkim, stwierdza się, iż LSR jest z nimi powiązana zarówno celami strategicznymi jak i celami operacyjnymi, a planowane do realizacji przedsięwzięcia są spójne pod względem kierunku rozwoju i nawiązują do określonych w nich celów.

ROZDZIAŁ XI MONITORING I EWALUACJA

Przesłanki leżące u podstaw opracowania monitoringu i ewaluacji

Jednym z kluczowych celów realizacji LSR jest spowodowanie pozytywnych zmian w obszarach diagnozowanych, jako wymagających wsparcia. Aby pożądana przemiana mogła zaistnieć, niezbędne jest podjęcie szeregu zaplanowanych działań, które ułożone w logiczny ciąg umożliwią osiągnięcie ustalonych założeń. W świetle powyższego LGD zaplanowało wewnętrzny system weryfikacji i diagnozowania postępów, określając poniżej zasady i procedury dokonywania ewaluacji oraz monitorowania, służące zbadaniu funkcjonowania LGD oraz wdrażania LSR. W przygotowaniu monitoringu i ewaluacji wykorzystano 6 metod partycypacyjnych (Punkt konsultacyjny ds. opracowania LSR, Grupa robocza 4 LGD, Warsztaty konsultacyjne, Partycypacyjna grupa robocza, Warsztaty przyszłościowe, Zespół roboczy).

Podczas spotkania grupy roboczej 4 LGD sformułowane podstawowe założenia i cele monitoringu i ewaluacji. Wykazały one konieczność zaplanowania systemu w taki sposób, aby utrzymać lub podnosić jakość i efektywność działań, sprawnie wydatkować środki publiczne, a także do szybko reagować na zmieniające się warunki otoczenia wewnętrznego i zewnętrznego na terenie LGD. Podczas prac z partycypacyjną grupą roboczą opracowano zasady i procedury, następnie podczas warsztatów konsultacyjnych określono kluczowe elementy podlegające monitoringowi i ewaluacji, czas i okres prowadzenia badań, sposób pomiaru i sposób pozyskiwania danych. W oparciu o zebrane informacje Zespół ds. LSR podczas konsultacji dokumentu na warsztatach przyszłościowych wyznaczył sposób wykorzystania wyników z ewaluacji i analizy danych monitoringowych, wraz ze wskazaniem planowanych do zastosowania kryteriów ewaluacyjnych. Przez cały czas tworzenia dokumentu był on również indywidualnie konsultowany z mieszkańcami w Punkcie konsultacyjnym ds. opracowania LSR. LGD zakłada również w ramach monitoringu i ewaluacji konsultacje LSR ze społecznością lokalną przy aktualizacji LSR (załącznik nr 2 do LSR).

Założenia i cele monitoringu i ewaluacji

Nadrzędnym celem monitoringu i ewaluacji jest zapewnienie informacji niezbędnych dla lepszego zarządzania LSR i informowania ogółu społeczeństwa o wynikach jej realizacji. Umożliwi on ocenę skuteczności i poprawności wdrażania LSR i funkcjonowania LGD, pozwoli na wczesne ostrzeganie przed zagrożeniami oraz dostarczy informacji niezbędnych do podjęcia decyzji o ewentualnych zmianach.
System składa się z dwóch podsystemów:

- monitoring – obejmuje zbieranie i selekcjonowanie danych, gromadzenie, przechowywanie i przetwarzanie informacji niezbędnych do prowadzenia ewaluacji; „rejestruje” najbardziej bezpośrednie efekty wdrażania LSR i funkcjonowania LGD (wkład i produkty) i sprawdza czy to, co zostało zaplanowane jest w wyznaczonych terminach i wielkościach realizowane;
- ewaluacja – obejmuje analizę i interpretację danych zgromadzonych w podsystemie monitoringu; ustala związki pomiędzy podjętymi działaniami, a uzyskanymi efektami (rezultaty i oddziaływanie) i ukierunkowuje rekomendacje na przyszłość.

System będzie realizowany przez poszczególne właściwe wewnętrzne podmioty LGD lub podmioty zewnętrzne, w zależności od potrzeb determinowanych przez tematykę badania oraz złożoność zagadnień będących jego przedmiotem. W realizację systemu zaangażowane będą lokalne społeczności (reprezentanci poszczególnych sektorów oraz mieszkańcy obszaru LGD), w tym beneficjenci pomocy i bezpośredni odbiorcy działań realizowanych przez LGD. Będą oni zobowiązani z jednej strony przekazywać wszystkie niezbędne informacje, aby umożliwić prowadzenie monitoringu, z drugiej strony będą pełnić istotną rolę jako odbiorcy wyników ewaluacji. Do realizacji systemu w uzasadnionych przypadkach zostaną dobrane odpowiednie metody i techniki badań (jakościowe i ilościowe), z zachowaniem praktycznego charakteru, a także z uwzględnieniem posiadanych zasobów i możliwości LGD.

Każde działanie w ramach monitoringu i ewaluacji zakończy się opracowaniem wniosków i rekomendacji służących polepszeniu jakości przyszłych działań, które powinny być jak najszybciej wdrażane. W przypadku ograniczeń budżetowych zakłada się zastosowanie przykładowych rozwiązań:

- zawężenie zakresu badań do priorytetowych, o najwyższej istotności,
- zmniejszenie badanej próby podmiotów objętych badaniem, z zachowaniem minimum niezbędnego do przeprowadzenia badania w sposób reprezentatywny,
- wybór tańszych rozwiązań, narzędzi, technik, itp. służących przeprowadzeniu badania,
- przeprowadzenie badań lub ich etapów we własnym zakresie, z zachowaniem obiektywizmu i odpowiedniej jakości prowadzenia badania.

Zasady i procedury dokonywania monitoringu i ewaluacji

1. Monitoring wdrażania LSR i funkcjonowania LGD

Monitoring jako część procesu zarządzania LSR, będzie poległ na prowadzeniu obserwacji wdrażania LSR i funkcjonowania LGD, w tym wkładów i produktów jakie one obejmują i będzie podstawowym warunkiem pozyskania rzetelnych danych umożliwiających dokonanie ewaluacji. Jego celem będzie uzyskanie informacji

zwrotnych, a także ocena zgodności prowadzonych przedsięwzięć z wcześniejszymi założeniami. Elementy podlegające monitoringowi w zakresie funkcjonowania i wdrażania LSR określają Tabele 38 i 39.

Etapy monitoringu będą obejmować pozyskiwanie i dokumentowanie danych, ich weryfikację i aktualizację oraz porównanie z wartościami planowanymi w celu przygotowania do ewaluacji. Sposoby pozyskiwania danych i sposoby pomiaru w zakresie funkcjonowania i wdrażania LSR wskazują Tabele 38 i 39. Proces, uwzględniający partycypację społeczną, obejmie monitorowanie wdrażania LSR i funkcjonowania LGD pod względem:

a) rzeczowym – mierzalne i weryfikowalne dane oraz wskaźniki;
b) operacyjnym – kontakty z beneficjentami, wizje lokalne na miejscu realizacji operacji;
c) finansowym – wydatkowanie środków z budżetu.

Monitoring będzie prowadzony w oparciu o następujące kluczowe kryteria:

- przydatność – dostarczenie informacji niezbędnych do oceny wdrażania LSR i funkcjonowania LGD;
- wykonalność – uwzględnienie ograniczeń czasowych i finansowych;
- stosowność – wzięcie pod uwagę informacji i czynników niezbędnych dla realizacji celów badania,
- adekwatność techniczna – prowadzenie działań poprawnie, w sposób gwarantujący pożądaną jakość i wiarygodność uzyskanych wyników, przy założonych nakładach i możliwościach.

Wskaźniki monitoringu, zdefiniowane w Tabelach 38 i 39, obejmują następujące rodzaje:

- wskaźnik wkładu – odnosi się do zasobów zaangażowanych w realizację działania,
- wskaźnik produktu – odnosi się do bezpośrednich produktów powstałych w wyniku realizacji działania.

Czas i okres pomiarów, zawarte w Tabelach 38 i 39, będą obejmować bieżącą weryfikację poszczególnych elementów monitoringu, z uwzględnieniem harmonogramu ewaluacji.

Sposób wykorzystania analizy danych monitoringowych, uwzględniony w Tabelach 38 i 39, zawiera rekomendacje w zakresie wystąpienia negatywnych skutków realizacji danego działania.

2. Ewaluacja wdrażania LSR i funkcjonowania LGD

Jednym z głównych zadań ewaluacji będzie obiektywna ocena rzeczywistych lub oczekiwanych efektów wdrażania LSR i funkcjonowania LGD, pod względem przyczyniania się do osiągnięcia założonych celów LSR oraz ustalenie związków przyczynowo-skutkowych pomiędzy podjętymi działaniami, a osiągniętymi rezultatami i oddziaływaniem. Ewaluacja umożliwi weryfikację trafności założeń i skali zmian w wyniku realizacji LSR oraz sformułowanie rekomendacji służących poprawie jakości prowadzonych działań. Ewaluacja będzie również użytecznym narzędziem społecznej mobilizacji oraz zwiększy przejrzystość działań podejmowanych przez LGD, w tym związanych z wydatkowaniem środków publicznych. Ponadto dzięki partycypacji społecznej ewaluacja przyczyni się do wzrostu zaangażowania społeczności lokalnych we wdrażanie LSR, a tym samym zwiększenie jej społecznego poparcia. Elementy podlegające ewaluacji w zakresie funkcjonowania i wdrażania LSR określają Tabele 40 i 41.

Etapy ewaluacji będą obejmować sformułowanie kryteriów i zakresu ewaluacji, badanie i analizę danych, z uwzględnieniem informacji z monitoringu, konsultowanie i raportowanie rezultatów oraz rekomendacje wraz z wykorzystywaniem wyników z ewaluacji, wskazane w Tabelach 40 i 41. Sposoby pomiaru wskazują Tabele 40 i 41. Ewaluacja będzie prowadzona w oparciu o planowane kryteria, wyszczególnione w Tabelach 40 i 41:

- trafność/odpowiedniość – stopień, w jakim przyjęte działania odpowiadają problemom w zdiagnozowanym obszarze i/lub realnym potrzebom grupy docelowej (zastosowanie: ewaluacja ex-ante, mid-term i on-going);
- efektywność/ekonomiczność (czy działania są racjonalne z ekonomicznego punktu widzenia?) – ocena stosunku poniesionych nakładów do uzyskanych wyników i rezultatów (zastosowanie: ewaluacja ex-ante, mid-term, on-going, ex-post);
- skuteczność/sprawność – ocena bilansu zamierzonych i osiągniętych efektów (zastosowanie: ewaluacja ex-ante, mid-term, on-going, ex-post);
- użyteczność/przydatność – stopień zaspokojenia potrzeb grup docelowych i/lub niwelacji problemów obszaru, w wyniku osiągnięcia rezultatów podejmowanych przedsięwzięć (zastosowanie: ewaluacja ex-post);
- trwałość/ciągłość – badanie, na ile zmiany wywołane oddziaływaniem zrealizowanych przedsięwzięć są zauważalne i trwałe (zastosowanie: ewaluacja ex-post).

Ewaluacja będzie prowadzona w podziale na następujące rodzaje, wskazane w Tabelach 40 i 41, zależne od momentu, w którym ma być realizowana:

- Ewaluacja ex-ante (prowadzona przed realizacją LSR) – będzie analizować jakość, spójność, aktualność i poprawność LSR przed rozpoczęciem jej realizacji oraz planowany system wdrażania programu od strony organizacyjnej. Badanie będzie zawierać również rekomendacje w zakresie rzetelnego gromadzenia danych związanych z planowanymi działaniami w systemie monitoringu (kryteria ewaluacji: trafność, efektywność, skuteczność).
- Ewaluacja mid-term (prowadzona w odniesieniu do etapów wdrażania LSR) – będzie oceniać i analizować osiągnięte na danym etapie efekty i rezultaty; może doprowadzić do modyfikacji oraz aktualizacji przyjętych założeń (kryteria ewaluacji: trafność, efektywność, skuteczność).
- Ewaluacja ex-post (prowadzona po zakończeniu realizacji LSR) – będzie oceniać osiągnięte rezultaty i poziom zrealizowania działań oraz zbada w możliwym zakresie oddziaływanie i długotrwałe efekty wdrażania LSR (kryteria ewaluacji: efektywność, skuteczność, użyteczność, trwałość).
- Ewaluacja on-going (prowadzona na bieżąco, przez cały okres wdrażania LSR) – umożliwi bieżące korygowanie podejmowanych i planowanych do realizacji działań w trakcie ich trwania, będzie wstępnie analizować cząstkowe efekty oraz zidentyfikowane szanse i zagrożenia lub zmiany w otoczeniu, uzupełni na bieżąco pozostałe rodzaje ewaluacji poprzez pogłębioną ocenę, dokonywaną na poziomie poszczególnych etapów i działań oraz poprzez badania w obszarach tematycznych (kryteria ewaluacji: trafność, efektywność, skuteczność, użyteczność).

Wskaźniki ewaluacji, zdefiniowane w Tabelach 40 i 41, obejmują następujące rodzaje:

- wskaźnik rezultatu – odnosi się do sq rezultatów osiągniętych w wyniku realizacji działania;
- wskaźnik oddziaływania – odnosi się do oddziaływania efektów działania w dłuższej perspektywie.

Czas i okres pomiarów zawarte w Tabelach 40 i 41, będą obejmować weryfikację poszczególnych elementów ewaluacji z uwzględnieniem danych z monitoringu.

Sposób wykorzystania wyników z ewaluacji, uwzględniony w Tabelach 40 i 41, zawiera rekomendacje w zakresie wystąpienia negatywnych skutków realizacji danego działania.

Przebieg procedury

1) Elementy monitoringu i/lub ewaluacji są realizowane przez wskazane do tego podmioty lub członków tych podmiotów, w terminach i zakresie przewidzianych dla poszczególnych elementów poddanych badaniu.
2) W ramach poszczególnych elementów monitoringu i/lub ewaluacji podmioty dokonujące oceny przygotowują na bieżąco formularze niezbędne do jej przeprowadzenia.
3) Wartość wskaźników wynika z aktualnie obowiązujących dokumentów, będących podstawą do ich wyznaczenia.
4) Podmioty dokonują monitoringu i/lub ewaluacji na podstawie danych wyszczególnionych we właściwych tabelach, w zakresie pozwalającym na efektywne dokonanie oceny.
5) Praca podmiotów dokonujących monitoringu i/lub ewaluacji kończy się notatką lub raportem, uwzględniającym informacje i wnioski/rekomendacje zgromadzone w ramach badania.
6) Stosowane procedury monitoringowe i ewaluacyjne będą uwzględniać wymagane minimum określone Wytycznymi Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w zakresie monitoringu i ewaluacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach PROW na lata 2014-2020.

ROZDZIAŁ XII STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Projekt Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (LSR), jako dokument, którego realizacja może potencjalnie znacząco wpływać na środowisko, może wymagać na etapie projektowania poddania jego treści strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko. Przedmiotowe przepisy uzależniają jednakże konieczność przeprowadzenia takiej oceny od indywidualnej zawartości dokumentu oraz zewnętrznych uwarunkowań jego realizacji. Przesłanką obowiązkowo kwalifikującą projekt strategii do tego typu oceny byłoby stwierdzone ryzyko wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko, w tym na obszary Natura 2000 w związku z realizacją zaplanowanych w niej przedsięwzięć, którego w ramach przeprowadzonej analizy nie zidentyfikowano.

Przeprowadzona przez LGD analiza oddziaływania LSR na środowisko obszaru obejmującego teren 3 gmin powiatu krotoszyńskiego: Krotoszyn, Zduny, Sulmierzyce oraz teren 3 gmin z powiatu ostrowskiego: Ostrów Wielkopolski, Nowe Skalmierzyce i Raszków, została opracowana zgodnie z wytycznymi Ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013 r. poz. 1235 z późn. zm.). Analiza dotyczy następujących zagadnień: analizy i oceny środowiska przyrodniczego oraz problemów jego ochrony, identyfikacji charakterystyki przewidywanych znaczących oddziaływań i ustaleń zawartych w LSR. Ma ona na celu sprawdzenie stopnia uwzględnienia w LSR celów ochrony środowiska i priorytetów ekologicznych ustanowionych na szczeblu regionalnym, krajowym. Porównanie zapisów LSR oraz strategicznych dokumentów wyższego szczebla tj.: Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020,Zaktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 r. Wielkopolska 2020,Strategii Rozwoju Powiatu Krotoszyńskiego na lata 2014-2020,Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla rozwoju Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej 2014,Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2005-2014,Strategii Rozwoju Gminy Ostrów Wielkopolski na lata 2004-2013,Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Nowe Skalmierzyce, Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2004-2013 oraz Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Zduny na lata 2004-2013,ukazuje dużą zgodność głównych celów i priorytetów. Nie stwierdzono celów sprzecznych i wykluczających się. Ww. dokumenty zostały poddane Prognozie oddziaływania na środowisko, a swym zakresem LSR nie wykracza poza zakładane w nich cele. LSR pozostaje w zgodności z celami przyjętymi w dokumentach strategicznych szczebla krajowego, wojewódzkiego, regionalnego i lokalnego.

Cechą charakterystyczną obszaru LGD jest znacząca powierzchnia Obszarów Chronionego Krajobrazu Dąbrowy Krotoszyńskie i Baszków Rochy, której 28% stanowią lasy. Dąbrowy Krotoszyńskie to jeden z największych i najbardziej znanych w Europie zwartych kompleksów lasów dębowych, o łącznej powierzchni 55.800 ha, leżący w powiecie ostrowskim (części gmin Odolanów [poza LGD], Ostrów Wielkopolski i Raszków), w powiecie krotoszyńskim (gminy: Krotoszyn, Sulmierzyce, Zduny) oraz w powiecie pleszewskim – poza LGD. Ich obszar na terenie LGD obejmuje zatem 5 gmin: Krotoszyn, Ostrów Wielkopolski, Zduny, Raszków oraz Sulmierzyce. Został on włączony do sieci obszarów Natura 2000 w 2004 r., jako obszar spełniający kryteria o znaczeniu wspólnotowym (OZW PLH300002). Na terenie Dąbrów wyodrębniono trzy leśne rezerwaty przyrody, w których przedmiotem ochrony jest naturalny, urozmaicony las dębowy ze starodrzewem oraz trzy rezerwaty florystyczne. Na wschodzie terenu LGD, gmina Nowe Skalmierzyce po części wpisuje się w obszar chronionego krajobrazu Dolina rzeki Prosny. Obszar ten powołany został Rozporządzeniem nr 65 Wojewody Kaliskiego z dnia 20 grudnia 1996 roku w sprawie ustalenia obszaru chronionego krajobrazu "Dolina rzeki Prosny" (Dz. Urz. Woj. Kal. z 1997 r. Nr 1, poz. 1), a całkowita jego powierzchnia wynosi 94.400 ha i częściowo leży w granicach Nadleśnictwa Kalisz. Obejmuje Dolinę Prosny oraz Kotlinę Grabowską i Wzgórza Chełmce (poza LGD). Obszar powołano w celu ochrony wartości przyrodniczych, kulturowych oraz zasobów wodnych i walorów rekreacyjnych. Do najcenniejszych elementów obszaru należą różnorodność zbiorowisk, stanowiska gatunków chronionych, pomniki przyrody, zabytki architektury, miejsca atrakcyjne turystycznie i krajobrazowo. Duża lesistość występująca na obszarze LGD wpływa pozytywnie również na czyste środowisko.

W wyniku przeprowadzonej analizy zidentyfikowano podstawowe obszary problemowe: zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego, niska świadomość ekologiczna mieszkańców, niewystarczająca edukacja oraz brak stosowania rozwiązań proekologicznych w gospodarstwach i przedsiębiorstwach. Wskazane problemy środowiskowe na terenie obszaru znajdują częściowe rozwiązanie w ramach zaproponowanych w LSR zadań do realizacji. LGD w stosunku do zidentyfikowanych problemów skieruje interwencję w formie zadania, mającego na celu podniesienie świadomości proekologicznej m.in. poprzez organizowanie np. szkoleń/warsztatów/prelekcji dotyczących ochrony środowiska. Przyczyni się to do podniesienia świadomości proekologicznej mieszkańców obszaru LSR.

Przeanalizowano możliwy wpływ wskazanych do realizacji zadań na następujące elementy: powietrze i klimat, wody, bioróżnorodność, powierzchnię ziemi i glebę, krajobraz, dziedzictwo kulturowe, w tym zabytki oraz zdrowie ludzi. Określono oddziaływanie na poszczególne elementy środowiska. Przy tak przeprowadzonej ocenie możliwe było ogólne określenie potencjalnie niekorzystnych skutków środowiskowych związanych z realizacją poszczególnych zadań. Oceny tej dokonano przede wszystkim pod kątem oddziaływania na środowisko w fazie budowy i eksploatacji. Negatywne krótkoterminowe oddziaływania na zasoby środowiska mogą być związane z fazą realizacji inwestycji. W wyniku powyższej analizy stwierdzono, że wdrażanie założeń LSR nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko, ponieważ zadania beneficjentów i LGD w ramach LSR będą realizowane w taki sposób, aby nie zagrażały zdrowiu i życiu ludzi oraz zwierząt, a także środowisku naturalnemu. Ponadto żadne z planowanych przedsięwzięć nie będzie realizowane na występujących na terenie LGD Obszarach Chronionego Krajobrazu.

Naczelną zasadą przyjętą w przedmiotowej LSR jest zasada zrównoważonego rozwoju, która zapewnia społecznie przyjęty, optymalny stan rozwoju obszaru, z wykorzystaniem potencjału gospodarczego i ludzkiego, mającego na względzie ochronę środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu i innowacyjność. Z uwagi na ogólny charakter LSR, szczegółowa ocena oddziaływania na środowisko proponowanych działań nie może podlegać dokładniejszej analizie. Jednakże

biorąc pod uwagę stopień szczegółowości analizowanego dokumentu oraz dostępne na tym etapie prognozowania informacje dotyczące warunków realizacji poszczególnych działań można stwierdzić, w oparciu o przeprowadzoną analizę i ocenę wszystkich przedsięwzięć, że ich realizacja w ujęciu ogólnym przyczyni się do zachowania jakości środowiska, różnorodności biologicznej oraz dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego, a także może wpłynąć na ograniczanie zapotrzebowania na nieodnawialne zasoby środowiska.

W wyniku przeprowadzonej analizy Zarząd LGD stwierdził, że założone cele i przedsięwzięcia Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność dla obszaru Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Okno Południowej Wielkopolski”, nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko. Jednocześnie wskazał, że zapisy LSR nie wyznaczają ram dla późniejszych realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w związku z czym LSR nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w rozumieniu przepisów rzeczonej ustawy, ponieważ nie spełnia kryteriów kwalifikujących do tej oceny.

W celu otrzymania potwierdzenia co do słuszności przeprowadzonej analizy, LGD wystąpiło z wnioskiem o stwierdzenie konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (LSR) na lata 2016-2024 do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu. Decyzją Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu (znak pisma: WOO-III.410.183.2016.PW.1) Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (LSR) na lata 2016-2024, nie kwalifikuje się do projektów dokumentów, o których mowa w art. 46 oraz art. 47 ustawy OOŚ, dlatego nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Analiza uwarunkowań, o których mowa w art. 49 Ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko, stanowi załącznik nr 18 do wniosku o wybór LSR.

WYKAZ WYKORZYSTANEJ LITERATURY

http://www.noweskalmierzyce.pl/pl/strona/gospodarka
http://www.prologit.pl/asp/raszkow.pl/pl_start.asp?typ=14&sub=4&menu=120&strona=1
http://www.ostrowwielkopolski.pl/asp/pl_start.asp?typ=14&sub=11&menu=58&strona=1&prywatnosc=tak
http://zduny.pl/miasto-i-gmina1/charakterystyka
http://www.sulmierzyce.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=42&Itemid=65
https://www.umww.pl/gospodarka
http://zielonalinia.gov.pl/Dotacje-z-powiatowych-urzedow-pracy-9831
Szumski J., Ubóstwo jako problem społeczny, Polityka Społeczna, 8/1995
Poradnik dla Lokalnych Grup Działania w zakresie opracowania Lokalnych Strategii Rozwoju na lata 2014-2020, Wydanie III uzupełnione i zaktualizowane.

ZAŁĄCZNIKI DO LSR

Załącznik nr 1 do LSR **PROCEDURA AKTUALIZACJI LSR.**
Załącznik nr 2 do LSR:
- **TABELA 38** MONITORING - FUNKCJONOWANIE LGD,
- **TABELA 39** MONITORING - WDRAŻANIE LGD,
- **TABELA 40** EWALUACJA - FUNKCJONOWANIE LGD,
- **TABELA 41** EWALUACJA - WDRAŻANIE LGD.

Załącznik nr 3 do LSR:
- **TABELA 42** PLAN DZIAŁANIA.

Załącznik nr 4 do LSR:
- **TABELA 43** WYSOKOŚĆ WSPARCIA FINANSOWEGO EFSI W RAMACH LSR W RAMACH POSZCZEGÓLNYCH PODDZIAŁAŃ,
- **TABELA 44** PLAN FINANSOWY W ZAKRESIE PODDZIAŁANIA 19.2 PROW 2014-2020.

Załącznik nr 5 do LSR:
- **TABELA 45** SZCZEGÓŁOWY PLAN KOMUNIKACJI.

Załącznik nr 1 do LSR

PROCEDURA AKTUALIZACJI LSR

LSR jest dokumentem o istotnym znaczeniu dla regionu, warunkującym ciągłość procesu jego aktualizacji oraz zespolenie go z realizowanym procesem ewaluacji. Zachodzące zjawiska społeczno-gospodarcze wymuszają stałe dostosowywanie zapisów strategii do zmieniających się warunków. LSR jako dokument planistyczno-strategiczny wymaga zachowania pewnych procedur podczas dokonywania zmian, które jednocześnie nie powinny powodować dezorganizacji społecznej czy osłabić motywacji do działania.

Celem procedury jest zatem dostosowanie zapisów LSR do wymogów prawnych, aktualizacja danych dotyczących obszaru, korekta zapisów wynikająca z ewaluacji wdrażania LSR, a także możliwość zgłaszania uwag do jej treści

Procedura aktualizacji LSR uzależniona jest od podmiotu zgłaszającego uwagi:

- Dla członków LGD lub mieszkańców z obszaru LSR:
  - LSR będzie udostępniona do wglądu w Biurze LGD oraz na stronie internetowej LGD, wraz z właściwym formularzem dot. zgłaszania uwag,
  - w przypadku wpłynięcia formularzy z uwagami do treści LSR, Biuro LGD przygotowuje ich zestawienie dla Rady LGD,
  - Rada LGD dokonuje analizy przyjęcia lub odrzucenia wszystkich zgłoszonych do LGD propozycji zmian w treści LSR w terminie do 6 miesięcy (licząc od dnia wpłynięcia do LGD pierwszego formularza w rozpatrywanym okresie),
  - przyjęte przez Radę LGD proponowane zmiany w treści LSR są przekazane do wiadomości Zarządowi oraz poddawane konsultacji ze społecznością lokalną na stronie internetowej LGD, za pośrednictwem właściwego formularza dot. zgłaszania uwag,
  - po zakończonych konsultacjach ze społecznością lokalną, Rada w wybranym przez siebie trybie uwzględnia bądź odrzuca ewentualne uwagi zgłoszone w formularzach,
  - LGD wysyła do ZW wniosek o akceptację zmian treści LSR,
  - po zaakceptowaniu przez ZW wnioskowanych zmian, Rada LGD podejmuje stosowną uchwałę, a zaktualizowane dokumenty zostają podane do publicznej wiadomości na stronie internetowej LGD.
- Dla Zarządu LGD, Rady LGD, Zespołu ds. LSR
  - przygotowane przez Zarząd LGD lub Radę LGD lub Zespół ds. LSR zmiany w treści LSR są przekazane do wiadomości Zarządowi LGD lub/i Radzie LGD lub/i Zespołowi ds. LSR oraz poddawane konsultacji ze społecznością lokalną na stronie internetowej LGD, za pośrednictwem właściwego formularza dot. zgłaszania uwag,
  - po zakończonych konsultacjach ze społecznością lokalną, Rada w wybranym przez siebie trybie uwzględnia bądź odrzuca przygotowane przez Zarząd LGD lub Zespół ds. LSR zmiany w treści LSR oraz ewentualne uwagi zgłoszone w ww. formularzach,
  - LGD wysyła do ZW wniosek o akceptację zmian w treści LSR,
  - po zaakceptowaniu przez ZW wnioskowanych zmian, Rada LGD podejmuje stosowną uchwałę, a zaktualizowane dokumenty zostają podane do publicznej wiadomości na stronie internetowej LGD.

Ponadto w przypadku:

- zmiany przepisów regulujących zagadnienia objęte LSR,
- zmiany dokumentów programowych lub aktów prawnych dotyczących wdrażania LSR,
- uwag bądź propozycji zmian do LSR zgłoszonych przez Instytucję Wdrażającą,

zmiana treści LSR będzie realizowana bez konsultacji ze społecznością lokalną, następnie:

- Zespół ds. LSR przygotowuje stosowne zmiany w treści LSR i przedstawia je Radzie LGD,
- LGD wysyła do ZW wniosek o akceptację zmian treści LSR,
- po zaakceptowaniu przez ZW wnioskowanych zmian, Rada LGD podejmuje stosowną uchwałę, a zaktualizowane dokumenty zostają podane do publicznej wiadomości na stronie internetowej LGD.

Tabela 38 Monitoring - funkcjonowanie LGD

MONITORING – FUNKCJONOWANIE LGD								
elementy podlegające monitorowaniu	**pytania badawcze**	**podmioty realizujące monitoring**	**potencjalne źródło danych**	**sposób pozyskiwania danych**	**czas i okres pomiaru**	**wskaźniki**	**analiza zebranych danych**	**sposób wykorzystania analizy danych monitoringowych (rekomendacje)**
1. doradztwo w Biurze LGD w ramach naborów wniosków	czy jest zainteresowanie doradztwem w Biurze LGD podczas naborów wniosków?	wewnętrzne: Biuro LGD	-karta doradztwa	-weryfikacja frekwencji	czas pomiaru: na bieżąco okres pomiaru: obejmuje czas trwania naboru wniosków	produkt: liczba interesantów	liczba interesantów w stosunku do zaplanowanej	w przypadku wystąpienia znacznych rozbieżności w razie potrzeby zostaną określone adekwatne działania naprawcze mające na celu eliminację w przyszłości niedoszacowania lub przeszacowania efektów działania, np.: zaplanowanie skuteczniejszych form promocji i informacji
2. działania aktywizujące	czy jest zainteresowanie działaniami aktywizującymi?	wewnętrzne: Biuro LGD	-lista obecności	-weryfikacja list obecności	czas pomiaru: na bieżąco okres pomiaru: obejmuje czas trwania działania	produkt: liczba uczestników	liczba uczestników w stosunku do zaplanowanej	w przypadku wystąpienia znacznych rozbieżności w razie potrzeby zostaną określone adekwatne działania naprawcze mające na celu eliminację w przyszłości niedoszacowania lub przeszacowania efektów działania, np.: lepsze dostosowanie terminu lub miejsca działania do odbiorców, lepsze dopasowanie programu działania do odbiorców, zwiększenie lub zmniejszenie wielkości grup
3. nabory wniosków LGD	czy jest zainteresowanie naborami wniosków LGD?	wewnętrzne: Biuro LGD	-wnioski	-weryfikacja liczby złożonych wniosków	czas pomiaru: na bieżąco okres pomiaru: obejmuje czas trwania naboru wniosków	produkt: liczba złożonych wniosków	liczba złożonych wniosków w stosunku do zaplanowanej	w przypadku wystąpienia znacznych rozbieżności zostaną określone adekwatne działania naprawcze mające na celu eliminację w przyszłości niedoszacowania lub przeszacowania efektów działania, np.: lepsze dopasowanie limitu środków pomocy w ramach działania, lepsze dostosowanie terminu ogłaszania naborów do potencjalnych beneficjentów, lepsze zorientowanie w zakresie potencjalnych beneficjentów, zaplanowanie skuteczniejszych form promocji i informacji
4. skład Rady LGD	czy skład Rady LGD jest zgodny z obowiązującymi wytycznymi?	wewnętrzne: Biuro LGD	-dokumenty LGD	-weryfikacja składu Rady LGD na podstawie treści oświadczeń członków	czas pomiaru: na bieżąco okres pomiaru: obejmuje czas trwania oceny wniosków	produkt: skład Rady LGD na podstawie treści oświadczeń członków	skład Rady LGD na podstawie treści oświadczeń członków w stosunku do wymaganego	w przypadku zdiagnozowania rozbieżności zostaną określone adekwatne działania naprawcze mających na celu eliminację w przyszłości negatywnych skutków działania, np.: wprowadzenie dodatkowej procedury zmiany składu Rady LGD

Źródło: opracowanie własne

Tabela 39 Monitoring - wdrażanie LSR

MONITORING – WDRAŻANIE LSR								
elementy podlegające monitorowaniu	**pytania badawcze**	**podmioty realizujące monitoring**	**potencjalne źródło danych**	**sposób pozyskiwania danych**	**czas i okres pomiaru**	**wskaźniki**	**analiza zebranych danych**	**sposób wykorzystania analizy danych monitoringowych (rekomendacje)**
1. realizacja wskaźników produktu	czy są realizowane wskaźniki produktu?	wewnętrzne: Biuro LGD	-dane LGD -dokumenty instytucji wdrażającej (UMWW) -ankieta beneficjenta	-weryfikacja poziomu (%) zrealizowanych wskaźników produktu	czas pomiaru: na bieżąco okres pomiaru: obejmuje czas od ostatniego monitoringu	produkt: poziom (%) zrealizowanych wskaźników produktu	poziom (%) zrealizowanych wskaźników produktu w stosunku do zaplanowanego	w przypadku wystąpienia znacznych rozbieżności zostaną określone adekwatne działania naprawcze mające na celu eliminację w przyszłości niedoszacowania lub przeszacowania efektów działania, np.: zwiększenie skuteczności wpływu ankiet od beneficjentów, zaplanowanie skuteczniejszych form informacji, skorygowanie nazewnictwa kryteriów dotyczących wskaźników lub ich punktacji w kartach oceny zgodności z kryteriami
2. kontraktacja środków na realizację operacji	czy środki na realizację operacji są kontraktowane?	wewnętrzne: Biuro LGD	-dane LGD -dokumenty instytucji wdrażającej (UMWW)	-weryfikacja poziomu (%) zakontraktowanych środków na realizację operacji	czas pomiaru: na bieżąco okres pomiaru: obejmuje czas od ostatniego monitoringu	wkład: poziom (%) zakontraktowanych środków na realizację operacji	poziom (%) zakontraktowanych środków na realizację operacji w stosunku do zaplanowanego	w przypadku wystąpienia znacznych rozbieżności zostaną określone adekwatne działania naprawcze mające na celu eliminację w przyszłości niedoszacowania lub przeszacowania efektów działania, np.: zaplanowanie skuteczniejszych form informacji, intensyfikacja usług doradczych w Biurze, skorygowanie kryteriów lub ich punktacji w kartach oceny zgodności z kryteriami
3. wykorzystanie środków na realizację operacji	czy środki na realizację operacji są wykorzystywane?	wewnętrzne: Biuro LGD	-dane LGD -dokumenty instytucji wdrażającej (UMWW) - ankieta beneficjenta	-weryfikacja poziomu (%) wykorzystanych środków na realizację operacji	czas pomiaru: na bieżąco okres pomiaru: obejmuje czas od ostatniego monitoringu	wkład: poziom (%) wykorzystanych środków na realizację operacji	poziom (%) wykorzystanych środków na realizację operacji w stosunku do zaplanowanego	w przypadku wystąpienia znacznych rozbieżności zostaną określone adekwatne działania naprawcze mające na celu eliminację w przyszłości niedoszacowania lub przeszacowania efektów działania, np.: zaplanowanie skuteczniejszych form informacji, intensyfikacja usług doradczych w Biurze LGD, skorygowanie kryteriów lub ich punktacji w kartach oceny zgodności z kryteriami

Źródło: opracowanie własne

Tabela 40 Ewaluacja - funkcjonowanie LGD

EWALUACJA – FUNKCJONOWANIE LGD									
elementy podlegające ewaluacji	**pytania badawcze**	**podmioty realizujące ewaluację**	**potencjalne źródło danych**	**sposób pomiaru**	**rodzaj i kryteria ewaluacji**	**czas i okres pomiaru**	**wskaźniki**	**analiza i ocena zebranych danych**	**sposób wykorzystania wyników z ewaluacji (rekomendacje)**
1. praca Biura LGD	jaka jest jakość pracy Biura LGD?	wewnętrzna: Zarząd LGD i/lub zewnętrzne: ewaluator	-dokumenty LGD	-analiza dokumentów LGD	ewaluacja on-going (okresowa) -trafność -efektywność -skuteczność	czas pomiaru: raz w roku okres pomiaru: obejmuje czas od ostatniej ewaluacji	rezultat: jakość pracy Biura LGD	stopień rzetelności i terminowego wypełniania obowiązków w stosunku do pożądanego	w przypadku zdiagnozowania znacznych rozbieżności w razie potrzeby zostaną określone adekwatne działania naprawcze mające na celu eliminację w przyszłości negatywnych efektów działania, np.: podjęcie działań kontrolnych nad pracą Biura LGD, podjęcie działań szkoleniowych dla Biura LGD, mających na celu zwiększenie kompetencji
2. doradztwo w Biurze LGD	jaka jest jakość doradztwa w Biurze LGD?	wewnętrzna: Zarząd LGD i/lub zewnętrzne: ewaluator	-ankieta	-analiza ankiet	ewaluacja on-going (okresowa) -trafność -efektywność -skuteczność	czas pomiaru: raz w roku okres pomiaru: obejmuje czas od ostatniej ewaluacji	rezultat: jakość doradztwa w Biurze LGD	stopień zadowolenia interesantów z doradztwa w Biurze LGD w stosunku do pożądanego	w przypadku zdiagnozowania znacznych rozbieżności zostaną określone adekwatne działania naprawcze mające na celu niwelację w przyszłości negatywnych efektów działania (zgodnie z Regulaminem Biura LGD)
3. realizacja szkoleń/ warsztatów	jaka jest jakość szkoleń/ warsztatów?	wewnętrzna: Biuro LGD i/lub zewnętrzne: ewaluator	-ankieta	-analiza ankiet	ewaluacja on-going (okresowa) -trafność -efektywność -skuteczność	czas pomiaru: na bieżąco okres pomiaru: obejmuje czas trwania szkolenia/ warsztatu	rezultat: jakość szkoleń/ warsztatów	stopień zadowolenia odbiorców z jakości szkoleń/ warsztatów w stosunku do pożądanego	w przypadku zdiagnozowania znacznych rozbieżności zostaną określone adekwatne działania naprawcze mających na celu eliminację w przyszłości negatywnych efektów, np. lepsze dopasowanie programów działań do odbiorców
4. przebieg naborów wniosków LGD	jaka jest jakość przebiegu naborów wniosków LGD?	wewnętrzne: Biuro LGD i/lub zewnętrzne: ewaluator	-dokumentacja naboru wniosków-LGD	-analiza dokumentacji naboru wniosków LGD	ewaluacja on-going (okresowa) -trafność -efektywność -skuteczność	czas pomiaru: po zakończeniu każdego naboru wniosków okres pomiaru: obejmuje czas trwania naboru wniosków	rezultat: jakość przebiegu naboru wniosków	stopień prawidłowości i terminowości przebiegu naboru wniosków w stosunku do pożądanego	w przypadku zdiagnozowania znacznych rozbieżności zostaną określone adekwatne działania naprawcze mających na celu eliminację w przyszłości negatywnych efektów działania, np.: podjęcie działań kontrolnych nad pracą Biura LGD, podjęcie działań szkoleniowych dla Biura LGD, mających na celu zwiększenie kompetencji

Źródło: opracowanie własne

Tabela 41 Ewaluacja - wdrażanie LSR

EWALUACJA – WDRAŻANIE LSR									
elementy podlegające ewaluacji	**pytania badawcze**	**podmioty realizujące ewaluację**	**potencjalne źródło danych**	**sposób pomiaru**	**rodzaj i kryteria ewaluacji**	**czas i okres pomiaru**	**wskaźniki**	**analiza i ocena zebranych danych**	**sposób wykorzystania wyników z ewaluacji (rekomendacje)**
1. realizacja planu komunikacji	jaka jest jakość planu komunikacji?	wewnętrzne: -Biuro LGD i/lub zewnętrzne: ewaluator	- dane LGD -plan komunikacji	-analiza danych LGD -analiza planu komunikacji	ewaluacja on-going (okresowa) -trafność -efektywność -skuteczność ewaluacja ex-post -efektywność -skuteczność -użyteczność	czas pomiaru: -przed sprawozdaniem do instytucji wdrażającej (UMWW) okres pomiaru: obejmuje czas od ostatniej ewaluacji	jakość planu komunikacji	stopień sukcesywności przepływu informacji w ramach planu komunikacji w stosunku do pożądanego	w przypadku zdiagnozowania znacznych rozbieżności zostaną określone adekwatne działania naprawcze mających na celu eliminację w przyszłości negatywnych efektów działania, np. podjęcie działań kontrolnych nad realizacją planu komunikacji, aktualizacja założeń planu komunikacji
2. realizacja budżetu LSR	jaki jest poziom (%) wykorzystania całego budżetu LSR?	wewnętrzne: -Biuro LGD i/lub zewnętrzne: ewaluator	-dokumenty instytucji wdrażającej (UMWW) -dane LGD -budżet LSR	-analiza dokumentów instytucji wdrażającej (UMWW) -analiza danych LGD -analiza budżetu LSR	ewaluacja on-going (okresowa) -trafność -efektywność -skuteczność ewaluacja ex-post -efektywność -skuteczność -użyteczność -trwałość	czas pomiaru: -przed sprawozdaniem do instytucji wdrażającej (UMWW) okres pomiaru: obejmuje czas od początku wdrażania LSR	rezultat: wykorzystanie całego budżetu LSR	poziom (%) wykorzystania całego budżetu LSR w stosunku do pożądanego	w przypadku zdiagnozowania znacznych rozbieżności zostaną określone adekwatne działania naprawcze mających na celu eliminację w przyszłości negatywnych efektów np.: podjęcie działań kontrolnych nad realizacją budżetu LSR, dostosowanie wysokości i częstotliwości wydatkowania budżetu do wskaźników LSR
3. realizacja harmonogramu naboru wniosków	jaki jest stopień wdrażania harmonogramu naboru wniosków?	wewnętrzne: -Biuro LGD i/lub zewnętrzne: ewaluator	-dane LGD -harmonogram naboru wniosków	-analiza danych LGD -analiza harmonogramu naboru wniosków	ewaluacja on-going (okresowa) -trafność -efektywność -skuteczność ewaluacja ex-post -efektywność -skuteczność -użyteczność -trwałość	czas pomiaru: -przed sprawozdaniem do instytucji wdrażającej (UMWW) okres pomiaru: obejmuje czas od początku wdrażania LSR	rezultat: wdrażanie naborów wniosków	stopień wdrażania naborów wniosków w stosunku do pożądanego	w przypadku zdiagnozowania znacznych rozbieżności zostaną określone adekwatne działania naprawcze mających na celu eliminację w przyszłości negatywnych efektów działania, np.: podjęcie działań kontrolnych nad realizacją harmonogramu LSR, lepsze dopasowanie terminów ogłaszania naborów wniosków do pozostałych działań realizowanych przez LGD

4. stosowanie kryteriów wyboru operacji/zadań	jaka jest jakość stosowanych kryteriów wyboru operacji/zadań?	wewnętrzne: -Biuro LGD i/lub zewnętrzne: ewaluator	-dane LGD -kryteria wyboru operacji/zadań	-analiza danych LGD -analiza kryteriów wyboru operacji/zadań	ewaluacja mid-term -trafność -efektywność -skuteczność	czas pomiaru: w zależności od potrzeb okres pomiaru: obejmuje czas od ostatniej zmiany	rezultat: jakość kryteriów wyboru operacji/zadań przez Radę LGD	stopień skuteczności kryteriów wyboru operacji/zadań w stosunku do pożądanej	w przypadku zdiagnozowania znacznych rozbieżności zostaną określone adekwatne działania naprawcze mających na celu eliminację w przyszłości negatywnych efektów działania, np.: zmiana zapisów kryteriów w celu dostosowania do potrzeb wdrażania LSR
5. realizacja planu działania	jaki jest poziom (%) wdrażania planu działania?	wewnętrzne: -Biuro LGD i/lub zewnętrzne: ewaluator	-dane LGD -plan działania	-analiza danych LGD -analiza planu działania	ewaluacja on-going (okresowa) -trafność -efektywność -skuteczność	czas pomiaru: raz w roku okres pomiaru: obejmuje czas od początku wdrażania LSR	rezultat: wdrażanie planu działania	poziom (%) wdrażania planu działania w stosunku do pożądanego	w przypadku zdiagnozowania znacznych rozbieżności zostaną określone adekwatne działania naprawcze mających na celu eliminację w przyszłości negatywnych efektów działania, np.: podjęcie działań kontrolnych nad realizacją planu działania, aktualizacja założeń planu działania

Źródło: opracowanie własne

Tabela 42 Plan działania

Cel ogólny 1.0 Społecznie przyjęty, optymalny stan rozwoju obszaru, z wykorzystaniem potencjału gospodarczego i ludzkiego, mający na względzie ochronę środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu i innowacyjność	**Lata**	**2016-2018**			**2019-2021**			**2022-2024**			**RAZEM 2016-2024**		**Program**	**Poddziałanie/ zakres Programu**
	Nazwa wskaźnika (kod wskaźnika)	Wartość z jednostką miary (szt.)	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w €	Wartość z jednostką miary (szt.)	%realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w €	Wartość z jednostką miary (szt.)	%realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w €	Razem wartość wskaźników (szt.)	Razem planowane wsparcie w €		
Cel szczegółowy 1.1 Obszar wyposażony w ogólnodostępną i niekomercyjną infrastrukturę wspierającą życie społeczne													PROW	
Przedsięwzięcie 1.1.1 Rozwój, w tym budowa lub przebudowa niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturalnej	1.1.1.1. Liczba nowych lub przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturalnej	7	22	595.221,27	14	67	223.498,12	22	100	628.269,26 ~~604.380,61~~	43	1.446.988,65 ~~1.423.100,00~~	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 1.1				595.221,27			223.498,12			628.269,26 ~~604.380,61~~		1.446.988,65 ~~1.423.100,00~~		
Cel szczegółowy 1.2 Aktywne społeczności dążące do rozwoju podnoszącego jakość życia													PROW	
Przedsięwzięcie 1.2.1 Wzmocnienie kapitału społecznego, w tym z uwzględnieniem ochrony środowiska lub przeciwdziałania zmianom klimatu	1.2.1.4. Liczba spotkań/ wydarzeń adresowanych do mieszkańców (4.3)	10	67	1.051,98	3	87	73,02	2	100	1.000,00	15	2.125,00	PROW	Aktywizacja
	1.2.1.5. Liczba szkoleń (działań o charakterze edukacyjno-informacyjnym, w tym w zakresie ochrony środowiska i/lub przeciwdziałania zmianom klimatu (2.1)	21	45	6.490,07	8	89	4.822,43	3	100	6.812,50	32	18.125,00		Aktywizacja
		-		-	15		10.762,19 ~~10.800,00~~	-		-	15	10.762,19 ~~10.800,00~~		Realizacja LSR
	1.2.1.6. Liczba projektów współpracy (3.2)	2	66	20.000,00	-	-	-	1	100	25.000,00	3	45.000,00		Projekt współpracy 1 i 2, 3
Razem cel szczegółowy 1.2				27.542,05			15.657,64 ~~15.695,45~~			32.812,50		76.012,19 ~~76.050,00~~		
Cel szczegółowy 1.3 Przedsiębiorczość ukierunkowana na rozwój gospodarczy i tworzenie miejsc pracy													PROW	
Przedsięwzięcie 1.3.1 Podejmowanie działalności gospodarczej, w tym z uwzględnieniem ochrony środowiska, przeciwdziałania	1.3.1.1. Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa, w tym operacje uwzględniające rozwiązania	18	30	210.739,79	16	57	238.125,44	40	100	669.750,70 ~~693.537,95~~	74	1.118.615,93 ~~1.142.403,18~~	PROW	Realizacja LSR

zmianom klimatu lub innowacyjności	sprzyjające ochronie środowiska i/lub przeciwdziałania zmianom klimatu i/lub innowacyjności												
Przedsięwzięcie 1.3.2 Rozwijanie działalności gospodarczej, w tym z uwzględnieniem ochrony środowiska, przeciwdziałania zmianom klimatu lub innowacyjności	1.3.2.1. Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa, w tym operacje uwzględniające rozwiązania sprzyjające ochronie środowiska i/lub przeciwdziałania zmianom klimatu i/lub innowacyjności	11	100	396.696,82	-	-	-	-	-	-	11	396.696,82	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 1.3				607.436,61			238.125,44			669.750,70 ~~693.537,95~~		1.515.312,75 ~~1.539.100,00~~	
Cel szczegółowy 1.4 Obszar objęty działalnością promocyjną, wzmacniającą rozpoznawalność zewnętrzną oraz identyfikację mieszkańców z lokalnym środowiskiem, w tym z uwzględnieniem dziedzictwa lokalnego												PROW	
Przedsięwzięcie 1.4.1 Zachowanie dziedzictwa lokalnego	1.4.1.1. Liczba publikacji mających na celu zachowanie dziedzictwa lokalnego	-	-	-	-	-	-	1	100	2.500,00	1	2.500,00	Aktywizacja
Przedsięwzięcie 1.4.2 Promowanie obszaru LSR	1.4.2.1. Liczba wydarzeń /imprez mających na celu promocję obszaru LSR (2.12)	7	46	16.099,25	4	93	3.900,75	1	100	7.250,00	12	27.250,00	PROW Aktywizacja
		-		-	3		12.936,41 ~~13.000,00~~	-		-	3	12.936,41 ~~13.000,00~~	Realizacja LSR
	1.4.2.2. Liczba projektów współpracy (3.2)	2	100	20.000,00	-	-	-	-	-	-	2	20.000,00	Projekt współpracy 1 i 2
Razem cel szczegółowy 1.4.				36.099,25			16.837,16 ~~16.900,75~~			9.750,00		62.686,41 ~~62.750,00~~	
Razem cel ogólny 1.0				1.266.299,18			494.118,36 ~~494.219,76~~			1.340.582,46 ~~1.340.481,06~~		3.101.000,00	
Razem wdrażanie LSR				1.202.657,88			485.322,16 ~~485.423,56~~			1.298.019,96 1.297.918,56		2.986.000,00	
Razem planowane wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy w ramach poddziałania Realizacja LSR PROW												1.515.312,75 ~~1.539.100,00~~	

Źródło: opracowanie własne

Tabela 43 Wysokość wsparcia finansowego EFSI w ramach LSR w ramach poszczególnych poddziałań

Zakres wsparcia	Wsparcie finansowane (EUR)	
	PROW	Razem EFSI
Realizacja LSR (art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013)	2.986.000	2.986.000
Współpraca (art. 35 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013)	65.000	65.000
Koszty bieżące (art. 35 ust. 1 lit. d rozporządzenia nr 1303/2013)	478.020	478.020
Aktywizacja (art. 35 ust. 1 lit. e rozporządzenia nr 1303/2013)	50.000	50.000
RAZEM	**3.579.020**	**3.579.020**

Źródło: opracowanie własne

Tabela 44 Plan finansowy w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014-2020

Rodzaj beneficjenta	Wkład EFRROW	Budżet państwa	Wkład własny będący wkładem krajowych środków publicznych	RAZEM
Beneficjenci inni niż jednostki sektora finansów publicznych	979.272,92 € ~~994.473,27 €~~	559.738,43 € ~~568.426,73 €~~	-	1.539.011,35 € ~~1.562.900,00 €~~
Beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych	920.718,88 € ~~905.518,53 €~~	-	526.269,77 € ~~517.581,47 €~~	1.446.988,65 € ~~1.423.100,00 €~~
Razem	**1.899.991,80 €**	**559.738,43 €** **~~568.426,73 €~~**	**526.269,77 €** **~~517.581,47 €~~**	**2.986.000,00 €**

Źródło: opracowanie własne

Tabela 45 Szczegółowy Plan Komunikacji

SZCZEGÓŁOWY PLAN KOMUNIKACJI							
A. Termin	**B. Cel działania komunikacyjnego**	**C. Nazwa działania komunikacyjnego (sposób dotarcia do grupy docelowej)**	**D. Adresaci działania komunikacyjnego (grupy docelowe)**	**E. Środek przekazu**	**F. Wskaźnik**		**G. Docelowe efekty działań komunikacyjnych i środków przekazu**
					F.a. Nazwa	**F.b. Miara**	
1. VI.2016 – III.2024	1. zwiększenie rozpoznawalności LGD i/lub informowanie o wdrażaniu LSR-i/lub o stopniu osiągania celów i wskaźników	1.1. kampania informacyjna	1.1. -podmioty z obszaru objętego LSR, w tym przedstawiciele grup defaworyzowanych -podmioty spoza obszaru LSR	1.1.1. strona internetowa	1.1.1. liczba publikacji na stronach	1.1.1. 60 ~~61~~ szt.	1.1. -rozpoznawalność LGD wśród badanych -skuteczne poinformowanie mieszkańców o wdrażaniu LSR
				1.1.2. portal społecznościowy	1.1.2. liczba publikacji na portalu	1.1.2. 60 ~~61~~ szt.	
				1.1.3. e-mail	1.1.3. liczba mailingów	1.1.3. 26 ~~27~~ szt.	
				1.1.4. tablica informacyjna	1.1.4. liczba informacji na tablicach	1.1.4. 19 ~~20~~ szt.	
				1.1.5. ulotka	1.1.5. liczba ulotek	1.1.5. 1000 szt.	
				1.1.6. media	1.1.6. liczba publikacji w prasie	1.1.6. 5 szt.	
				1.1.7. folder	1.1.7. liczba folderów	1.1.7. 1500 szt.	
				1.1.8. informacja ustna podczas spotkań/ imprez/ konferencji/ wydarzeń itp.	1.1.8. liczba informacji	1.1.8. 38 ~~39~~ szt.	
2. VI.2016 – XII.2023	2. informowanie o naborach wniosków LGD w ramach wdrażania LSR	2.1. kampania informacyjna	2.1. podmioty z obszaru objętego LSR, w tym przedstawiciele grup defaworyzowanych	2.1.1. media	2.1.1. liczba publikacji w prasie	2.1.1. 16 szt.	2.1. skuteczne poinformowanie odbiorców o naborach LGD
				2.1.2. strona internetowa	2.1.2. liczba publikacji na stronach	2.1.2. 151~~144~~szt.	
				2.1.3. portal społecznościowy	2.1.3. liczba publikacji na portalu	2.1.3. 28 ~~27~~ szt.	
				2.1.4. e-mail	2.1.4. liczba mailingów	2.1.4. 22 ~~21~~ szt.	
				2.1.5. tablica informacyjna	2.1.5. liczba informacji na tablicach	2.1.5. 24 ~~23~~ szt.	
				2.1.6. informacja w Biurze LGD	2.1.6. procent osób, którym udzielono informacji	2.1.6. 100%	
3. VI.2016 – XII.2023	3. informowanie o warunkach, zasadach i kryteriach ubiegania się i/lub udzielania i/lub rozliczania wsparcia	3.1. kampania informacyjna	3.1. podmioty z obszaru objętego LSR, w tym przedstawiciele grup defaworyzowanych	3.1.1. strona internetowa	3.1.1. liczba publikacji na stronach	3.1.1. 54 szt.	3.1. skuteczne poinformowanie odbiorców o warunkach, zasadach i kryteriach udzielania wsparcia
				3.1.2. portal społecznościowy	3.1.2. liczba publikacji na portalu	3.1.2. 54 szt.	
				3.1.3. e-mail	3.1.3. liczba mailingów	3.1.3. 22 szt.	

				3.1.4. doradztwo w Biurze LGD	3.1.4. procent osób, które skorzystały z doradztwa	3.1.4. 100%	
				3.1.5. informacja ustna podczas szkoleń/ spotkań itp.	3.1.5. liczba informacji	3.1.5. 17 szt.	
4. VI.2016 – XII.2020	4. informowanie o działaniach edukacyjno-informacyjnych organizowanych przez inne podmioty niż LGD, w tym w zakresie podnoszenia umiejętności i/lub kwalifikacji zawodowych	4.1. kampania informacyjna	4.1. podmioty z obszaru objętego LSR, w tym przedstawiciele grup defaworyzowanych	4.1.1. strona internetowa	4.1.1. liczba publikacji na stronach	4.1.1. 6 szt.	4.1. skuteczne poinformowanie odbiorców o realizowanych działaniach edukacyjno-informacyjnych, organizowanych przez inne podmioty niż LGD
				4.1.2. portal społecznościowy	4.1.2. liczba publikacji na portalu	4.1.2. 6 szt.	
				4.1.3. tablica informacyjna	4.1. 3. liczba informacji na tablicach	4.1.3. 6 szt.	
5. VI.2016 – XII.2023	5. informowanie o aktywizowaniu do nabywania wiedzy i/lub umiejętności i/lub podnoszenia kwalifikacji	5.1. informacja o szkoleniu	5.1. przedstawiciele grup defaworyzowanych	5.1.1. strona internetowa	5.1.1. liczba publikacji na stronach	5.1.1. 1 szt.	5.1. skuteczne poinformowanie potencjalnych uczestników o możliwościach aktywizacji i nabywania wiedzy lub umiejętności lub podnoszenia kwalifikacji
				5.1.2. portal społecznościowy	5.1.2. liczba publikacji na portalu	5.1.2. 1 szt.	
				5.1.3. tablica informacyjna	5.1.3. liczba informacji na tablicach	5.1.3. 1 szt.	
		5.2. informacja o szkoleniu /warsztacie	5.2. podmioty z obszaru objętego LSR, w tym przedstawiciele grup defaworyzowanych	5.2.1. strona internetowa	5.2.1. liczba publikacji na stronach	5.2.1. 5 szt.	5.2. skuteczne poinformowanie potencjalnych uczestników o możliwościach aktywizacji i nabywania wiedzy lub umiejętności lub podnoszenia kwalifikacji
				5.2.2. portal społecznościowy	5.2.2. liczba publikacji na portalu	5.2.2. 5 szt.	
				5.2.3. tablica informacyjna	5.2.3. liczba informacji na tablicach	5.2.3. 5 szt.	
6. VI.2016 – XII.2023	6. uzyskanie informacji zwrotnej na temat oceny jakości realizowanych przez LGD działań aktywizujących do nabywania wiedzy i/lub umiejętności i/lub podnoszenia kwalifikacji	6.1. badanie satysfakcji	6.1. uczestnicy działań aktywizujących do nabywania wiedzy i/lub umiejętności i/lub podnoszenia kwalifikacji, w tym przedstawiciele grup defaworyzowanych	6.1.1. ankieta	6.1.1. procent zwróconych ankiet	6.1.1. 70%	6.1. skuteczne zebranie opinii na temat jakości realizowanych przez LGD działań aktywizujących do nabywania wiedzy lub umiejętności lub podnoszenia kwalifikacji
7. VI.2016 – XII.2023	7. uzyskanie informacji zwrotnej na temat oceny jakości udzielanego doradztwa w Biurze LGD	7.1. badanie satysfakcji	7.1. osoby, które skorzystały z doradztwa	7.1.1. ankieta	7.1.1. procent zwróconych ankiet	7.1.1. 70%	7.1. skuteczne zebranie opinii na temat jakości udzielanego doradztwa w Biurze LGD
8. VI.2016 – XII.2023	8. informowanie o dobrych praktykach z innych regionów kraju lub zagranicy	8.1. kampania informacyjna	8.1. podmioty z obszaru objętego LSR, w tym przedstawiciele grup defaworyzowanych	8.1.1. strona internetowa	8.1.1. liczba publikacji na stronach	8.1.1. 5 szt.	8.1. skuteczne poinformowanie mieszkańców o dobrych praktykach
				8.1.2. portal społecznościowy	8.1.2. liczba publikacji na portalu	8.1.2. 5 szt.	

** podane ramy czasowe oznaczają okres, w którym planuje się doraźnie i adekwatnie do potrzeb, realizować poszczególne działania komunikacyjne, przy czym nie są one jednocześnie zaplanowane do realizacji w każdym roku ujętym w tych ramach czasowych*

Źródło: opracowanie własne

Spis tabel

Tabela 1 Liczba mieszkańców obszaru LSR ... 4
Tabela 2 Powierzchnia obszaru LSR ... 4
Tabela 3 Gęstość zaludnienia obszaru LSR ... 4
Tabela 4 Struktura Rady LGD ... 7
Tabela 5 Wykaz dokumentów regulujących funkcjonowanie LGD ... 7
Tabela 6 Ogólna charakterystyka metod partycypacyjnych ... 8
Tabela 7 Liczba ludności wg płci w latach 2012-2014 ... 12
Tabela 8 Gęstość zaludnienia w latach 2013-2014 ... 13
Tabela 9 Struktura ludności wg grup wiekowych na lata 2013-2014 ... 13
Tabela 10 Indywidualne gospodarstwa rolne ... 17
Tabela 11 Podmioty Gospodarki Narodowej wpisane do Rejestru REGON oraz podmioty gospodarki społecznej ... 18
Tabela 12 Podmioty Gospodarki Narodowej z podziałem na sektory ... 18
Tabela 13 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w latach 2012-2014 ... 18
Tabela 14 Poziom wykształcenia ... 19
Tabela 15 Ludność wg ekonomicznych grup wiekowych na lata 2012-2014 ... 19
Tabela 16 Pracujący w podmiotach gospodarczych powyżej 9 pracowników ... 19
Tabela 17 Zatrudnienie w latach 2013-2014 ... 20
Tabela 18 Szacunkowy wskaźnik zatrudnienia w latach 2013-2014 ... 20
Tabela 19 Liczba osób bezrobotnych oraz stopa bezrobocia w latach 2012-2014 ... 20
Tabela 20 Organizacje pozarządowe ... 21
Tabela 21 Problemy społeczne wg JST na lata 2010, 2012 i 2014 ... 23
Tabela 22 Kategorie czynników w odniesieniu do Analizy SWOT ... 24
Tabela 23 Analiza SWOT w powiązaniu z diagnozą obszaru ... 25
Tabela 24 Specyfikacja i opis celów ogólnych, przypisanych im celów szczegółowych i przedsięwzięć ... 26
Tabela 25 „Drzewo problemów i celów” ... 27
Tabela 26 Tabelaryczna matryca logiczna powiązań diagnozy obszaru i ludności, analizy SWOT oraz celów i wskaźników ... 29
Tabela 27 Powiązanie problemów wynikających z konsultacji i badań społecznych z diagnozą obszaru, hierarchią celów oraz uzasadnieniem przedsięwzięć i wskaźników ... 31
Tabela 28 Sposoby realizacji przedsięwzięć wraz z uzasadnieniem ... 31
Tabela 29 Kompatybilność celów LSR na lata 2009-2015 oraz LSR na lata 2016-2024 ... 32
Tabela 30 Wskaźniki wraz z uzasadnieniem i metodologią wyliczenia ... 33
Tabela 31 Cele, przedsięwzięcia i wskaźniki ... 35
Tabela 32 Procedura oceny i wyboru operacji ... 37
Tabela 33 Analiza adekwatności kryteriów do diagnozy (w odniesieniu do analizy SWOT) oraz stopień w jakim kryteria przyczyniają się do osiągnięcia celów i wskaźników LSR ... 40
Tabela 34 Adekwatność przedsięwzięć do budżetu ... 43
Tabela 35 Powiązania budżetu z celami LSR ... 43
Tabela 36 Matryca powiązań pomiędzy celami szczegółowymi LSR a celami zawartymi w Strategii lub innym dokumencie planistycznym Gminy należącej do obszaru LSR ... 47
Tabela 37 Matryca powiązań i spójności pomiędzy celami szczegółowymi LSR i przedsięwzięciami a celami zawartymi w Strategiach i Programach Powiatowych ... 48
Tabela 38 Monitoring - funkcjonowanie LGD ... 56
Tabela 39 Monitoring - wdrażanie LSR ... 57
Tabela 40 Ewaluacja - funkcjonowanie LGD ... 58
Tabela 41 Ewaluacja - wdrażanie LSR ... 59
Tabela 42 Plan działania ... 61
Tabela 43 Wysokość wsparcia finansowego EFSI w ramach LSR w ramach poszczególnych poddziałań ... 63
Tabela 44 Plan finansowy w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014-2020 ... 63
Tabela 45 Szczegółowy Plan Komunikacji ... 64

Spis rysunków

Rysunek 1 Mapa obszaru objętego LSR ... 5
Rysunek 2 Schemat „drzewa problemów i celów” ... 27